

Załącznik nr 1

Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej
Miasta Piotrkowa Trybunalskiego

SPIS TREŚCI

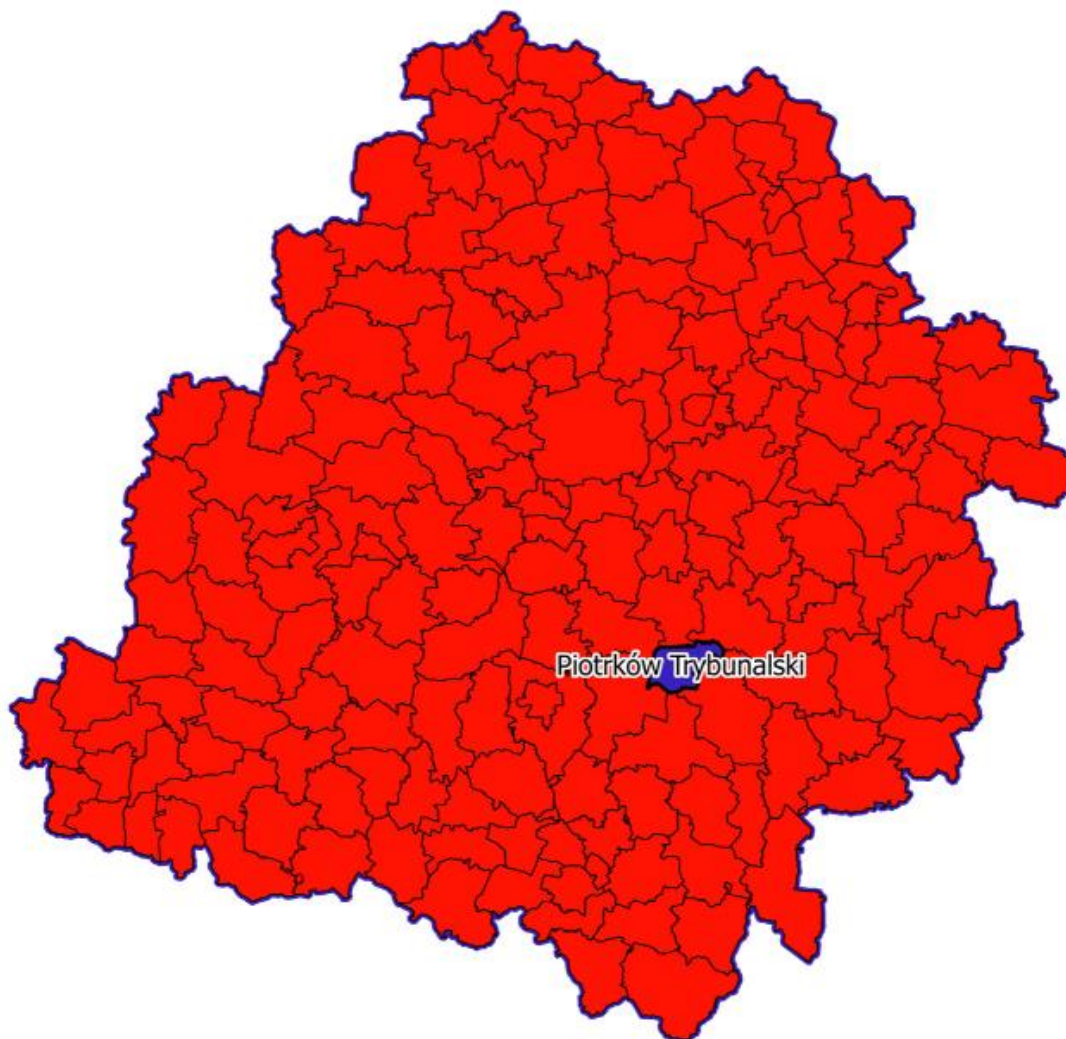
CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ MIASTA	4
1.1. Informacje ogólne.....	4
1.2. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	6
1.3. Transport i łączność	11
1.4. Dziedzictwo lokalne.....	13
CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ MIASTA	15
2.1. Gospodarka lokalna.....	15
2.2. Rynek pracy.....	17
2.3. Infrastruktura i środowisko.....	21
<i>Infrastruktura drogowa</i>	21
<i>Zaopatrzenie w wodę</i>	22
<i>Kanalizacja ściekowa</i>	23
<i>Sieć gazownicza</i>	24
<i>Ciepłownictwo</i>	25
<i>Energia elektryczna</i>	27
<i>Gospodarka odpadami</i>	27
<i>Lasy, formy ochrony przyrody i tereny zielone</i>	28
<i>Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska</i>	29
2.4. Stan finansów samorządowych	31
<i>Wykonanie budżetu</i>	31
<i>Struktura dochodów i wydatków</i>	32
<i>Potencjał inwestycyjny</i>	34
CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ MIASTA	36
3.1. Demografia	36
3.2. Kapitał społeczny.....	40
<i>Żłobki i przedszkola</i>	40
<i>Edukacja</i>	41
<i>Kultura</i>	44
<i>Turystyka, sport i rekreacja</i>	45
<i>Bezpieczeństwo publiczne</i>	46
<i>Integracja społeczna</i>	48
<i>Partnerzy Miasta</i>	49

<i>Budżet obywatelski</i>	49
3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	51
CZĘŚĆ 4: JAKOŚĆ ŻYCIA W MIEŚCIE – WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH	55
4.1. Ocena sytuacji Miasta.....	55
4.2. Pożądane priorytety rozwojowe.....	61
CZĘŚĆ 5: ANALIZA SWOT Z UWZGLĘDNIENIEM PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ	63

CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ MIASTA

1.1. Informacje ogólne

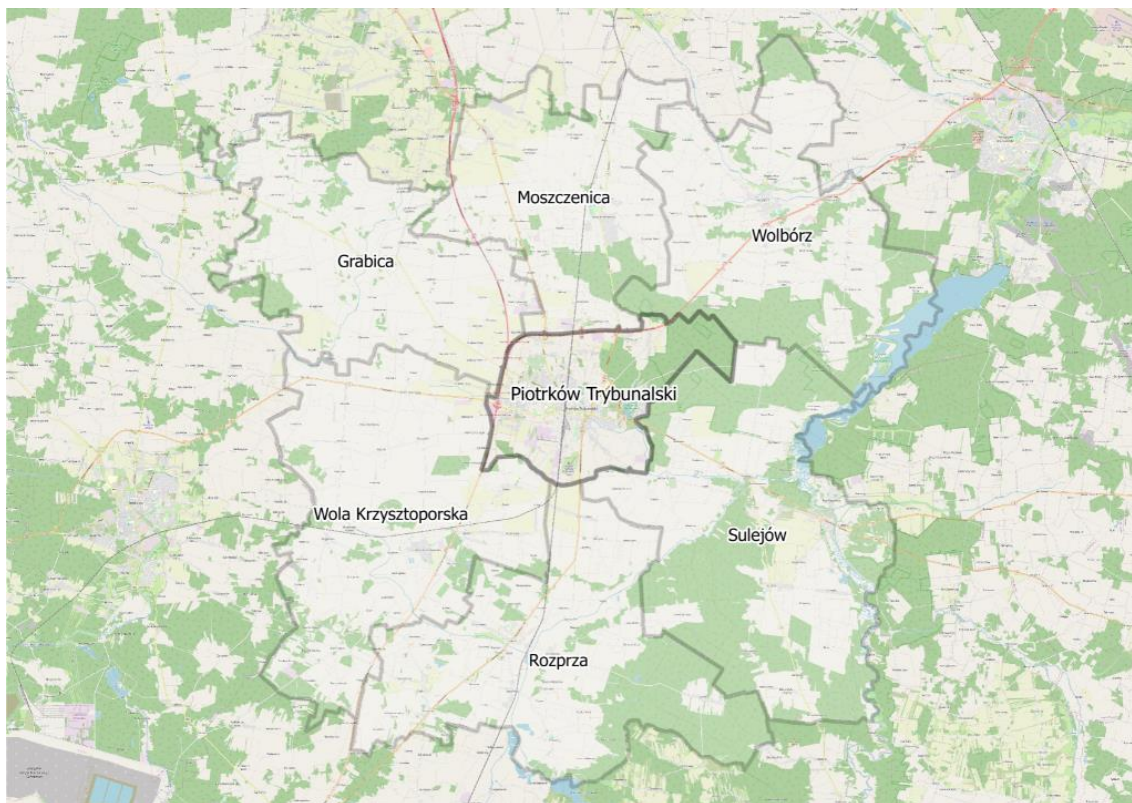
Piotrów Trybunalski jest miastem na prawach powiatu, położonym w centralnej części kraju, w województwie łódzkim. Jednocześnie lokalizacja jest jednym z jego niezaprzeczalnych atutów, zdecydowanie wyróżniając miasto na tle innych, podobnych jednostek z obszaru kraju. Obok Łodzi, Piotrków Trybunalski jest drugim, co do wielkości miastem w województwie i jednocześnie drugim najważniejszym ośrodkiem pełniącym funkcje usługowe, przemysłowe, edukacyjne i kulturalne. Jego całkowita powierzchnia wynosi 67,24 km².

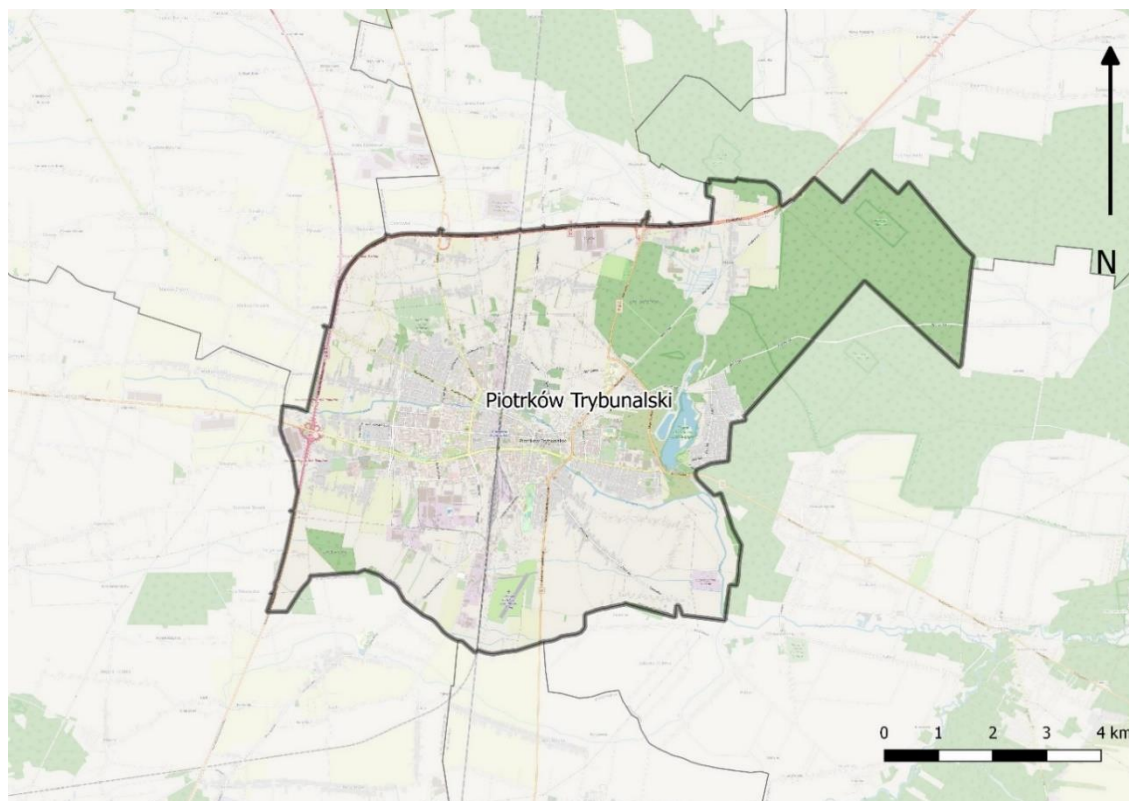
Ryc. 1. Położenie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego na tle województwa łódzkiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Miasto Piotrków Trybunalski graniczy z 6 gminami powiatu piotrkowskiego: 2 gminami miejsko-wiejskimi – Wolbórz i Sulejów (od wschodu) oraz 4 gminami wiejskimi – Grabnica, Wola Krzysztoporska (od zachodu) Moszczenica (od północy) i Rozprza (od południa).

Ryc. 2. Położenie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego na tle gmin sąsiadujących
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Ryc. 3. Mapa Piotrkowa Trybunalskiego.
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Zgodnie z podziałem fizyczno-geograficznym Polski według Jerzego Kondrackiego (Warszawa, 2002) Miasto położone jest na terenie Równiny Piotrkowskiej. Ten mezoregion na przeważającym obszarze charakteryzuje się płaskim ukształtowaniem terenu, z lokalnie pojawiającymi się obszarami falistymi. Krajobraz tworzy piaszczysta równina o wysokim poziomie zalesienia (ze względu na występujące tam fragmenty dawnych puszczy, zwłaszcza Lasów Sulejowskich, które występują na terenie Piotrkowa Trybunalskiego).

Sieć rzeczna w rejonie Miasta klasyfikuje się do dwóch systemów rzecznych – Wisły i Odry, a cieką przepływającą przez Piotrków Trybunalski należą do systemu rzeki Luciąży. Zalicza się do nich ciek: Strawa (największa przepływająca przez Miasto rzeka) oraz Wierzejka (dopływ Strawy). Pozostałe ciek wodne są niewielkie, często stanowią przekształcone przez człowieka rowy. Najistotniejszym zbiornikiem wodnym jest jezioro Bugaj. Jest to zbiornik o charakterze zaporowym, częściowo zarośnięty, z zabagnionymi terenami okolicznymi.

1.2. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

Nadrzędnym dokumentem planistycznym samorządu jest studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Obowiązującym dla Miasta dokumentem jest Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Piotrkowa Trybunalskiego przyjętego uchwałą nr XLIX/837/06 Rady Miasta w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 29 marca 2006 r. Zmiana Studium przyjęta została uchwałą nr XLVII/566/17 Rady Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 25 października 2017 r. Ostatnia ocena aktualności Studium przeprowadzona została w 2019 roku i przyjęta uchwałą nr IV/45/19 Rady Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 30 stycznia 2019 r. w sprawie aktualności Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miasta Piotrkowa Trybunalskiego. Dokument określa kierunki zmian w strukturze przestrzennej oraz w przeznaczeniu terenów, kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej oraz dotyczące zagospodarowania terenów.

W Studium wyznaczone zostały tereny planowane:

- pod zabudowę mieszkaniową – ok. 1 500 ha,
- na usługi – ok. 1 200 ha,
- pod zabudowę związaną z przemysłem i działalnością gospodarczą – ok. 300 ha.

Wyznaczone zostały także główne strefy funkcjonalne, na które składa się:

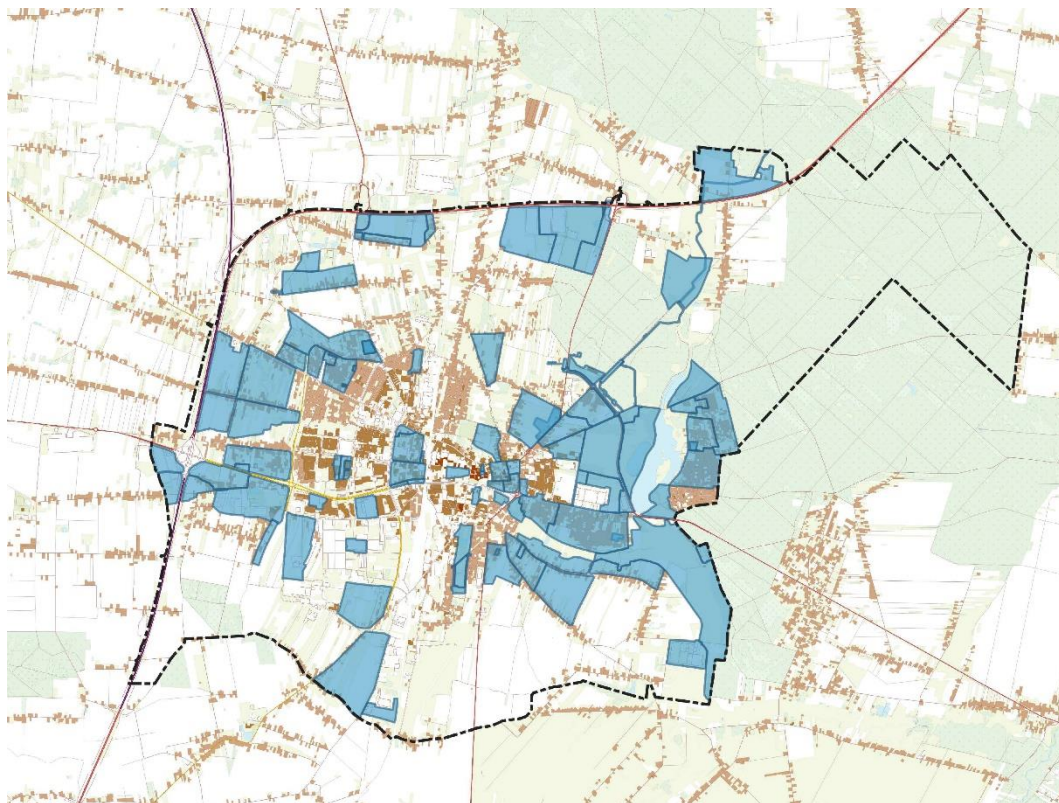
- obszar śródmieścia ze Starym Miastem,
- strefa zabudowy mieszkaniowej (wielorodzinnej i jednorodzinnej) z usługami towarzyszącymi, obejmująca tereny wokół śródmieścia – tutaj wyznaczone zostały również największe tereny rozwojowe we wschodniej części Miasta (ulice Zalesicka i Wolborska),
- strefa zabudowy przemysłowej i usługowej znajdująca się w południowo-zachodniej części Miasta,
- strefa rozwoju działalności gospodarczej, ulokowana wzdłuż autostrady A1 i drogi ekspresowej S8,
- strefa terenów rolniczych (tereny otwarte z dolinami),
- strefa doliny rzek Strawy i Wierzejki wraz ze zbiornikiem Bugaj, lasami Wolborskim i Sulejowskiego Parku Krajobrazowego, charakteryzująca się największymi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi.

W Studium przeanalizowane zostały również bariery dla rozwoju układu komunikacyjnego. Najistotniejszą barierą Miasta jest liczba bezkolizyjnych skrzyżowań z kolejową magistralą „warszawsko-wiedeńską” dzielącą Piotrków Trybunalski na część wschodnią i zachodnią. Stan na rok 2017 wskazywał, iż parametry i przepustowość wiaduktów jest wystarczająca pod względem potrzeb w stosunku do ruchu samochodów, jednak jest niewystarczająca pod względem funkcjonalności – lokalizacja wiaduktów w centrum Miasta nie zapewnia niezbędnych połączeń poza centrum.

Aktami prawa miejscowego regulującymi planowanie przestrzenne są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Ustalenie przeznaczenia terenu oraz określenie sposobów zagospodarowania i warunków zabudowy terenu w planie miejscowym jest spójne z określoną w Studium polityką przestrzenną gminy. Planowanie przestrzenne oparte na obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wpływa na racjonalne planowanie rozwoju

zabudowy, rozwoju sieci infrastruktury technicznej i drogowej. Wpływa pozytywnie na transparentność i pozwala na partycypację obywatelską mieszkańców gminy, a zatem zapobiega konfliktom przestrzennym i środowiskowym.

W 2020 roku obszar Miasta Piotrkowa Trybunalskiego objęty był miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w około 25,5% (wyłączając lasy – w 32%). Na poniższej rycinie przedstawione zostały obszary objęte poszczególnymi planami miejscowymi.

Ryc. 4. Mapa miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego w 2020 roku

Źródło: opracowanie własne Pracownia Planowania Przestrzennego w Piotrkowie Trybunalskim.

Łącznie w 2020 roku obowiązywało 75 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. W większości dotyczą one zagospodarowania przestrzennego terenów w rejonie konkretnych ulic oraz obszarów zawartych pomiędzy tymi ulicami, ale uchwalane były również plany dotyczące zagospodarowania m.in. Rynku, Parku Śródmiejskiego im. Jana Pawła II, Parku im. ks. Poniatowskiego.

Na terenach nie objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wydaje się decyzje o warunkach zabudowy i decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. W latach 2016-2020 liczba wydawanych decyzji ulegała corocznym zmianom, jednak można było zaobserwować wyraźny trend wzrostowy w zakresie liczby wydawanych decyzji na przestrzeni analizowanych lat.

Tab. 1. Liczba decyzji o warunkach zabudowy wydawanych na terenie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Decyzje o warunkach zabudowy	208	212	298	292	250

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta.

Do 2019 roku liczba wydawanych w Mieście decyzji o pozwoleniu na budowę corocznie wzrastała. W 2020 roku wydano o 29 decyzji mniej niż w roku poprzedzającym. Dane te przedstawione zostały w tabeli poniżej. Zestawiono w niej również liczbę obiektów oddawanych do użytku w każdym roku. Liczba oddawanych budynków na przestrzeni analizowanych lat zwiększyła się, ale nie był to wzrost równomierny. Najwięcej obiektów oddano do użytku w 2018 roku.

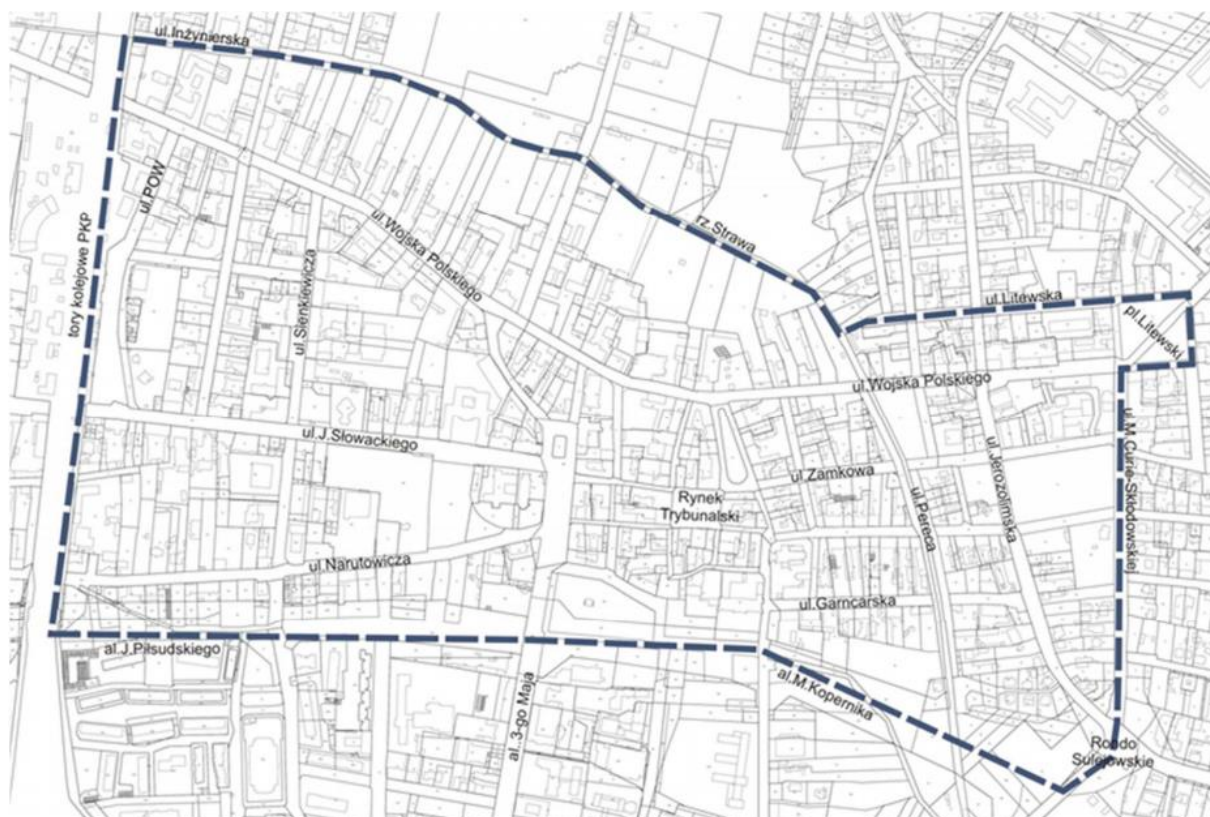
Tab. 2. Liczba wydawanych decyzji o pozwoleniu na budowę w Mieście Piotrkowie Trybunalskim w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Decyzje o pozwoleniu na budowę	499	544	613	644	615
Liczba obiektów budowlanych oddanych do użytku	365	347	576	469	467

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta.

Powyższe dane wskazują na rosnącą liczbę inwestycji budowlanych realizowanych na obszarze Miasta. Równocześnie jednak brak planów miejscowych, a tym samym korzystanie z alternatywy w postaci decyzji o warunkach zabudowy może jednak utrudniać racjonalną politykę przestrzenną władzom samorządowym, ponieważ rodzi to możliwość powstawania przypadkowych i rozproszonych lokalizacji inwestycji, niekoniecznie zgodnych z ładem przestrzennym (w analizowanym okresie ok. 45% decyzji o pozwoleniu na budowę wydawanych jest na podstawie wydanych decyzji o warunkach zabudowy).

Uchwałą nr XXVII/361/16 Rady Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 26 października 2016 roku przyjęty został Program Rewitalizacji dla Miasta Piotrkowa Trybunalskiego do 2023 roku. Z przeprowadzonej w Programie diagnozy wynika, iż podstawowym celem rewitalizacji powinno być ograniczenie depopulacji strefy centralnej poprzez poprawę jakości życia obecnych mieszkańców oraz napływ nowych średniozamożnych mieszkańców do stworzonego na ten cel zasobu mieszkaniowego. Pozwoli to na zwiększenie popytu w dzielnicy, co będzie miało wpływ na ożywienie handlu i usług oraz stworzenie nowych miejsc pracy. W Programie wyznaczony został obszar do rewitalizacji, obejmujący pod względem historycznym i funkcjonalnym najcenniejsze oraz najistotniejsze dla rozwoju Miasta tereny Piotrkowa Trybunalskiego – Stare Miasto wraz z historyczną zabudową poza jego obrębem. Na rycinie poniżej zobrazony został obszar Miasta objęty rewitalizacją.

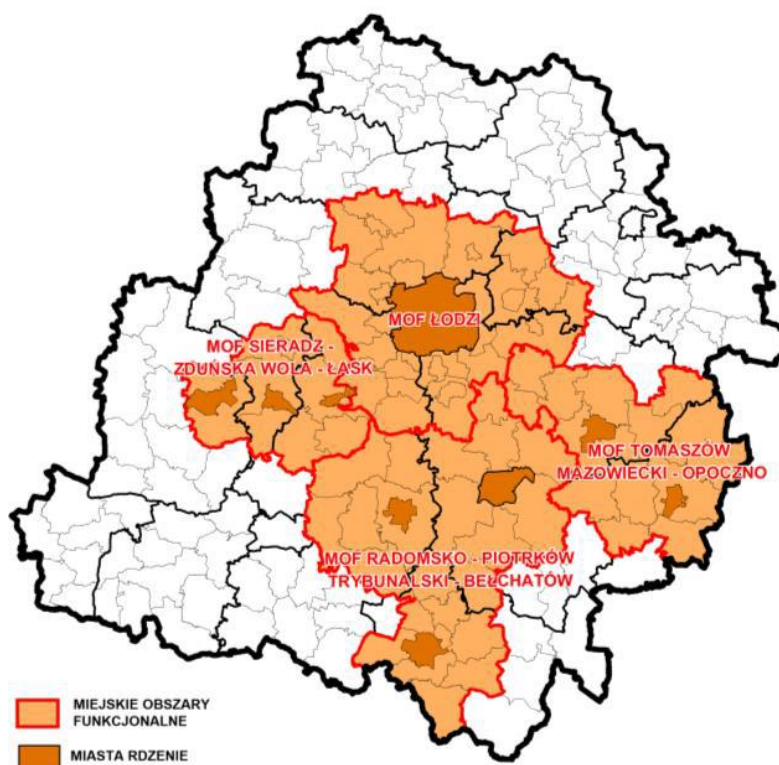

Ryc. 5. Obszar rewitalizacji Miasta Piotrkowa Trybunalskiego
 Źródło: Program Rewitalizacji dla Miasta Piotrkowa Trybunalskiego do 2023 roku.

Obszary Strategicznej Interwencji

Obszar Strategicznej Interwencji to obszar, na którym występują określone czynniki o różnorodnym charakterze mogące powodować sytuację kryzysową lub też odwrotnie – posiadać znaczny potencjał rozwojowy. Obszary te wymagają podjęcia wyznaczonych działań mających na celu zniwelowanie występujących problemów bądź też wykorzystanie zidentyfikowanego potencjału. Obszar Miasta zaliczony został do dwóch OSI o znaczeniu regionalnym: Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Radomsko – Piotrków Trybunalski – Bełchatów (Zintegrowany Miejski Obszar Funkcjonalny) oraz Obszaru transformacji górnictwo-energetycznej (Obszaru nowej energii).

MOF Radomsko – Piotrków Trybunalski – Bełchatów jest nowym obszarem strategicznej interwencji, wyznaczonym w ramach Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030. Dla obszarów MOF na terenie województwa łódzkiego przewidziano wsparcie w postaci instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, w ramach którego realizowane będą mogły być projekty o zintegrowanym charakterze pod względem tematycznym lub terytorialnym. Koncentrować się one powinny na wyzwaniach rozwojowych, które jednostki samorządu terytorialnego tworzące MOF zdecydują się realizować wspólnie. Projekty te będą mogły dotyczyć m.in. rozwoju zrównoważonego transportu publicznego, zwiększenia efektywności energetycznej, poprawy stanu środowiska przyrodniczego, wzrostu atrakcyjności osadniczej, wsparcia rozwoju kształcenia i szkolenia zawodowego oraz rozwoju kultury, turystyki i rekreacji.

Ryc. 6. Miejskie obszary funkcjonalne na terenie województwa łódzkiego.

Źródło: Strategia rozwoju województwa łódzkiego 2030.

Obszar transformacji górnictwo-energetycznej obejmuje 35 gmin stanowiących ok. 20% obszaru województwa łódzkiego i zamieszkiwanych przez ok. 17% jego ludności, które szczegółowa delimitacja została przeprowadzona na potrzeby Terytorialnego Planu Sprawiedliwej Transformacji Województwa Łódzkiego. Wyznaczony w ten sposób obszar charakteryzuje się silnymi powiązaniem środowiskowymi (zasięgi obszaru górnictwo-energetycznego, terenu górnictwo-energetycznego, leja depresji) oraz społeczno-gospodarczymi (wielkość zatrudnienia w sektorze górnictwo-energetycznym, dojazdy do pracy, sieci powiązań pomiędzy przedsiębiorstwami, wpływy podatkowe). Zaliczenie Piotrkowa Trybunalskiego do powyższego OSI warunkuje możliwość skorzystania ze wsparcia Funduszu Sprawiedliwej Transformacji oraz zapewnia możliwość zastosowania zrównoważonych i sprawiedliwych rozwiązań w zakresie transformacji energetycznej tego obszaru. Jego sprawiedliwa transformacja ma bowiem zapobiegać regresowi gospodarczemu i społecznemu, kreować nowy zrównoważony model rozwoju gospodarczego oparty o wzrost przedsiębiorczości i konkurencyjności obszaru. W efekcie poprawie powinna ulec jakość życia mieszkańców, dostępność do usług publicznych i atrakcyjnych miejsc pracy. Utrzymany powinien zostać wysoki potencjał gospodarczy transformowanego obszaru, a jego gospodarka powinna zostać unowocześniona i zdywersyfikowana. W sferze przestrzennej dążyć się będzie do poprawy jakości przestrzeni i dostępności komunikacyjnej.

Ogółem	388	3 685	152 936,32
---------------	------------	--------------	-------------------

Źródło: opracowanie własne na podstawie Wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta Piotrkowa Trybunalskiego na lata 2021-2025.

W programie przedstawiona została prognozowana wielkość zasobu mieszkaniowego w latach obowiązywania dokumentu. Wynika z niej, iż w latach 2021-2025 wielkość zasobu mieszkaniowego będzie ulegać stopniowym zmianom. Będzie to następstwem m.in. sprzedaży lokali mieszkaniowych, konieczności wyburzenia niektórych obiektów czy przeprowadzeniem inwestycji miejskich. W okresie obowiązywania programu planowane są działania zmierzające do zwiększenia liczby lokali mieszkalnych, na skutek przeprowadzanych remontów posiadanego zasobu oraz budowy nowych obiektów.

W poniższej tabeli zestawiono liczbę mieszkań socjalnych i komunalnych będących w zasobie Miasta w latach 2016-2020. Liczba mieszkań socjalnych ulegała wahaniom na przestrzeni analizowanych lat, lecz ostatecznie zmniejszyła się o 32. Z kolei liczba mieszkań komunalnych zmniejsza się z roku na rok (spadek o 346 mieszkań). Średni czas oczekiwania na mieszkanie socjalne wynosi 7 lat, natomiast na mieszkanie komunalne 4 lata. Jednocześnie oferowane mieszkania charakteryzują się wysokim standardem wykonania.

Tab. 4. Liczba mieszkań socjalnych i komunalnych w zasobie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego w latach 2016-2020

Liczba mieszkań	2016	2017	2018	2019	2020
socjalnych	464	480	482	481	432
komunalnych	4 014	3 920	3 834	3 750	3 668

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta Piotrków Trybunalski.

1.3. Transport i łączność

Położenie Miasta, jego połączenia z innymi ośrodkami oraz sieć dróg, mają bezpośredni wpływ na jego rozwój. Wiąże się to m.in. z rozwojem gospodarczym, liczbą turystów odwiedzających Miasto czy liczbą mieszkańców. Piotrków Trybunalski charakteryzuje się bardzo dobrym położeniem komunikacyjnym stanowiąc jeden z głównych węzłów komunikacyjnych na terenie kraju. Wzdłuż jego zachodniej granicy biegnie autostrada A1, wzdłuż północnej granicy droga ekspresowa S8, a ponadto na terenie Miasta krzyżują się drogi krajowe (DK nr 12, 74 i 91), wojewódzkie (473, 716) i powiatowe.

Piotrków Trybunalski położony jest pomiędzy Bełchatowem oraz Tomaszowem Mazowieckim do których z centrum Miasta dojechać można w niecałe 30 min. Do siedziby województwa łódzkiego – Łodzi, podróż samochodem zajmuje ok. 45 minut (55 km), a przebyć ją można dwoma równoległymi trasami – autostradą A1, drogami krajowymi nr 12, 91 i drogą wojewódzką nr 713 lub drogą krajową nr 91 i drogą wojewódzką nr 713. Innym blisko położonym miastem na prawach powiatu jest Częstochowa oddalona o 82 km (1 godzinę i 20 min jazdy samochodem) od Piotrkowa Trybunalskiego. Z kolei od stolicy kraju Piotrków oddalony jest o 170 km, a podróż najkrótszą trasą (droga S8) trwa około 2 godzin.

Połączenia z innymi gminami i miastami ułatwia również komunikacja kolejowa. Przez teren Miasta przebiega linia kolejowa nr 1 (Warszawa – Kozłowski – Piotrków Trybunalski – Lubliniec / Częstochowa – Katowice). Na atrakcyjność komunikacyjną wpływ ma także znajdujące się na terenie Piotrkowa Trybunalskiego lokalne lotnisko dla samolotów kategorii dyspozycyjnej. Z kolei najbliższy port lotniczy znajduje się w odległości około 42 km od Miasta i jest to Międzynarodowy Port Lotniczy im. Władysława Reymonta w Łodzi.

Przez teren Miasta przebiega prawie 167 km dróg gminnych, ponad 38 km dróg powiatowych oraz prawie 11 km dróg krajowych będących pod Zarządem Dróg i Utrzymania Miasta. Najważniejszą dużą inwestycją w zakresie infrastruktury drogowej jest budowa obwodnicy Miasta. Planuje się jej budowę w północno-zachodniej (ulice od Wojska Polskiego do Łódzkiej) i południowej (od ul. Dmowskiego do ul. Sulejowskiej) części Miasta. Tereny, po których przebiegać ma północno-zachodnia obwodnica Miasta w całości zostały już objęte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, co zabezpiecza realizację inwestycji w zakresie możliwości pojawienia się na nich niepożądanego zabudowy. W zakresie południowej obwodnicy Miasta trwają prace nad stworzeniem Studium komunikacyjnego, które określi przyszły przebieg drogi. Planowana jest również przebudowa szeregu dróg, w tym: Roosevelta, Wolborskiej, Rakowskiej, Żelaznej, części Wojska Polskiego, Jeziornej, Kwiatowej, Przedborskiej, Żeromskiego, Wiatracznej czy Moryca.

Operatorem publicznego transportu zbiorowego na terenie Miasta jest Miejski Zakład Komunikacyjny Spółka z o.o. w Piotrkowie Trybunalskim (dodatkowo na terenie Piotrkowa Trybunalskiego działa 2 przewoźników prywatnych). W ramach MZK przewozy odbywają się na trasach 10 linii autobusowych:

- linia 0 w kierunku: Słowackiego – Michałowska, 24 przystanki,
- linia 1 w kierunku: Grabica – Moryca, 32 przystanki,
- linia 2 w kierunku: Dmowskiego – Meszcze, 20 przystanków,
- linia 4 w kierunku: Dmowskiego – Rakowiec, 22 przystanki,
- linia 5 w kierunku: Wolborska – Wronia, 32 przystanki,
- linia 6 w kierunku: Dmowskiego – Wierzeje, 23 przystanki,
- linia 7 w kierunku: Słowackiego – Słowackiego, 43 przystanki,
- linia 9 w kierunku: Nowowiejska – Nowowiejska, 28 przystanków,
- linia 10 w kierunku: Słowackiego – Rakowska, 18 przystanków.

Mieszkańcy wykorzystują możliwość przemieszczania się transportem zbiorowym w codziennym życiu. Układ linii komunikacyjnych MZK na terenie Miasta obejmuje wszystkie jego dzielnice umożliwiając im dojazd do pracy, szkół działających na terenie Miasta, a także do przychodni lekarskich, szpitali, targowisk, urzędów itp. Część linii autobusowych obsługuje także miejscowości zlokalizowane w najbliższym sąsiedztwie Piotrkowa (na podstawie zawartych porozumień międzygminnych) i nie leżące na jego obszarze administracyjnym (Bujny, Majków, Szydłów, Grabica oraz Twardosławice), jednak potencjał komunikacji zbiorowej o charakterze podmiejskim (a także międzymiastowym) pozostaje wciąż niewykorzystany. Uruchamianie nowych połączeń podmiejskich w ramach komunikacji miejskiej utrudnia funkcjonowanie Funduszu Rozwoju Przewozów Autobusowych, z którego wyłączone są przewozy w tej formie organizacyjnej. Zapisy te sprawiają, że gminy wiejskie i miejsko wiejskie nie wyrażają chęci do rozpoczynania nowych współprac w tym zakresie, a nawet wypowiadają porozumienia międzygminne i decydują się na samodzielną organizację przewozów. Na tabor składają się autobusy niskopodłogowe, ułatwiające korzystanie z przejazdów osobom z niepełnosprawnościami. W najbliższej przyszłości planowana jest wymiana taboru na elektryczny.

Jednocześnie można wskazać, że znaczna część taboru autobusowego wykorzystywanego obecnie przez MZK jest przestarzała i wymaga wymiany na nowszy. Problemem i znacznym obciążeniem budżetu Miasta jest brak rentowności funkcjonowania systemu transportu zbiorowego i konieczność jego dofinansowania ze środków miejskich. Dwa wymienione powyżej czynniki stanowią najważniejsze ograniczenia w zakresie funkcjonowania systemu publicznego transportu zbiorowego na terenie miasta. Trudności w prawidłowym wykonywaniu usług sprawia także brak odpowiedniej infrastruktury, tj. przede wszystkim pętli autobusowych (al. Sikorskiego Majków, Wierzejska Strzelnica, Rolnicza, Rakowska Szpital, Wolborska Os. Leśna, Rakowiec). Dodatkową uwagę należy zwrócić na sposób poprowadzenia wybranych tras i przanalizować ich układ pod kątem optymalności ich poprowadzenia.

Przewiduje się, że w najbliższej przyszłości, na terenie Piotrkowa Trybunalskiego, ograniczeniu ulegnie działalność transportowa świadczona przez przewoźników prywatnych. Planowany przyszły rozwój sieci komunikacyjnej (organizowanej przez Miasto) powinien wypełniać powstające w ten sposób luki. Obecnie podejmowane są działania zachęcające mieszkańców do korzystania z usług publicznej komunikacji zbiorowej. Obserwowany obecnie spadek liczby pasażerów piotrkowskiej komunikacji miejskiej wynika przede wszystkim ze zmniejszenia płynności ruchu drogowego na skutek prowadzonych działań remontowych, w tym działań mających służyć poprawie bezpieczeństwa ruchu drogowego (co powoduje wydłużenie czasu przejazdu), negatywnych tendencji demograficznych oraz złego stanu technicznego miejskiego taboru. Jednocześnie Miasto oferuje swoim mieszkańcom możliwość skorzystania z różnego rodzaju dodatkowych ulg (dla uczniów, dla seniorów), które stanowią zachętę dla skorzystania z usług komunikacji miejskiej. Ułatwieniem podróżowania jest także możliwość zakupu biletów czasowych oraz jednego biletu obowiązującego na terenie miasta i poza nim.

W mieście uruchomiony został także system Piotrkowskiego Roweru Miejskiego (w obecnej formie działa od 2019 r.). Na jego terenie zlokalizowanych jest 10 stacji na których można wypożyczyć i zwrócić rower. Do dyspozycji mieszkańców pozostaje 80 takich pojazdów. Oprócz tradycyjnych rowerów miejskich mieszkańcy i turyści skorzystać mogą również z rowerów typu tandem, rodzinne cargo oraz dziecięcych 4+. W 2020 r. łącznie dokonano ponad 13,1 tys. wypożyczeń. Na terenie Miasta można także wypożyczyć elektryczne hulajnogi.

1.4. Dziedzictwo lokalne

Miasto Piotrków Trybunalski po raz pierwszy wzmiankowane na piśmie było w 1217 roku, lecz osadnictwo na tym terenie datuje się już na VIII wiek. Zasoby przyrodnicze i warunki naturalne obszaru sprzyjały jego rozwojowi m.in. ze względu na dogodne warunki obronne. W XIII wieku Miasto było miejscem sądów książęcych, odbywały się w nim również zjazdy rycerskie. W XIV wieku Piotrków został stolicą nowopowstałego powiatu, tym samym pełniąc funkcje administracyjne i sądownicze. Między XIV a XVI wiekiem nastąpił gwałtowny rozwój Miasta, a jego pozycja została wzmocniona – w czasach panowania Jagiellonów Piotrków nazywany był drugą stolicą kraju. W XVI wieku w Piotrkowie utworzono najwyższy sąd szlachecki – Trybunał Koronny dla Wielkopolski. W XVII wieku do Miasta przybyli zakonnicy (bernardyni, dominikanie, franciszkanie, pijarzy i jezuiti) tworząc na jego terenie klasztory i prowadząc szkoły. Wtedy też powstała pierwsza żydowska dzielnica. Mimo rozbiorów, w XVIII wieku Miasto nadal się rozwijało. W XIX wieku poprowadzona przez nie została kolej warszawsko-wiedeńska, powstała manufaktura i huty szkła. Po okresie I wojny światowej Piotrków stracił swoją pozycję ośrodka regionalnego – funkcję tą przejęła Łódź. II wojna światowa przerwała okres rozbudowy Miasta, a część jego centrum została zniszczona. Wojna spowodowała również bardzo duże zmiany w strukturze demograficznej – na skutek eksterminacji ludności żydowskiej liczba mieszkańców Miasta zmniejszyła się o mniej więcej połowę. Po wojnie do Piotrkowa napływali mieszkańcy Warszawy. Od połowy XX wieku rozpoczęło się włączanie do Miasta kolejnych terenów (wsie Świerców, Kleszcz i Wierzeje), co spowodowało, iż powierzchnia zajmowana przez Piotrków wzrosła w tamtym okresie do 40 km².

Gminna Ewidencja Zabytków Miasta Piotrkowa Trybunalskiego przyjęta została Zarządzeniem nr 61 Prezydenta Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 3 marca 2014 r. w sprawie założenia gminnej ewidencji zabytków Miasta Piotrkowa Trybunalskiego w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomości oraz zabytków archeologicznych z terenu gminy Miasta Piotrkowa Trybunalskiego. Ewidencja zawiera 313 pozycji obiektów (przy czym 96 z nich wpisanych zostało do rejestru zabytków) oraz 48 pozycji będących stanowiskami archeologicznymi.

W celu dbałości o gminne zabytki, zahamowania procesów ich degradacji oraz podejmowania działań zwiększających ich atrakcyjność utworzony został Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta Piotrkowa Trybunalskiego na lata 2020-2023 przyjęty uchwałą Rady Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 27 maja 2020 r. W programie wyszczególnione zostały najcenniejsze zabytki występujące na terenie Miasta, należą do nich:

- dzielnica staromiejska wraz z placem Trybunalskim (obecnie Rynkiem),
- Zamek Królewski (obecnie siedziba Muzeum) – zamek typu wieżowego, w stylu gotycko-renesansowym,
- zespół zamkowy w Bykach z parkiem i stawami,
- ulica Słowackiego wraz z zabudową i układami zieleni komponowanej,
- gmach Sądu (obecnie Okręgowego i Rejonowego) – neoklasycystyczny budynek, powstały w latach 1905-1909,
- wieża ciśnień – neoklasycystyczna, wybudowana w latach 1926-1927m
- Dom Stowarzyszenia Wzajemnej Pomocy Rzemieślników i Handlujących Miasta Piotrkowa (obecnie Miejski Ośrodek Kultury) – neobarokowy budynek wybudowany w latach 1912-1913,
- zespół stacji kolei warszawsko – wiedeńskiej,
- zespół stacji kolejki wąskotorowej,
- Pałac Rudowskich (obecnie siedziba Państwowej Szkoły Muzycznej) – budynek z 1988 roku, w stylu eklektycznym z elementami neorenesansu,
- budynek hali targowej przy ul. Targowej 1 – wybudowany w latach 1925-1927 w stylu eklektycznym,
- zespoły sakralne
 - zespół kościoła parafialnego pw. św. Jakuba Apostoła,
 - zespół Klasztorny Dominikanów przy ul. Wojska Polskiego,
 - zespół klasztorny oo. Bernardynów, przy ul. Słowackiego 2, w którym mieści się Sanktuarium Matki Bożej Piotrkowskiej,
 - zespół klasztorny Panien Dominikanek, przy placu Kościuszki,
 - zespół klasztorny pijarów, przy ulicach Rwańska 6/Wojska Polskiego 24,
 - zespół klasztorny jezuitów, przy ul. Pijarskiej 2-4,
 - zespół kościoła pw. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny, przy ul. Krakowskie Przedmieście 31/32,
 - Katedralna Cerkiew Prawosławna pw. Wszystkich Świętych przy ul. Słowackiego,

- zespół synagog „Duża” i „Mała”,
- Park im. księcia Józefa Poniatowskiego przy ul. Żeromskiego,
- cmentarze: prawosławny i rzymskokatolicki przy ul. Cmentarnej, ewangelicki przy ul. Cmentarnej, wojenny przy ul. Partyzantów, żydowski przy ul. Spacerowej 95.

Piotrowski Podregion Kulturowy wyróżnia się m.in. ludowymi strojami z początku XX wieku, które obecnie eksponowane są w Muzeum w Piotrkowie Trybunalskim w Dziale Etnografii. Samo Miasto nie posiada produktu lokalnego, ale region słynie z potraw takich jak zalewajka, bliny czy wyroby wędliniarskie z pieca oraz napojów: lokalnych piw (Trybunał, Cornelius, Browar Olbracht) i miodów pitnych, a także napoju Jałowiec (na bazie chmielu i jałowca). Silne związanie Piotrkowa z tradycją piwowarską trwającą od czasów średniowiecza sprawiło, iż jest on nazywany Miastem Piwowarów, a na jego terenie powstało Muzeum Piwowarstwa w Centrum Edukacji Browarniczej. W Muzeum zwiedzający mają okazję m.in. zapoznać się z procesem produkcji piwa.

CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ MIASTA

2.1. Gospodarka lokalna

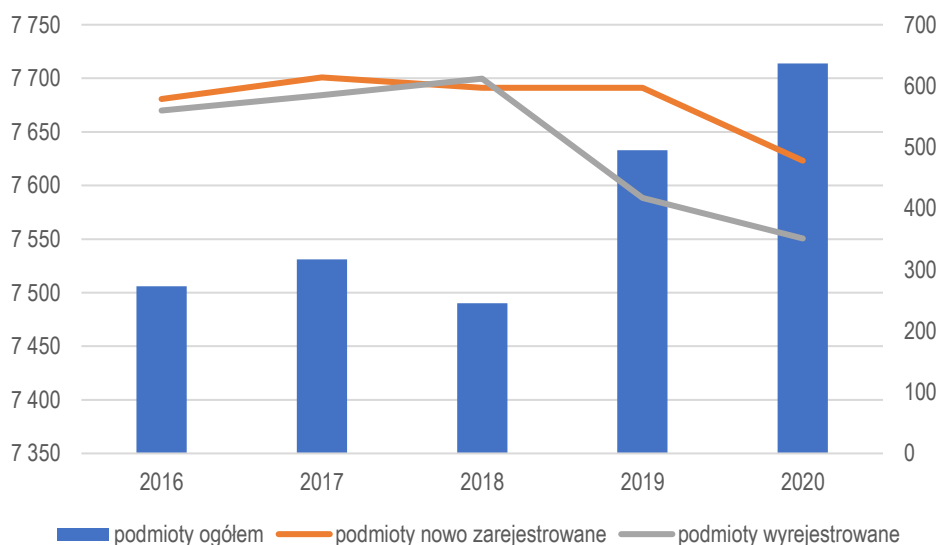
Według danych opublikowanych w BDL GUS na terenie Miasta Piotrków Trybunalski, na koniec 2020 r., w bazie REGON zarejestrowanych było 7 714 podmiotów gospodarczych, co stanowiło niespełna 3,0% wszystkich podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie województwa łódzkiego. Podkreślić należy fakt, że Miasto stanowi obecnie drugi największy ośrodek prowadzenia działalności gospodarczej na terenie województwa łódzkiego, za miastem wojewódzkim Łódź¹.

Tab. 5. Podmioty zarejestrowane w bazie REGON na terenie Miasta Piotrków Trybunalski – stan na koniec 2020 r.

województwo łódzkie	261 498
Piotrków Trybunalski	7 714
Bełchatów	5 469
Radomsko	4 958
Sieradz	4 503
Tomaszów Mazowiecki	5 638
Łódź	96 130
Skierniewice	5 169

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W latach 2016-2018 liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie Miasta kształtowała się na podobnym poziomie. W roku 2019 i 2020 można było jednak zaobserwować znaczny wzrost ich liczby spowodowany głównie przez dużą liczbę przedsiębiorstw nowo rejestrowanych oraz ograniczenie liczby przedsiębiorstw zamykanych i kończących swoją działalność (ogólnym wzrostem przedsiębiorczości mieszkańców). Szczegółowe dane w tym zakresie w latach 2016-2020 przedstawione zostały na wykresie poniżej.

Ryc. 8. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w bazie REGON na terenie Miasta Piotrków Trybunalski w latach 2016-2020.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wśród przedsiębiorstw zarejestrowanych na terenie Piotrkowa Trybunalskiego dominują podmioty gospodarcze zatrudniające nie więcej niż 9 osób (94,8% ogólnej liczby podmiotów gospodarczych na koniec 2020 r.). Jednocześnie liczba tych przedsiębiorstw rośnie sukcesywnie od 2018 r. Na obszarze Miasta funkcjonuje także stosunkowo dużo przedsiębiorstw zatrudniających 50 i więcej osób, choć należy zwrócić uwagę, że w analizowanym okresie ich liczba ulegała stałemu spadkowi (z poziomu 90 przedsiębiorstw w roku 2016 do poziomu 83 przedsiębiorstw w roku 2020).

¹ Biorąc pod uwagę liczbę zarejestrowanych na jego obszarze podmiotów gospodarczych. Dane BDL GUS dla gmin i miast na prawach powiatu w województwie łódzkim.

Tab. 6. Struktura przedsiębiorstw zarejestrowanych na terenie Miasta Piotrków Trybunalski wg liczby zatrudnianych osób w latach 2016-2020.

	2016	2017	2018	2019	2020
0 - 9	7 072	7 095	7 054	7 219	7 314
10 - 49	344	350	350	331	317
50 - 249	71	67	67	65	65
250 - 999	17	17	17	16	16
1000 i więcej	2	2	2	2	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W Piotrkowie Trybunalskim obecnie silnie rozwijają się branże przemysłu związane z nowoczesnymi usługami logistycznymi i dystrybucyjnymi, przemysłem maszynowym, mechanicznym, precyzyjnym (obróbki skrawaniem) oraz przemysłem papierniczym. Dobrze rozwija się branża spożywcza oraz sektor usług. W Mieście i jego najbliższej okolicy działają duże centra logistyczne kilku światowych koncernów:

- Logistic City Piotrków Distribution Centre,
- Regionalne Centrum Dystrybucji IKEA,
- P3 Park Piotrków,
- ProLogis Park Piotrków,
- ID Logistics,
- Centrum Logistyczne „Kaufland”,
- Exeter Park Piotrków II.

Wśród innych największych i najważniejszych przedsiębiorstw działających na obszarze Miasta można wskazać:

- Haering Polska Sp. z o.o. (przemysł motoryzacyjny),
- MBL Poland Sp. z o.o. (standardowe i zindywidualizowane rozwiązania dla branży rehabilitacyjnej),
- PGO S.A. Pioma Odlewnia (odlewnictwo),
- Zamet Industry Sp. z o.o. Sp. k. (przemysł stalowy i maszynowy),
- Cooper Standard Automotive Piotrków Sp. z o.o. (przemysł motoryzacyjny),
- Emerson Polska Sp. z o.o. (przemysł papierniczy),
- Polanik Sp. z o.o. Sp. k. (produkcja sprzętu lekkoatletycznego),
- F.H. „Nowalijka” Piotr Wychowalek (branża rolno-spożywcza),
- Sulimar Sp. z o.o. (branża spożywcza),
- Browar Rzemieślniczy Jan Olbracht (branża piwowarska),
- REAC Poland Sp. z o.o. (produkcja elementów do wózków inwalidzkich),
- Euro Kerze Sp. z o.o. (produkcja świec),
- HAFTINA Sp. z o.o. Sp. k. (branża haftownicza),
- Plasimet Sp. j. (produkcja elementów dla branży motoryzacyjnej),
- Szlachet-Stal Sp. j. PPHU (przemysł maszynowy).

Podniesieniu atrakcyjności inwestycyjnej Miasta i stworzeniu korzystnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości i powstawania nowych miejsc pracy służyło wyznaczenie Piotrkowskiej Strefy Aktywności Gospodarczej obejmującej tereny zlokalizowane w różnych jego częściach, które potencjalni inwestorzy mogą wydzierżawić na preferencyjnych warunkach. Ważną rolę w promowaniu Piotrkowa Trybunalskiego jako dobrego miejsca do rozwijania przedsiębiorczości odgrywa także współpraca z instytucjami gospodarczymi, takimi jak: Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna, Łódzka Agencja Rozwoju Regionalnego, Centrum Obsługi Inwestora i Eksportera w Łodzi, Polską Agencją Inwestycji i Handlu oraz Lokalnym Punktem Informacyjnym Funduszy Europejskich w Bełchatowie.

Dla przedsiębiorstw pragnących zainwestować na obszarze Miasta stworzony został system ulg inwestycyjnych w postaci zwolnień w podatku od nieruchomości. Warunkiem uzyskania zwolnienia jest:

- na okres 1 roku utworzenie co najmniej 5 nowych miejsc pracy lub poniesienie nakładów inwestycyjnych o wysokości co najmniej 300 000 zł,
- na okres 2 lat utworzenie co najmniej 10 nowych miejsc pracy lub poniesienie nakładów inwestycyjnych o wysokości co najmniej 600 000 zł,

- na okres 3 lat utworzenie co najmniej 25 nowych miejsc pracy lub poniesienie nakładów inwestycyjnych o wysokości co najmniej 1 500 000 zł.

Na terenie Miasta funkcjonują dwie ważne Instytucje Otoczenia Biznesu: Piotrkowskie Stowarzyszenie Wspierania Przedsiębiorczości (PSWP) oraz Cech Rzemiosł Różnych (CRR). Głównym celem działalności PSPW jest wspomaganie rozwoju przedsiębiorczości na terenie województwa łódzkiego m.in. poprzez pomoc małym i średnim przedsiębiorstwom oraz osobom rozpoczynającym prowadzenie działalności gospodarczej, którzy tworzą nowe miejsca pracy. Jego realizacja odbywa się poprzez projekt funduszu pożyczkowego „Rozwój małej przedsiębiorczości – TOR#10”. CRR prowadzi natomiast działalność w zakresie nauczania w zawodach rzemieślniczych według określonych dla poszczególnych rzemiosł programów praktycznej nauki zawodu. Nauka ta ma zapewnić uczniom osiągnięcie wysokiego poziomu sprawności zawodowych wynikających z wymagań sformułowanych w charakterystyce danego rzemiosła (np. cukiernictwa, piekarnictwa, murarstwa, stolarstwa).

Jednocześnie wśród głównych barier, utrudniających dalszy rozwój gospodarczy Miasta, można wyróżnić brak wykwalifikowanych pracowników w niektórych branżach, kurczący się zasób terenów inwestycyjnych (w tym terenów w pełni uzbrojonych) oraz napór zabudowy mieszkaniowej na tereny inwestycyjne powodujący powstawanie konfliktów funkcjonalnych.

2.2. Rynek pracy

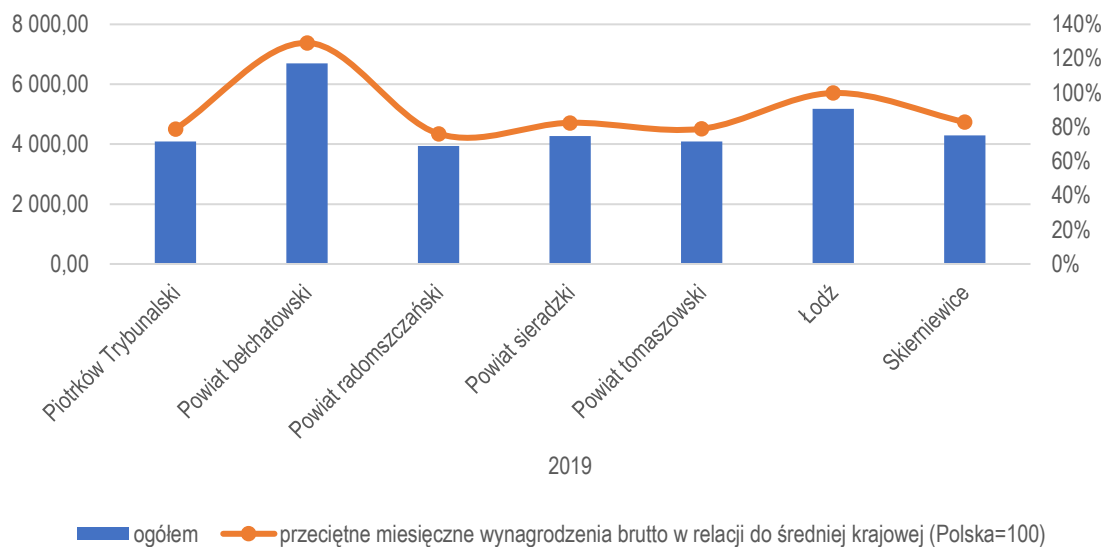
Na obszarze Miasta Piotrków Trybunalski stopa bezrobocia rejestrowanego zmniejszyła się w latach 2016-2020 o 1,5 pkt proc, z poziomu 7,4% do poziomu 5,9% i kształtuje się ona obecnie na poziomie niższym niż średnia wyznaczona dla obszaru całego województwa łódzkiego (6,2%) oraz kraju (6,2%). W 2016 r. bez stałego miejsca zatrudnienia pozostawało 2 621 osób, natomiast w roku 2020 było to już tylko 1 975 osób. Jednocześnie można zauważyć, że w roku 2020 przełamany został dotychczasowy spadkowy trend w zakresie liczby zarejestrowanych bezrobotnych, a jego poziom uległ zwiększeniu w stosunku do poziomu odnotowanego na koniec 2019 r. (5,1%) Spowodowane to było w głównej mierze wystąpieniem epidemii SARS-Covid-2.

Tab. 7. Stopa bezrobocia rejestrowanego w Mieście Piotrków Trybunalski w latach 2016-2020.

	2016	2017	2018	2019	2020
stopa bezrobocia rejestrowanego	7,4%	5,7%	5,5%	5,1%	5,9%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

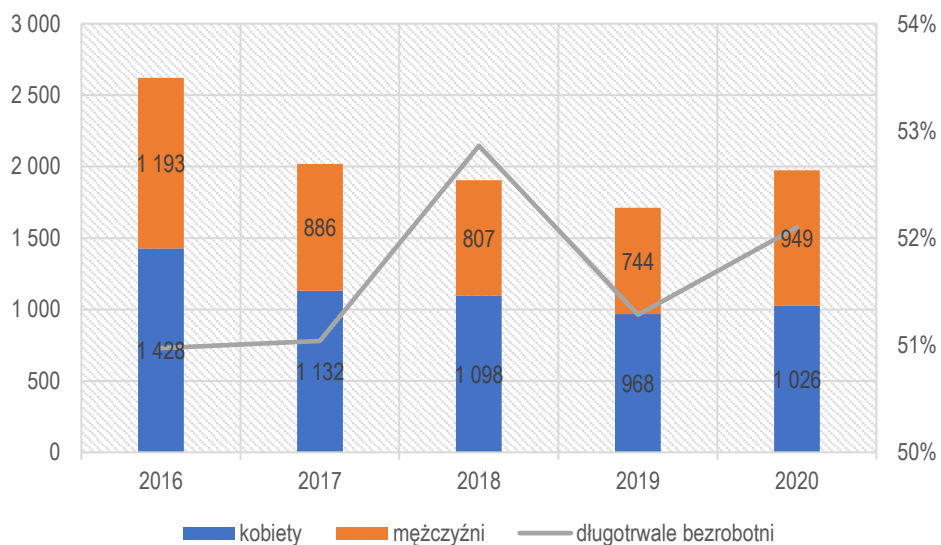
Poprawa sytuacji na rynku pracy w Piotrkowie Trybunalskim w latach 2016-2020 znalazła swoje odzwierciedlenie również we wskaźniku przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto. W 2016 r. wynosiło ono 3 229,18 zł brutto (75,3% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej). W 2019 r. było to już 4 089,07 zł brutto (78,9%). Jednocześnie jednak wynagrodzenie to było najniższe spośród wszystkich porównywanych jednostek samorządu terytorialnego. Powoduje to, że na rozwój lokalnego rynku pracy w przeszłości silnie oddziaływały przede wszystkim korzystna lokalizacja miasta oraz stosunkowo niskie koszty pracy.

Ryc. 9. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 2019 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

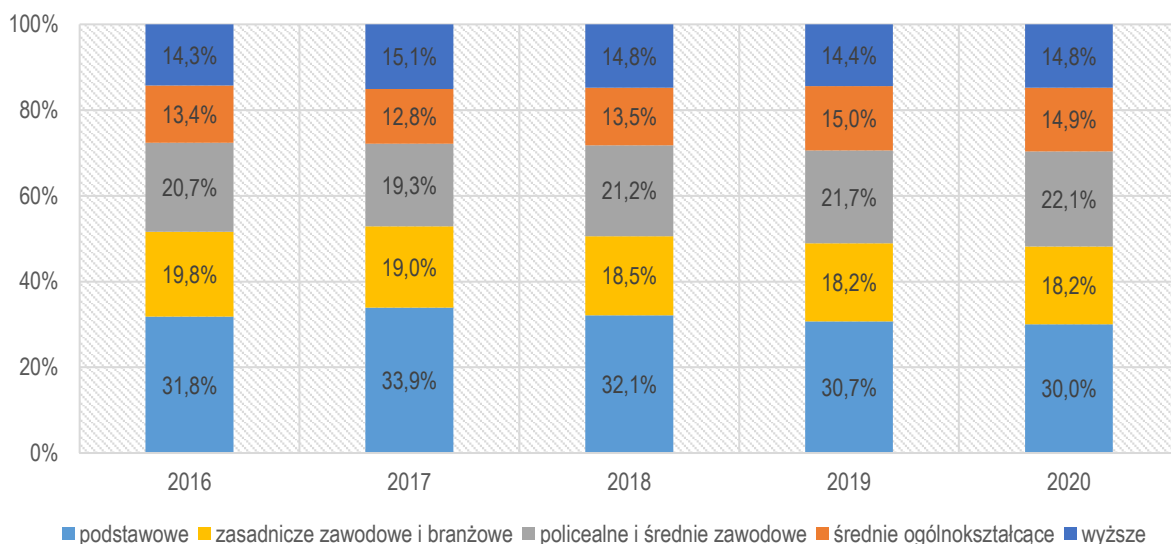
Problem bezrobocia na terenie Miasta Piotrków Trybunalski w większym stopniu dotyka kobiety niż mężczyzn. W latach 2016-2020 można było jednak zauważyć tendencję do zacierania się różnic pomiędzy obiema płciami w tym zakresie. O ile na koniec 2018 r. kobiety stanowiły 57,6% wszystkich osób zarejestrowanych jako bezrobotne, to w 2020 r. było to już tylko 51,9%. Jednocześnie problem dla miejscowego rynku pracy może stanowić fakt, że w analizowanym okresie osoby określane jako długotrwale bezrobotne stanowiły każdorazowo ponad 50% wszystkich osób pozostających bez stałego miejsca pracy.

Ryc. 10. Bezrobotni zarejestrowani na terenie Miasta Piotrków Trybunalski – lata 2016-2020.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Analizując strukturę wskaźnika bezrobocia pod kątem wykształcenia można zauważyć, że największe trudności ze znalezieniem stałego miejsca zatrudnienia na terenie Miasta posiadają osoby o najniższych kwalifikacjach. W 2020 r. ponad 70% bezrobotnych stanowiło osoby posiadające wykształcenie podstawowe, zasadnicze zawodowe/branżowe, średnie zawodowe i policealne.

Ryc. 11. Bezrobotni zarejestrowani na terenie Miasta Piotrków Trybunalski ze względu na ich wykształcenie – lata 2016-2020.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Dla rozwoju lokalnego rynku pracy w przyszłości duże znaczenie będzie miał wskaźnik udziału osób w tzw. wieku produkcyjnym mobilnym w całkowitej liczbie mieszkańców danego regionu. Wskaźnik ten obejmuje osoby w wieku 18-44 lat, niezależnie od płci. Przyjmuje się, że są to osoby, które stosunkowo łatwo mogą znaleźć nowe miejsce pracy, wciąż się dokształcają oraz są otwarte na nowe możliwości, podróże, mobilne miejsca pracy lub nawet całkowite przekwalifikowanie się. W przypadku Miasta Piotrków Trybunalski wskaźnik ten w latach 2016-2020 wyraźnie spadał, co można uznać za czynnik o oddziaływaniu negatywnym. Jednocześnie prognozy przygotowane przez Główny Urząd Statystyczny wskazują, że w perspektywie do 2030 r. liczba oraz udział osób w wieku produkcyjnym mobilnym na terenie Miasta będą podlegały dalszemu spadkowi do poziomu 19 995 osób i 29,2%².

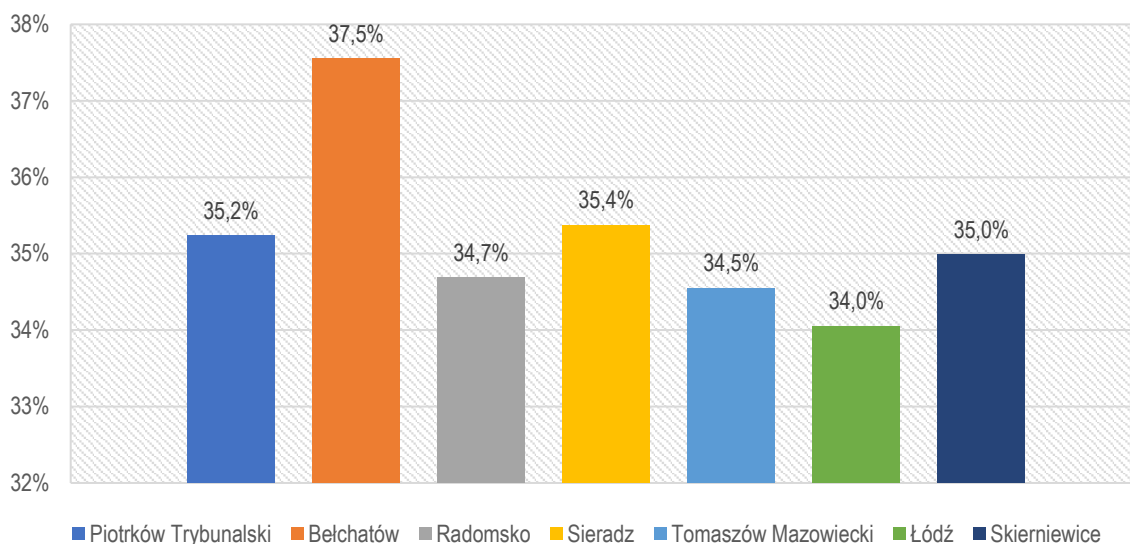
Tab. 8. Liczba osób w wieku produkcyjnym mobilnym oraz jej udział w ogólnej liczbie mieszkańców w Mieście Piotrków Trybunalski w latach 2016-2020.

	2016		2017		2018		2019		2020	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
osoby w wieku produkcyjnym mobilnym	27 798	37,2	27 322	36,8	26 763	36,3	26 050	35,6	25 458	35,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Jednocześnie porównanie wskaźnika udziału mieszkańców w wieku produkcyjnym mobilnym w całkowitej liczbie ludności danej jednostki w Mieście Piotrków Trybunalski i innych analizowanych miast województwa łódzkiego pokazuje, że na przywołanym tle jednostka prezentuje się stosunkowo dobrze. Opisywany wskaźnik w 2020 r. wyższe wartości osiągnął jedynie w Belchatowie oraz Sieradzu.

² Prognoza ludności dla gmin na lata 2017-2030, GUS, Warszawa, sierpień 2017.

Ryc. 12. Ludność w wieku produkcyjnym mobilnym w 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Za działania z zakresu aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych na terenie Miasta (oraz powiatu piotrkowskiego) odpowiada Powiatowy Urząd Pracy w Piotrkowie Trybunalskim (PUP). Podstawową usługą świadczoną przez tą jednostkę jest pośrednictwo pracy, które polega przede wszystkim na udzielaniu bezrobotnym i poszukującym pracy pomocy w podjęciu zatrudnienia poprzez informowanie ich o dostępnych ofertach pracy i miejscach aktywizacji zawodowej. W stosunku do pracodawców pośrednictwo pracy polega na pomocy w rekrutacji pracowników o odpowiednich kwalifikacjach, pozyskiwaniu ofert pracy, a także organizowaniu giełd pracy. Szczegółowa analiza działań prowadzonych przez PUP w zakresie pośrednictwa pracy pozwala stwierdzić, że na obszarze Miasta:

- proces rekrutacji pracowników w zakresie zgłoszonych ofert pracy oraz miejsc aktywizacji zawodowej jest często utrudniony z uwagi na brak niezbędnych umiejętności i kwalifikacji zawodowych wymaganych przez pracodawców,
- trudności w realizacji zgłoszonych ofert pracy wynikają przede wszystkim z niskiej motywacji osób bezrobotnych do podjęcia pracy lub stażu, niezadawalającego wynagrodzenia (stypendium stażowego) w odniesieniu do korzyści finansowych uzyskiwanych z pomocy społecznej, możliwości zatrudnienia w tzw. „szarej strefie”,
- znacząco rośnie zainteresowanie pracodawców zatrudnianiem cudzoziemców spoza obszaru UE i EOG.

PUP swoją podstawowe funkcję wypełnia także poprzez świadczenie:

- usług poradnictwa zawodowego,
- prowadzenie szkoleń i zapewnienie możliwości przekwalifikowania zawodowego,
- realizację programu „Bon na zasiedlenie”,
- realizację innych zadań w zakresie aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu.

Jednocześnie wśród zawodów deficytowych na terenie Piotrkowa Trybunalskiego wyróżnia się przede wszystkim: pracowników wykonujących dorywcze prace proste, operatorów maszyn i urządzeń do obróbki drewna, pracowników przygotowujących posiłki typu fast food, kierowników do spraw sportu, rekreacji i rozrywki, kierowników sprzedaży w marketach, monterów sprzętu elektrycznego, administratorów systemów komputerowych oraz analityków systemów komputerowych³.

Grupami zawodów nadwyżkowych, które ze względu na swoją liczebność mają największy udział w grupie bezrobotnych są elektromechanicy i elektromonterzy, formowacze wyrobów szklanych, krajacze i szlifierze szkła, opiekunowie dziecięcy, pracownicy obsługi biura gdzie indziej niesklasyfikowani, czyściciele pojazdów, robotnicy wykonujący proste prace w budownictwie ogólnym, sztyldziarze, grawerzy i zdobnicy ceramiki, szkła i pokrewni⁴.

³ „Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie m. Piotrków Trybunalski w 2019 roku”

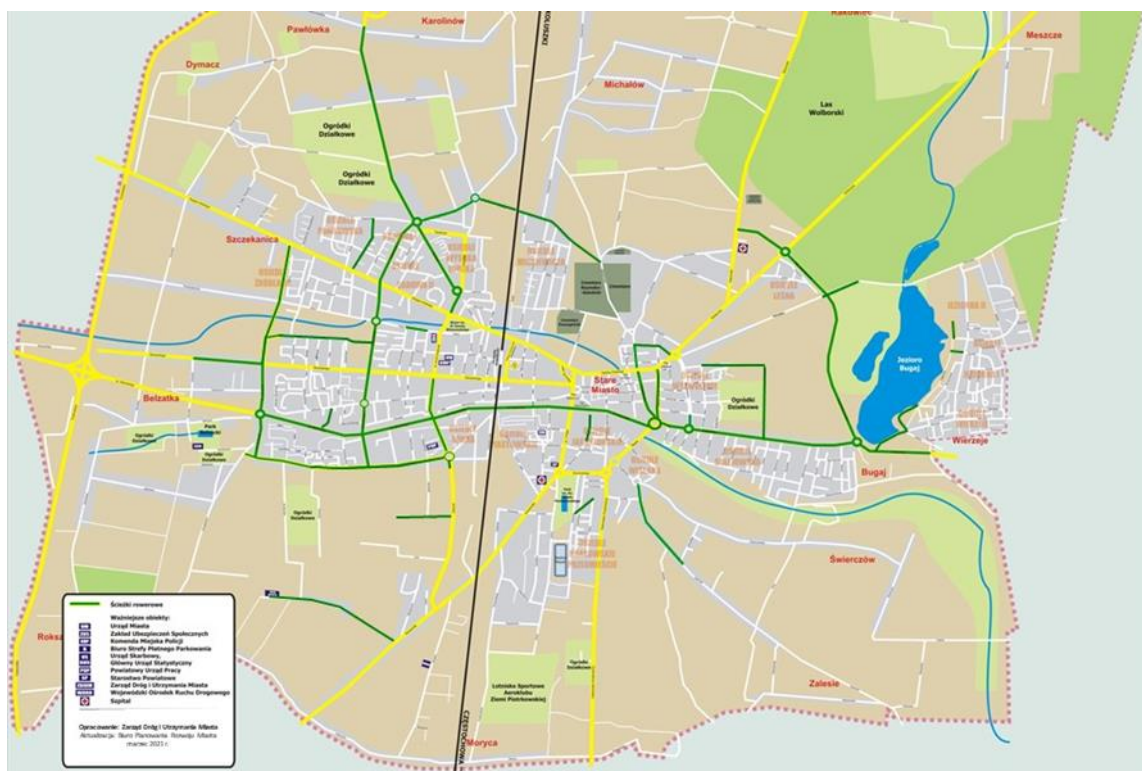
⁴ jw.

2.3. Infrastruktura i środowisko

Infrastruktura drogowa

Całkowita długość dróg gminnych na terenie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego wynosi 167 km, przy czym 12 km stanowią drogi nieutwardzone. Wyszczególnionych zostało 366 dróg gminnych, 21 dróg powiatowych oraz 11 dróg krajowych. W Mieście prowadzona jest inwentaryzacja dróg oraz bieżące kontrole ich stanu. Poza bieżącymi przeglądami raz do roku przeprowadzany jest przegląd podstawowy, a raz na 5 lat przegląd rozszerzony. Z przeglądów wynika, iż konieczne jest wykonywanie bieżących prac utrzymaniowych, zaplanowanie remontów odcinków dróg, na których występują spękania siatkowe i liniowe, ubytki, uszkodzenia krawędziowe, koleiny i wyboje jezdni, naprawa poboczy, chodników, poprawa odwodnienia nawierzchni jezdni, czyszczenie rowów. Drogi w obrębie Miasta obciążone są znacznym ruchem samochodowym, którego obecne szczególne nasilenie związane jest z prowadzonymi remontami i budowami, co powoduje znaczną degradację odcinków wyznaczonych jako objazdy.

Przy kluczowych odcinkach dróg na terenie Miasta znajdują się chodniki i ścieżki rowerowe, a ich siatka ulega ciągłej rozbudowie. Szczególne walory posiada odcinek położony przy jeziorze Bugaj, dostrzega się jednak potrzebę realizacji kolejnych etapów jego rozbudowy, tak aby ścieżka biegła wokół całego jeziora. Istniejąca obecnie na terenie Miasta infrastruktura ścieżek rowerowych jest jednak niespójna. Dlatego konieczne wydaje się opracowanie strategicznego planu w zakresie wyznaczania nowych tras rowerowych oraz łączenia odcinków już istniejących. Na niektórych odcinkach istniejących już ścieżek dostrzega się konieczność poprawy bezpieczeństwa korzystających z nich rowerzystów.

Ryc. 13. Schemat sieci ścieżek rowerowych w Piotrkowie Trybunalskim.

Źródło: „Raport o stanie Miasta za rok 2020”.

Potrzeby mieszkańców w zakresie parkingów są zaspakajane na bieżąco. W związku z tym sukcesywnie realizowane są inwestycje związane z budową nowych miejsc parkingowych na terenie Miasta. Jednym z elementów infrastruktury technicznej przy drogach jest również oświetlenie uliczne. Na terenie Miasta dostrzega się konieczność wykonania kompleksowej modernizacji oświetlenia ulicznego.

W poniżej tabeli zestawione zostały wydatki jakie poniosło Miasto Piotrków Trybunalski w dziale transport i łączność w latach 2016-2020. Całkowita kwota wydatków w tym dziale utrzymywała się na podobnym poziomie w analizowanych latach. Wyjątkiem był rok 2018, kiedy kwota wydatków ogółem wzrosła o ponad 7,5 mln zł w porównaniu z rokiem poprzedzającym. Było to spowodowane wysoką kwotą przeznaczoną na inwestycje w tym roku (24,4 mln zł).

Tab. 9. Wydatki w dziale transport i łączność na terenie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
WYDATKI OGÓŁEM	35 950 178,62	34 252 094,11	41 938 874,17	37 610 970,79	35 695 379,47
Wydatki bieżące, w tym:	18 252 533,60	18 373 176,39	17 495 798,85	19 567 447,26	23 894 578,91
<i>Wynagrodzenia i pochodne</i>	<i>2 485 773,01</i>	<i>2 589 604,70</i>	<i>2 769 948,23</i>	<i>2 894 198,85</i>	<i>2 756 649,33</i>
<i>Pozostałe wydatki bieżące</i>	<i>15 766 760,59</i>	<i>15 783 571,69</i>	<i>14 725 850,62</i>	<i>16 673 248,41</i>	<i>21 137 929,58</i>
Wydatki majątkowe	17 697 645,02	15 878 917,72	24 443 075,32	18 043 523,53	11 800 800,56

Źródło: opracowanie własne na podstawie Sprawozdań budżetowych Miasta.

Zaopatrzenie w wodę

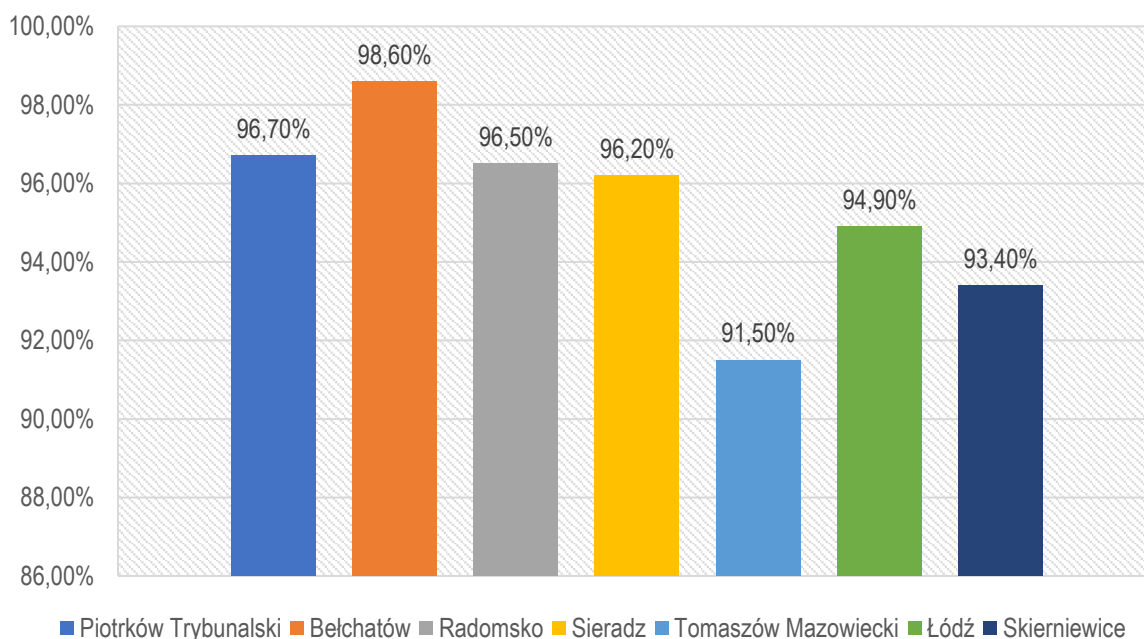
Podmiotem odpowiedzialnym za dostarczanie wody na terenie Miasta są Piotrkowskie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. Miasto zasilane jest siecią wodociągową pracującą w układzie dwóch niezależnych stref, które wyznaczają tory kolejowe, a woda uzdatniana jest na 2 stacjach:

- SUW „Żwirki” – woda pobierana jest z ujęcia „Żwirki”, zasila strefę wschodnią, stacja nie posiada rezerw technologicznych, a jej zdolność produkcyjna obniża się na skutek pogarszającej się jakości wody surowej i trudności usuwania z niej związków żelaza i manganu. W ramach pozwoleń wodno-prawnych z ujęcia „Żwirki” udostępnione do eksploatacji zostało 410 m³/h wody.
- SUW „Szczekanica” – woda pobierana jest z ujęcia „Szczekanica”, zasila strefę zachodnią, stacja po modernizacji, dzięki czemu spełnia wszystkie wymagane normy. W ramach pozwoleń wodno-prawnych z ujęcia „Szczekanica” udostępnione do eksploatacji zostało 650 m³/h wody.

Inwestycje związane z rozbudową i modernizacją sieci wodociągowej realizowane są corocznie, zarówno przez Miasto, jak i podmioty prywatne. W 2019 roku po dokonanych inwestycjach długość sieci wodociągowej wraz z przyłączami wynosiła 276,37 km, a liczba przyłączy stanowiła 7 222 sztuki. W 2020 roku z sieci wodociągowej korzystało 99,67% mieszkańców⁵.

Na poniższym wykresie przedstawiono kształtowanie się udziału mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej w Piotrkowie Trybunalskim w porównaniu do innych miast. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2019 roku w Piotrkowie Trybunalskim do sieci wodociągowej dostęp miało prawie 97% mieszkańców. Był to wysoki wynik na tle porównywanych miast – wyższy udział stanowią jedynie mieszkańcy Bełchatowa (98,6%).

⁵ Informacje Urzędu Miasta w Piotrkowie Trybunalskim.

Ryc. 14. Udział mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej w Mieście Piotrkowie Trybunalskim w 2019 roku na tle innych miast

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Konieczne do realizacji działania w zakresie modernizacji i rozbudowy sieci wodociągowej na terenie Miasta dotyczą budowy wodociągu w rejonie ulic Wolborskiej, Geodezyjnej, Poleśnej – 3,2 km, ulicy Pawłowskiej – 2 km oraz ulicy Diamentowej – 1 km.

Kanalizacja ściekowa

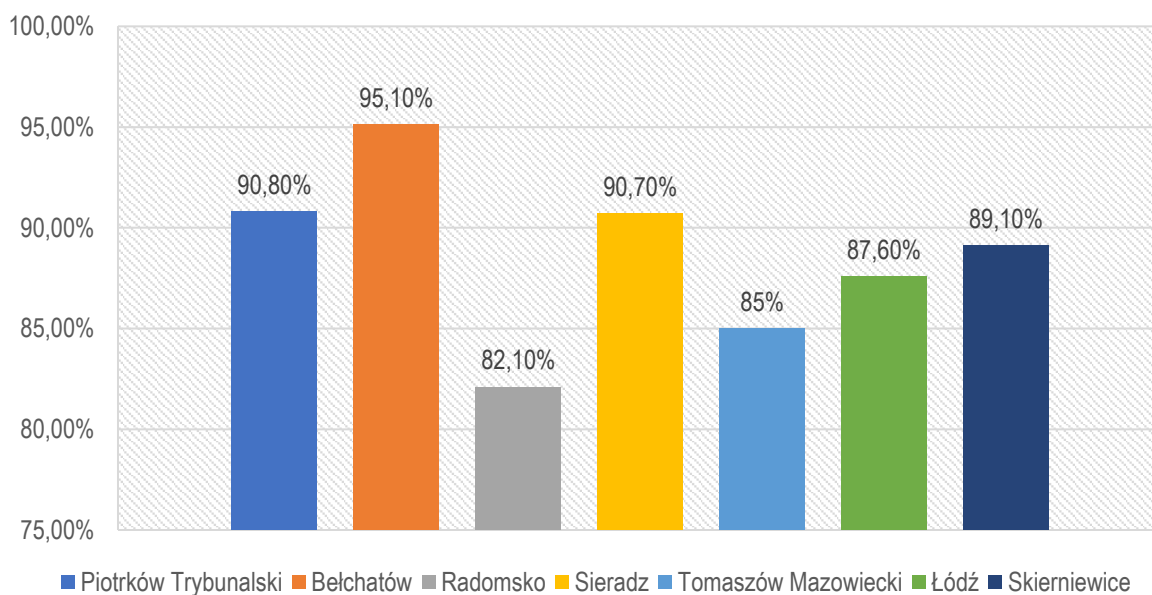
Miasto Piotrków Trybunalski położone jest na terenie aglomeracji kanalizacyjnej PLLO002 oraz ujęte zostało w V Aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych 2017.

Na terenie Miasta funkcjonuje rozdzielczy system kanalizacji, dzielący się na 2 sieci: sieć kanałów sanitarnych (służy do odprowadzania ścieków bytowo-gospodarczych) oraz sieć kanałów deszczowych (służy do odprowadzania wód opadowych i roztopowych). Poza tym w najstarszych częściach Miasta wody opadowe i infiltracyjne odprowadzane są ogólnospławnymi kanałami, które ze względu na zły stan techniczny są systematycznie poddawane renowacji.

Podmiotem odpowiedzialnym za odprowadzanie ścieków komunalnych z terenu Miasta są Piotrowskie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. Ścieki komunalne wytwarzane na terenie Miasta odprowadzane są do Miejskiej Oczyszczalni Ścieków zlokalizowanej przy ul. Podleśnej 7/9. Przepustowość maksymalna oczyszczalni wynosi 18 310 m³/d, a docelowa maksymalna przepustowość to 64 250 m³/d. Obiekt spełnia wymagania rozporządzenia w zakresie BZT5, ChZT, zawiesiny ogólnej oraz – dla oczyszczalni z pogłębionym usuwaniem biogenów – azotu ogólnego i fosforu ogólnego.

W 2020 roku dostęp do sieci kanalizacyjnej miało 98,1% mieszkańców Miasta⁶. Na poniższym wykresie przedstawiono kształtowanie się udziału mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej w 2019 roku w Piotrkowie Trybunalskim na tle innych miast. W porównaniu do analizowanych miast Piotrków Trybunalski wypadł korzystnie, na poziomie niemal równym z Sieradzem, a wyższy wynik osiągnął tylko Belchatów. Dodatkowo, zgodnie z inwentaryzacją wykonaną na koniec 2020 r., w Mieście zlokalizowanych było 518 zbiorników bezodpływowych oraz 155 przydomowych oczyszczalni ścieków. Jednocześnie znacznymi utrudnieniami dla dalszej rozbudowy systemu kanalizacji ściekowej w Mieście są brak powiązania planów jej rozwoju z systemem planowania przestrzennego oraz niewielka wysokość środków przeznaczanych z budżetu Miasta na dofinansowanie podłączenia prywatnych posesji do miejskiej kanalizacji.

⁶ Informacje Urzędu Miasta w Piotrkowie Trybunalskim.

Ryc. 15. Udział mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej w Mieście Piotrkowie Trybunalskim w 2019 roku na tle innych miast

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

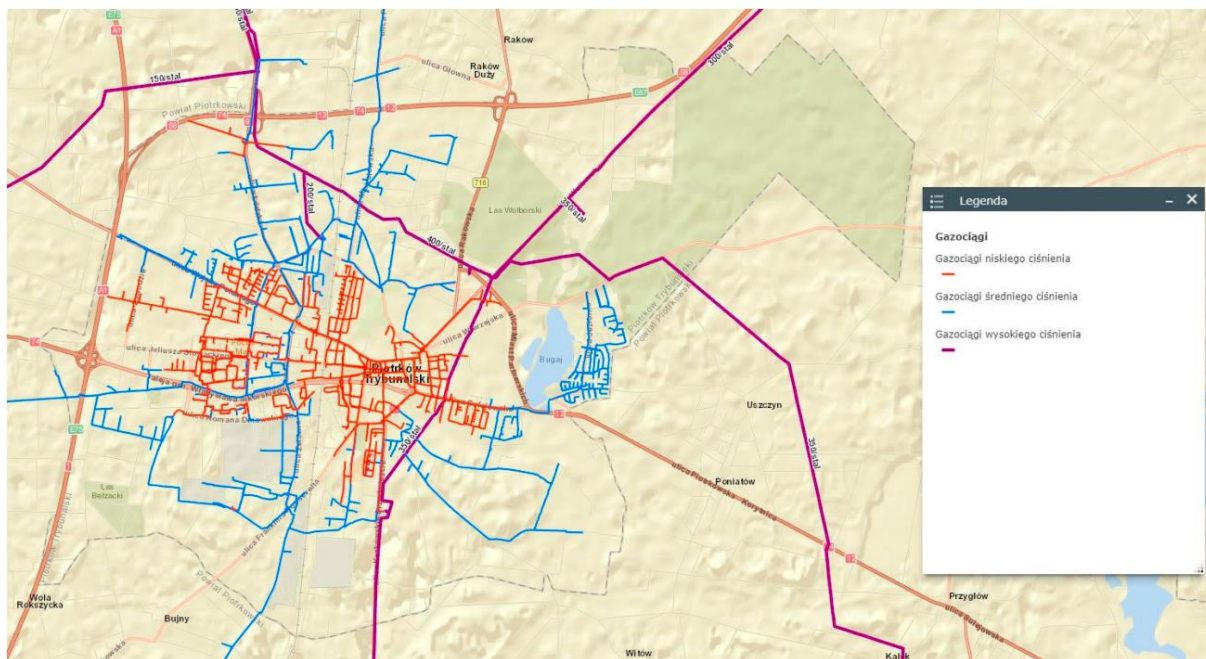
Sieć gazownicza

Na obszarze Miasta Piotrkowa Trybunalskiego funkcjonuje sieć gazowa. Gaz ziemny doprowadzany jest do Miasta gazociągami wysokiego ciśnienia z 4 różnych kierunków, co zapewnia wysoki stopień pewności zasilania oraz korzystne warunki przesyłowe:

- gazociąg DN 350 PN 4,0 MPa relacji Piotrków Trybunalski – rzeka Warta (w kierunku Częstochowy) oraz DN 350 PN 4,0 MPa relacji Piotrków Trybunalski – Końskie,
- gazociąg DN 300/350 PN 4,0 MPa relacji Piotrków Trybunalski – Tomaszów Mazowiecki,
- gazociąg DN 250 PN 4,0 MPa relacji Piotrków Trybunalski – węzeł „Byki”,
- gazociąg DN 200 i DN 400 PN 4,0 MPa relacji Piotrków Trybunalski – Łódź.

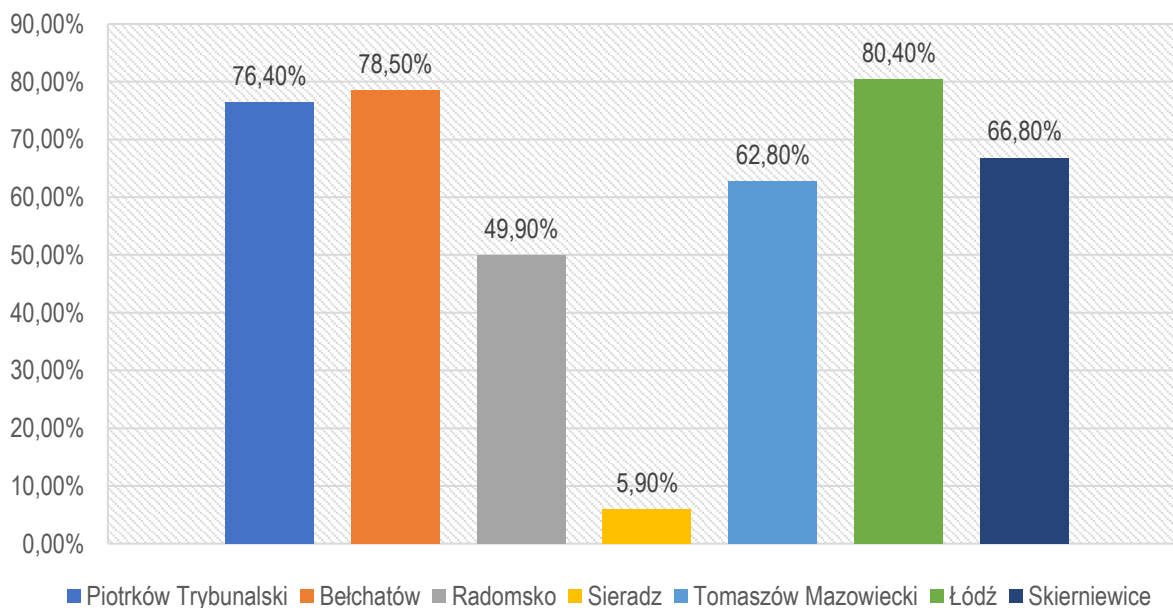
Funkcję operatora systemu dystrybucyjnego na terenie Miasta pełni Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oprócz dystrybucji Spółka zajmuje się także rozbudową i eksploatacją sieci gazowej. Zadania te są realizowane w odpowiedzi na zainteresowanie i potrzeby mieszkańców i podmiotów, wyrażane w postaci składanych wniosków o przyłączenie do sieci gazowej. Według danych PSG Sp. z o.o. w 2021 roku stopień gazyfikacji Miasta wynosił 79,1%.

W 2019 roku długość czynnej sieci gazowej wynosiła 241,54 km, a do budynków mieszkalnych prowadziły 4 863 przyłącza gazowe. W 2020 roku wybudowanych zostało 231 nowych przyłączy. Planowane są dalsze inwestycje związane z rozbudową sieci gazowej oraz budową nowych przyłączy. Inwestycje te zaplanowane zostały dla ulic: Dobrzańskiego, Hubala, Barwnej, Słowackiego, Belzackiej, Włókienniczej, Przedborskiej, Uprawnej, Bawełnianej, Dolnej, Bukowej, Szarej, Michałowskiej, Morgowej, Leśników, Wolborskiej, Łódzkiej, Partyzantów, Zawilej, Żeglarskiej, Podmiejskiej, Zawodzie, Prostej, Rakowskiej, Lisiej, Gęsiej, a także zasilenie Ciepłowni Miejskich w rejonie ulic Orlej i Rolniczej.

Ryc. 16. Mapa sieci gazowej na terenie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego
 Źródło: Dane Urzędu Miasta Piotrkowa Trybunalskiego/PSG SP. z o.o.

Na poniższym wykresie zobrazowano kształtowanie się udziału mieszkańców korzystających z sieci gazowej na terenie Piotrkowa Trybunalskiego w porównaniu z innymi miastami. Na tle badanych jednostek Piotrków Trybunalski posiadał wysoki procent dostępności do sieci gazowej, na poziomie niewiele niższym od Belchatowa czy Łodzi. W analizowanym roku dostęp do sieci gazowej posiadało 76,4% mieszkańców Miasta.

Ryc. 17. Udział mieszkańców korzystających z sieci gazowej w Mieście Piotrkowie Trybunalskim w 2019 roku na tle innych miast
 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

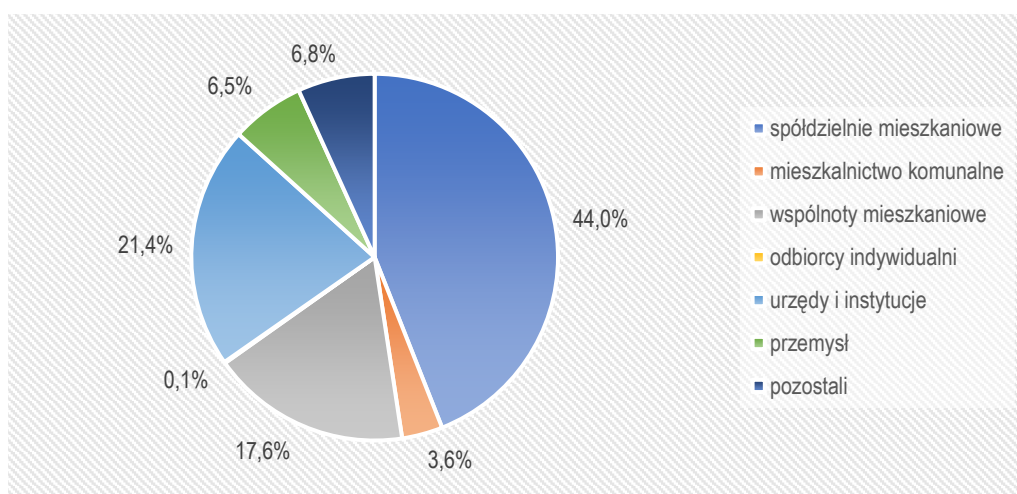
Ciepłownictwo

Miejska sieć ciepłownicza jest własnością Elektrociepłowni Piotrków Trybunalski, która powołana została do produkcji i dostawy ciepła systemowego dla mieszkańców Miasta Piotrkowa Trybunalskiego. Ciepło wytwarzane jest w dwóch dużych

ciepłowniach, o łącznej mocy znamionowej 116,3 MW. Ciepłownie wyposażone są w 5 kotłów WR-25 (C1 – 3 kotły, C2 – 2 kotły) zasilanych w pełni przez węgiel kamienny (miął węglowy II A). W 2020 roku łączna długość sieci ciepłowniczej wynosiła 50 879 mb, a głównym nośnikiem ciepła jest gorąca woda służąca w szczególności do ogrzewania budynków i podgrzewania wody użytkowej. Odbiorcy ciepła zasilani z sieci ciepłowniczej ze źródeł C1 i C2 podzieleni zostali na 3 grupy taryfowe:

- **II.1** – zasilani przez węzły ciepne obsługujące jeden obiekt i będące po stronie wysokich parametrów w eksploatacji przedsiębiorstwa energetycznego,
- **II.1A** – zasilani przez grupowe węzły ciepne będące po stronie wysokich parametrów w eksploatacji przedsiębiorstwa energetycznego,
- **II.2** – węzły ciepne należą i są eksploatowane przez odbiorców.

Węgiel kamienny (miął węglowy II A) był w okresie grzewczym 2019/2020 jedynym paliwem wykorzystywanym jako źródło energii cieplnej. Funkcjonowanie ciepłowni oparte jest zatem obecnie o przestarzałą i wysokiemisyjną technologię (głównie CO₂, SO₂, NO₂ i pyły zawieszane), która w najbliższej przyszłości powinna ustąpić miejsca technologii powodującej mniejsze (lub zerowe) negatywne skutki dla lokalnego środowiska naturalnego. Spółka podejmuje obecnie działania zmierzające do pozyskania środków finansowych na modernizację systemu ciepłowniczego. Miasto Piotrków Trybunalski uzyskało dofinansowanie z Narodowego Funduszu ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie na realizację projektu pn. „Budowa systemu kogeneracyjnego w ramach restrukturyzacji systemu ciepłowniczego w Piotrkowie Trybunalskim”. W przyszłości ciepłownia zamiast węgla będzie wykorzystywała gaz ziemny.

Ryc. 18. Odbiorcy ciepła sieciowego w Mieście Piotrków Trybunalski.

Źródło: www.elektrociepownia-piotrkow.pl

Poza ciepłowniami C1 i C2 na system ciepłowniczy Miasta Piotrkowa Trybunalskiego składają się:

- lokalne kotłownie zasilające m.in. zakłady przemysłowe, przedsiębiorstwa usługowe, szpitale, obiekty użyteczności publicznej położone poza miejskim systemem ciepłowniczym,
- małe kotłownie w budownictwie jedno i wielorodzinnym oraz w małych firmach,
- indywidualne źródła ciepła na potrzeby gospodarstw domowych.

Nośniki energii wykorzystywane jako paliwo to najczęściej: węgiel, miął węglowy, koks, olej opałowy, biogaz, gaz ziemny i opady drewna. Rzadziej wykorzystywana jest energia elektryczna, głównie ze względu na duże koszty takiego ogrzewania w porównaniu z innymi paliwami. Jednocześnie struktura paliw wykorzystywanych do ogrzewania budowli na terenie Piotrkowa Trybunalskiego wpływa negatywnie na jakość powietrza atmosferycznego w jego obrębie, w szczególności w okresie jesienno-zimowym. Związana z nią emisja niska, obok emisji liniowej związanej z ruchem samochodowym, odpowiada w największym stopniu za ilość emitowanych do atmosfery zanieczyszczeń oraz pyłów.

Energia elektryczna

Dystrybutorem energii elektrycznej na terenie Miasta jest PGE Dystrybucja SA. Oddział Łódź – Teren. Energia elektryczna doprowadzana jest do Piotrkowa Trybunalskiego poprzez linie wysokiego napięcia (2 linie 220 kV i 4 linie 110 kV). Miasto zasilane jest w energię elektryczną za pośrednictwem 3 głównych punktów zasilających:

- GPZ „Piotrków” 220/110/15 kV – źródło podstawowe, wyposażony w 2 transformatory o mocach znamionowych 25 MVA, zlokalizowany przy ul. Karolinowskiej,
- GPZ „Pioma” 110/15 kV – wyposażony w 4 transformatory o mocach: 32 MVA (2 transformatory) i 20 MVA (2 transformatory), zlokalizowany przy ul. Dmowskiego,
- GPZ „Wschód” 110/15 kV – wyposażony w 2 transformatory o mocach 10 MVA, zlokalizowany przy ul. Działkowej.

Miasto Piotrków Trybunalski zawarło porozumienie z Powiatem Piotrkowskim i gminami ościennymi w zakresie wspólnego zakupu energii elektrycznej. Na jego podstawie Miasto Piotrków Trybunalski i jego jednostki organizacyjne, Powiat Piotrkowski i jego jednostki organizacyjne oraz Gminy Aleksandrów, Czarnocin, Gorzkowice, Grabica, Łęki Szlacheckie, Moszczenica, Ręczno, Rozprza, Sulejów, Wola Krzysztoporska oraz wszystkie jednostki organizacyjne wchodzące w skład ww. gmin dokonują zakupu energii we wspólnym przetargu. Porozumienie daje możliwość dostarczenia do 1821 punktów poboru energii elektrycznej na jednakowych warunkach cenowych za 1MWh dla wszystkich taryf.

Gospodarka odpadami

W zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi Miasto podzielone zostało na 3 sektory (sektor I obejmuje wschodnią część Miasta, a sektory II i III zachodnią część). Gminnym systemem gospodarowania odpadami komunalnymi objęte zostały wyłącznie nieruchomości zamieszkałe.

Odpady odbierane są z podziałem na 5 frakcji z terenu nieruchomości oraz z Punktu Selektywnej Zbierania Odpadów Komunalnych. PSZOK zlokalizowany jest przy ul. Orlej 11 na terenie Ciepłowni C-1. Podmiotem prowadzącym Punkt jest Miasto Piotrków Trybunalski.

W przypadku zabudowy jednorodzinnej odpady zmieszane i bioodpady odbierane są raz na dwa tygodnie, natomiast odpady zbierane w sposób selektywny, odpady wielkogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny oraz tekstylia raz na cztery tygodnie. Z kolei przy zabudowie wielorodzinnej odpady zmieszane i bioodpady odbierane są dwa razy w tygodniu, odpady zbierane w sposób selektywny raz w tygodniu (w okresie od kwietnia do września dwa razy w tygodniu,) a odpady wielkogabarytowe, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny oraz tekstylia - raz na miesiąc. Zgodnie z uchwałą nr XXVIII/401/20 Rady Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 29 października 2020 r. w sprawie wyboru metody ustalania opłaty i stawki za gospodarowanie odpadami komunalnymi oraz w sprawie zwolnienia w części z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi właścicieli nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi kompostujących bioodpady stanowiące odpady komunalne w kompostowniku przydomowym ustala się miesięczną stawkę opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi zbieranymi w sposób selektywny w wysokości 29,00 zł za każdego mieszkańca.

W tabeli poniżej zestawiono liczby dotyczące stanu gospodarki odpadami na terenie Miasta, w tym masy odbieranych od mieszkańców odpadów oraz liczbę osób objętych systemem gospodarowania odpadami i odsetek gospodarstw deklarujących zbieranie odpadów w sposób selektywny. Na przestrzeni lat 2016-2020 ilość zbieranych odpadów wzrosła o prawie 10 tys. ton, Coroczny wzrost masy zbieranych odpadów jest sytuacją typową w kraju. Pozytywną kwestią jest fakt, że zdecydowanie zwiększył się udział odpadów segregowanych w całkowitej masie zbieranych odpadów i w 2020 roku wyniósł 41%. Stopniowemu zwiększeniu ulegał również odsetek gospodarstw zbierających odpady w sposób selektywny. W 2020 roku było to 99,5% gospodarstw.

Tab. 1. Stan gospodarki odpadami w Piotrkowie Trybunalskim w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi	62 239	61 302	60 571	59 962	58 444
Ilość zebranych odpadów komunalnych, w tym:	16 066,61	17 807,57	17 919,98	21 011,66	26 346,15
zmieszane	10 684,51	12 066,41	11 877,97	13 771,60	15 652,16
segregowane	5 382,10	5 741,16	6 042,01	7 240,06	10 693,99

udział odpadów segregowanych	33%	32%	34%	35%	41%
Odsetek gospodarstw segregujących odpady komunalne	86,4%	87,4%	88,2%	98,5%	99,5%

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań.

W zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, a w szczególności selektywnego zbierania odpadów komunalnych Miasto prowadzi działania informacyjne i edukacyjne, m.in. rozprowadzane są wśród mieszkańców ulotki informacyjne, w stacji radiowej emitowana jest informacja dotycząca funkcjonowania PSZOK itp. Niemniej świadomość mieszkańców w zakresie sposobów i konieczności segregacji odpadów pozostaje wciąż na niezadawalającym poziomie. Dodatkowo w Mieście nie dostrzega się problemu związanego z nielegalnym składowaniem odpadów komunalnych, a ewentualne składowiska są na bieżąco usuwane.

Dodatkowo przyjęty został *Program Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest na terenie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego na lata 2010 – 2032* uchwałą nr LVI/929/10 Rady Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 27 października 2010 roku. Na podstawie powyższego dokumentu Urząd Miasta Piotrkowa Trybunalskiego zapewnia mieszkańcom bezpłatnie odbiór, transport oraz unieszkodliwienie odpadów zawierających azbest.

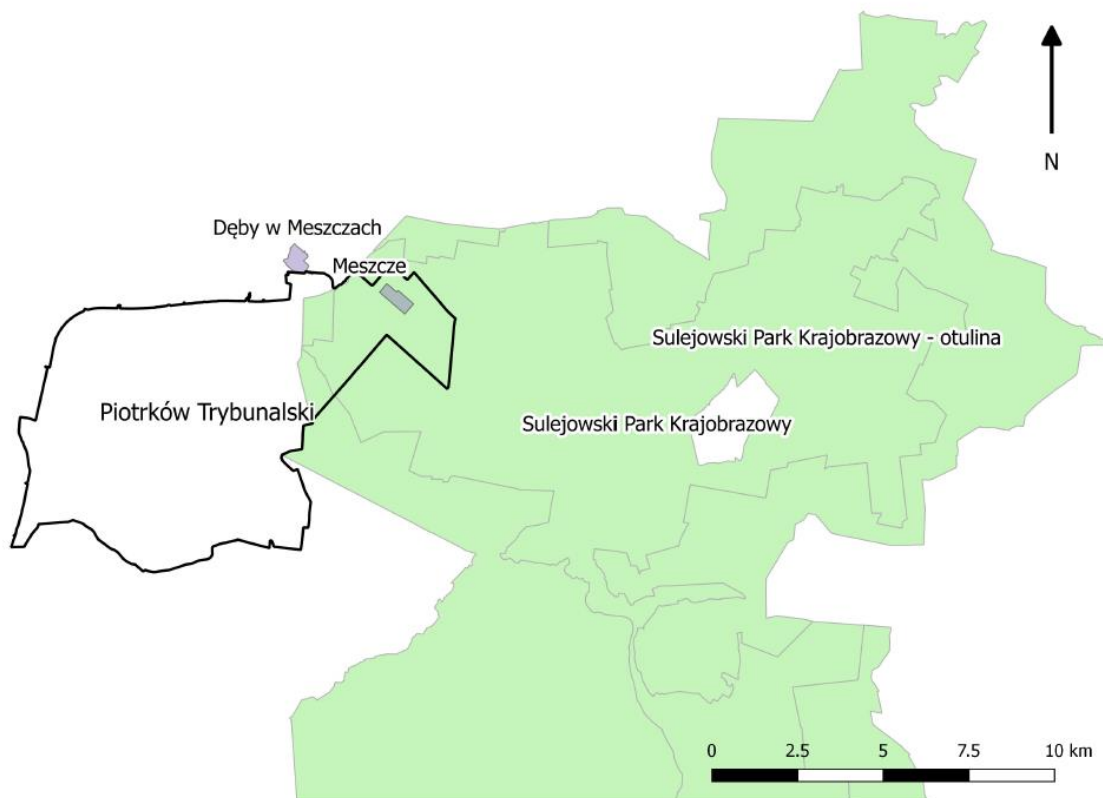
Lasy, formy ochrony przyrody i tereny zielone

Na obszarze Piotrkowa Trybunalskiego występują 3 większe kompleksy leśne: Las Belzacki, Las Wolborski oraz częściowo znajdujący się w granicach Miasta las podlegający pod Sulejowski Park Krajobrazowy. Są to zróżnicowane siedliska świeże oraz lokalnie wilgotne z przewagą lasu i boru mieszanego świeżego oraz boru świeżego. W 2019 roku powierzchnia zajmowana przez lasy wynosiła 1 420,05 ha (w tym: 1 377,02 – Lasy Państwowe, 43,02 – lasy prywatne), co stanowiło 21% całkowitej powierzchni Miasta.

W Mieście wyróżnia się również 4 parki: Park Belzacki, Park im. ks. J. Poniatowskiego, Park Śródmiejski im. Jana Pawła II i Park im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Park Belzacki zajmuje powierzchnię 7,5 ha, przy czym 0,8 ha stanowią wody. Jest to dawny park dworski z cennym wielogatunkowym drzewostanem (drzewa w wieku 80-200 lat). Park im. ks. J. Poniatowskiego jest nieco mniejszy i charakteryzuje się powierzchnią 6,3 ha. W jego centralnej części zlokalizowany jest staw. Na terenie parku znajdują się również 3 korty tenisowe, plac zabaw, a w okresie zimowym funkcjonuje lodowisko. Park Śródmiejski im. Jana Pawła II położony jest w centralnej części Miasta, obok Klasztoru Ojców Bernardynów, a na jego terenie postawiony został pomnik Jana Pawła II. Z kolei Park im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego charakteryzuje się bogatą szatą roślinną, gdzie wyróżnia się gatunki takie jak: klony, kasztanowce, graby, lipy, świerki, forsycje, berberysy, róże, tawuły itp.

W celu ochrony ekosystemów oraz walorów przyrodniczo-krajobrazowych utworzony został **Sulejowski Park Krajobrazowy**, który pokrywa fragment powierzchni Miasta, w jego wschodniej części. Park otoczony jest otuliną, której część również obejmuje Miasto.

Na terenie Miasta występują 2 rezerваты przyrody: Meszcze i Dęby w Meszczach. **Rezerwat Meszcze** położony jest we wschodniej części Miasta, całkowicie na jego terenie. Zajmuje powierzchnię 35,3 ha i ustanowiony został w celu ochrony ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych naturalnego fragmentu lasu mieszanego, świeżego ze znacznym udziałem dynamicznie rozwijającej się lipy drobnolistnej. Natomiast **Rezerwat Dęby w Meszczach** położony jest na terenie Piotrkowa Trybunalskiego w niewielkim fragmencie. Celem jego ochrony jest zachowanie zbiorowisk o charakterze naturalnym grądu oraz boru mieszanego z pomnikowymi drzewami.

Ryc. 19. Formy ochrony przyrody na terenie Piotrkowa Trybunalskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Kolejną formą ochrony wyróżniającą się na obszarze Miasta są użytki ekologiczne. Na jego terenie wyznaczono 9 takich obszarów – użytek ekologiczny „Nad Bugajem” (o powierzchni 35,8 ha) oraz 8 użytków położonych na terenie Nadleśnictwa Piotrków, będących mokradłami, bagnami lub roślinnościami bagiennymi, charakteryzujące się powierzchnią od 0,01 ha do 1,59 ha.

Ostatnimi formami ochrony przyrody znajdującymi się w Mieście są pomniki przyrody (9) i jedno zadrzewienie przyzagrodowe. Pomniki przyrody zlokalizowane są w Parku Belzackim (gatunki: klon srebrzysty, jesion wyniosły, dąb błotny, orzech czarny, buk pospolity), przy ul. Dąbrowskiego 14 (miłorząb dwukłapowy), przy ul. Wierzejskiej (grusza pospolita). Natomiast zadrzewienie mieści się przy ul. Sulejowskiej 126 i stanowią je 72 wiązy szypułkowe, 1 kasztanowiec biały i 2 lipy drobnolistne.

Oprócz wspomnianych wyżej parków, lasów i form ochrony przyrody na terenie Miasta wyróżnia się również zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne i śródłukowe, roślinność cmentarzy, ogródków działkowych i zieleńców, a także roślinność towarzysząca przy zabudowie jedno i wielorodzinnej, usługowej i przemysłowej, przy ciągach komunikacyjnych itp. Niemniej liczba i powierzchnia terenów zielonych w obrębie Miasta pozostaje wciąż na zbyt niskim poziomie (szczególnie w jego zachodniej części).

Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska

Nadmierny rozwój i ekspansja człowieka na środowisko powodują jego stopniową degradację, a w konsekwencji zmiany klimatyczne, mające negatywne skutki dla wielu obszarów, takich jak rolnictwo czy gospodarka. W związku z tym konieczne jest prowadzenie działań zapobiegawczych, które ograniczą niekorzystne oddziaływanie na środowisko i zatrzymają jego zanieczyszczenie. Działania te związane są w szczególności z ochroną powietrza atmosferycznego, wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleb.

Głównymi źródłami zanieczyszczeń na terenie Miasta są emisja niska, powstająca na skutek ogrzewania gospodarstw domowych oraz emisja liniowa (komunikacyjna) pojawiająca się w konsekwencji nadmiernego ruchu samochodowego. Na jakość powietrza wpływ mają również procesy energetyczne i przemysłowe zachodzące na obszarze Miasta oraz

zanieczyszczenia pochodzące z wypalania traw nawiewane na teren Miasta z rejonów je okalających i wiążące się z silną emisją pyłów i innych zanieczyszczeń. W zakresie poprawy jakości powietrza Miasto Piotrków Trybunalski podpisało umowę o dofinansowanie z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi na realizację zadania pod nazwą *Poprawa jakości powietrza na terenie miasta Piotrkowa Trybunalskiego poprzez wymianę źródeł ciepła*. Z dofinansowania skorzystało 300 mieszkańców. Miasto bierze także udział w programie „Czyste powietrze”. W związku z zainteresowaniem mieszkańców do wzięcia udziału w programie, podpisało ono porozumienie, którego wynikiem jest pomoc w wypełnianiu wniosków o dofinansowanie i wniosków o płatność. Dodatkowo w celu podniesienia jakości powietrza na terenie Miasta przeprowadzona została termomodernizacja niektórych budynków użyteczności publicznej (ZSP nr 1, ZSP nr 6, SP nr 5, Urząd Miasta) oraz budynków komunalnych, rozbudowana została również sieć ciepłownicza. Natomiast w ramach ochrony wód powierzchniowych i podziemnych prowadzone są doraźne kontrole w zakresie prawidłowego odprowadzania nieczystości płynnych oraz stanu przydomowych oczyszczalni ścieków, rozbudowana została także sieć kanalizacji sanitarnej. Miasto Piotrków Trybunalski, w celu ograniczenia tzw. emisji niskiej, w 2021 r. złożyło wniosek o dofinansowanie projektu pn. „Montaż instalacji OZE na terenie Miasta Piotrków Trybunalski” w ramach poddziałania IV.1.2. Odnawialne źródła energii (działanie IV.1. Odnawialne źródła energii, oś priorytetowa IV. Gospodarka niskoemisyjna, RPO Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020).

W Mieście prowadzone są również działania podnoszące świadomość ekologiczną. Jest to bardzo ważne zwłaszcza w przypadku dzieci, przez co można kształtować prawidłowe postawy i zachowania już od najmłodszych lat. W związku z tym Urząd Miasta Piotrkowa Trybunalskiego wraz z placówkami szkolno-przedszkolnymi są współorganizatorami wielu konkursów o tematyce ekologicznej. Prowadzona jest również edukacja ekologiczna w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi w przedszkolach, rozdawane są bajki dla dzieci. Organizowane są również przedstawienia teatralne dla uczniów szkół podstawowych.

Wpływ na ochronę środowiska, a także związany z nią zrównoważony rozwój, mają realizowane na danym terenie inwestycje. W związku z tym analizie poddaje się liczbę wydawanych decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia mogącego zawsze znacząco oddziaływać na środowisko lub przedsięwzięcia mogącego potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. W poniższej tabeli zestawiono liczbę decyzji wydawanych dla obszaru będącego w administracji Piotrkowa Trybunalskiego:

Tab. 10. Liczba decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację inwestycji w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
liczba decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację inwestycji	13	9	8	11	9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta.

Do najważniejszych decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację inwestycji wydanych w latach 2016-2020 zalicza się:

- budowę farmy fotowoltaicznej Świerczów,
- budowę stacji paliw Rakowska,
- budowę instalacji do produkcji wysokojakościowych paliw płynnych,
- budowę obiektu galwanizerni,
- budowę kanalizacji sanitarnej przy ul. Glinianej,
- budowę zakładu produkcyjnego Food Colours,
- rozbudowę zakładu Sulimar,
- rozbudowę hal magazynowych w celu konfekcjonowania nawozów sztucznych – firma Generiks,
- budowę huty szkła Anewal.

Zmiany klimatyczne będące następstwem zanieczyszczenia środowiska mogą mieć bezpośredni wpływ na sytuację społeczno-gospodarczą jednostki. Województwo łódzkie dotyka problem pustynnienia, czego konsekwencją jest niski poziom wód gruntowych. Z drugiej strony anomalnie pogodowe takie jak ulewne deszcze czy upały niszczą plony oraz tereny zielone. W związku z tym dostrzega się potrzebę realizacji kolejnych zadań, które wpisują się w zakres ochrony środowiska. Do najpilniejszych działań inwestycyjnych w tym zakresie zalicza się:

- wymianę taboru autobusowego na zero lub niskoemisyjny (elektryczny),

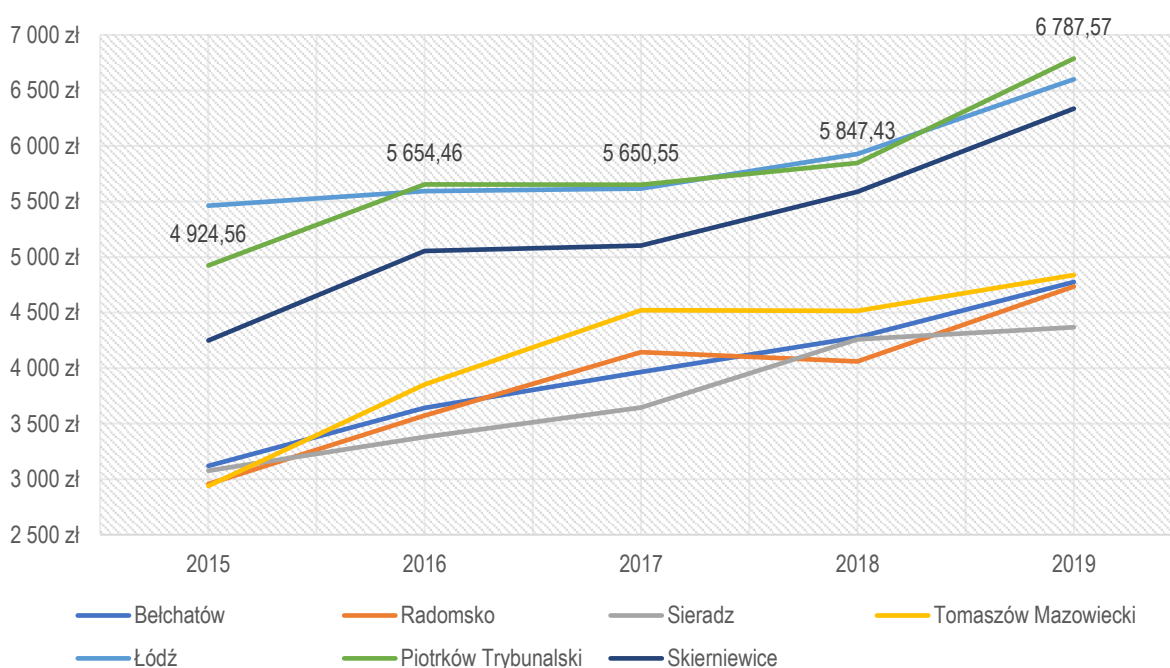
- modernizację ciepłowni miejskich,
- budowa systemu kogeneracyjnego,
- budowę farmy fotowoltaicznej na terenie Zakładu Oczyszczania Ścieków MZGK o mocy 1 MW,
- stworzenie miejskiego klastra energetycznego,
- zagospodarowanie terenów wokół Jeziora Bugaj i oczyszczenie zbiornika.

Na terenie jednostki obowiązują także zapisy „Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Piotrkowa Trybunalskiego”. Głównym celem realizacji zapisanych w nim działań jest ograniczenie zużycia energii finalnej we wszystkich sektorach, a co za tym idzie redukcja emisji gazów cieplarnianych, w tym CO₂ i poprawa jakości życia mieszkańców. Cel ten powinien być osiągnięty poprzez promocję gospodarki niskoemisyjnej, efektywne gospodarowanie energią, zwiększenie udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, redukcję gazowych i pyłowych zanieczyszczeń powietrza oraz podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz podkreślenie ich wpływu na lokalną gospodarkę ekoenergetyczną i jakość powietrza. W przyszłości szczególnie nacisk należy położyć na realizację inwestycji w zakresie termomodernizacji budynków użyteczności publicznej, przedszkoli i szkół, obiektów sportowych i innych. Należy tworzyć warunki oraz prowadzić inwestycje w zakresie budowy instalacji pozyskujących energię ciepłą i elektryczną z OZE.

2.4. Stan finansów samorządowych

Wykonanie budżetu

Na przestrzeni lat 2016-2020 dochody Miasta Piotrkowa Trybunalskiego zwiększyły się z poziomu 424,6 mln zł w 2016 roku do 525,7 mln zł w 2020 roku. Największy wzrost nastąpił w 2019 roku, wówczas dochody zwiększyły się o 65,3 mln zł w porównaniu z rokiem poprzednim. Przeliczając dochody na 1 mieszkańca wynosiły one średnio około 5,8 tys. zł, co sytuowało Miasto Piotrków Trybunalski na podobnym poziomie co Miasto Łódź oraz wyższym od pozostałych porównywanych na poniższym wykresie miast. W 2019 roku dochód na 1 mieszkańca w Piotrkowie Trybunalskim wyniósł 6 787,57 zł i tym samym był najwyższy spośród analizowanych jednostek.

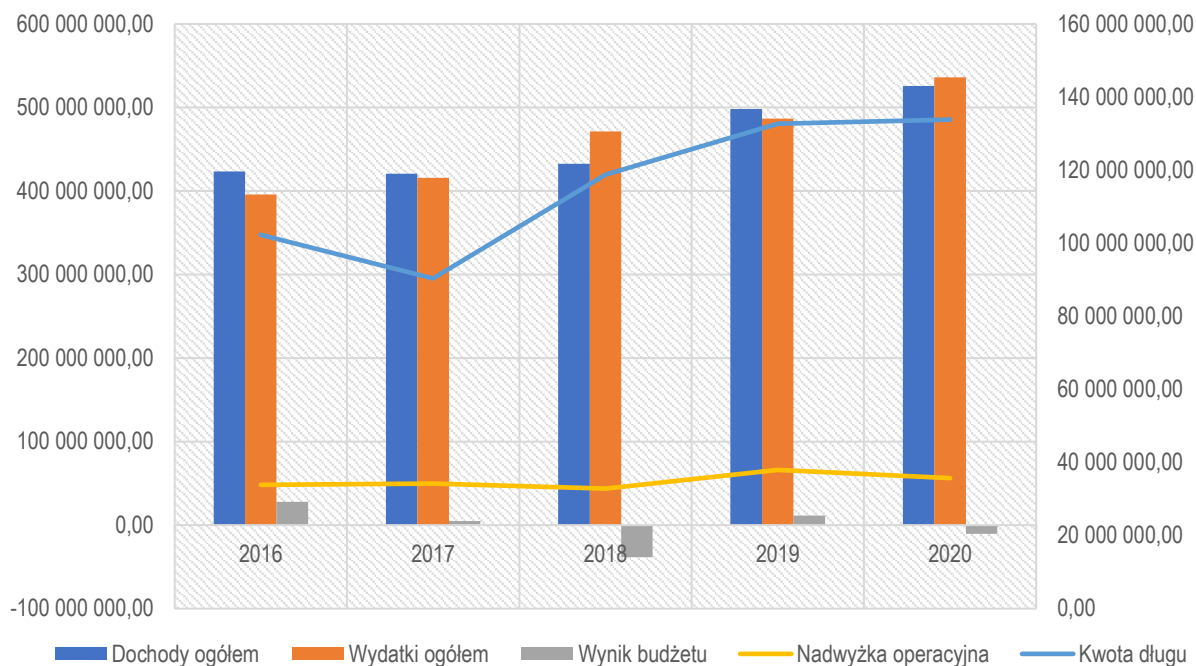

Ryc. 20. Dochody ogółem na 1 mieszkańca dla Miasta Piotrkowa Trybunalskiego na tle innych miast

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wśród dochodów budżetowych najwyższy udział stanowią dochody bieżące (średnio 95%). Największy wpływ na ich kształtowanie mają: udział w podatku dochodowym od osób fizycznych, subwencja ogólna, dotacje oraz pozostałe dochody własne (głównie podatek od nieruchomości).

Corocznie wzrastają również wydatki bieżące Miasta. W 2016 roku kształtowały się na poziomie 395,7 mln zł i w 2020 roku wzrosły do 536 mln zł. Tendencja ta jest zjawiskiem naturalnym, typowym dla większości gmin w kraju. Ważne jest jednak, aby wzrost wydatków bieżących był współmierny do wzrostu uzyskiwanych dochodów bieżących. W Piotrkowie Trybunalskim w latach 2016-2020 dynamika wzrostu dochodów i wydatków bieżących była na tyle stabilna, że poziom uzyskiwanej nadwyżki operacyjnej (różnicy między dochodami a wydatkami bieżącymi) wzrósł z poziomu 33,8 mln zł w 2016 roku do poziomu 35,7 mln zł w 2020 roku. Jednocześnie głównymi czynnikami odpowiadającymi za wzrost wydatków budżetu były rosące wydatki na oświatę (i brak możliwości ich zaspokojenia otrzymywaną subwencją oświatową) oraz podejmowane duże działania inwestycyjne (inwestycje drogowe, rewitalizacja terenów podzamcza oraz budowa boisk, placów zabaw i siłowni plenerowych).

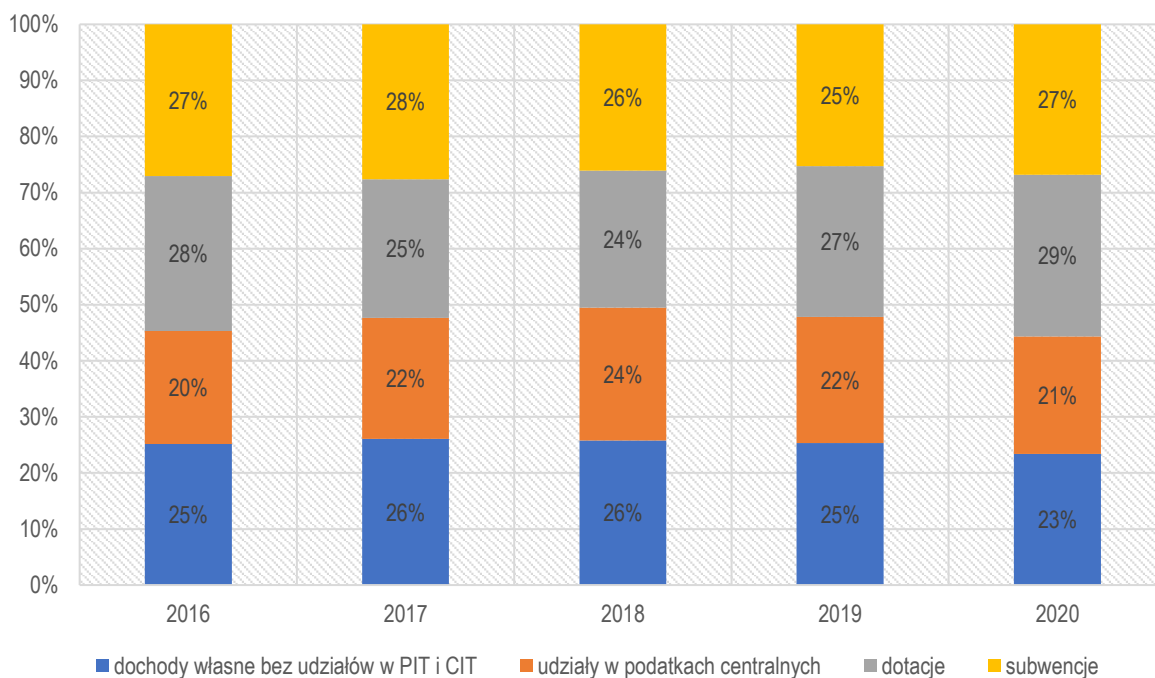
Ryc. 21. Wykonanie budżetu Miasta Piotrkowa Trybunalskiego w latach 2015-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Struktura dochodów i wydatków

Wśród dochodów budżetowych najważniejszą rolę odgrywają dochody własne, które decydują o samodzielności finansowej jednostki. Zalicza się do nich przede wszystkim podatki i opłaty lokalne. Jest to o tyle ważne, że w przypadku tej kategorii dochodów jednostka posiada kompetencje do wydawania uchwał, dzięki którym może decydować o stawkach podatkowych, wprowadzaniu ulg i zwolnień, umarzaniu należności, a także do przejmowania z nich wpływów. Dzięki dużemu zakresowi swobody w kształtowaniu tych dochodów, jednostka może również oddziaływać na podmioty gospodarcze, które funkcjonują na danym terenie, a przez to stymulować rozwój lokalny.

Na przestrzeni analizowanych lat udział dochodów własnych w strukturze dochodów ogólnych Miasta zmniejszył się z 25% w 2016 roku do 23% w 2020 roku. Było to związane przede wszystkim ze zwiększeniem się dotacji na cele bieżące przekazywanej z budżetu państwa (głównie na program „Rodzina 500+”). Wówczas nastąpił wzrost udziału dotacji w budżecie Miasta z 28% do 29%. Dodając udziały w podatku PIT i CIT, dochody własne Miasta w 2020 roku wynosiły 44%. Taki udział dochodów własnych i udziałów w podatkach centralnych świadczy o ograniczonej możliwości samodzielnego finansowania inwestycji.

Ryc. 22. Struktura dochodów Miasta Piotrkowa Trybunalskiego w latach 2016-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Wśród dochodów własnych największe znaczenie mają dochody z tytułu udziału w podatku PIT, które w analizowanym okresie wynosiły średnio 96,5 mln zł, a w 2019 roku aż 104,9 mln zł, czyli o ponad 20 mln zł więcej niż w pierwszym analizowanym roku. Znaczący jest również udział podatku od nieruchomości, który generował średnio 50 mln zł. Wpływy z podatku CIT i podatku od czynności cywilnoprawnych wynoszą średnio około 3,5 mln zł, a z podatku od środków transportowych średnio 2,3 mln zł. Miasto stosuje ulgi i zwolnienia oraz obniżenia górnych stawek podatków w zakresie podatku od nieruchomości. W latach 2016-2020 na skutek obniżenia górnych stawek podatków dochody pomniejszone były o 5,1 mln zł, a w związku z udzielonymi ulgami i zwolnieniami o prawie 2 mln zł.

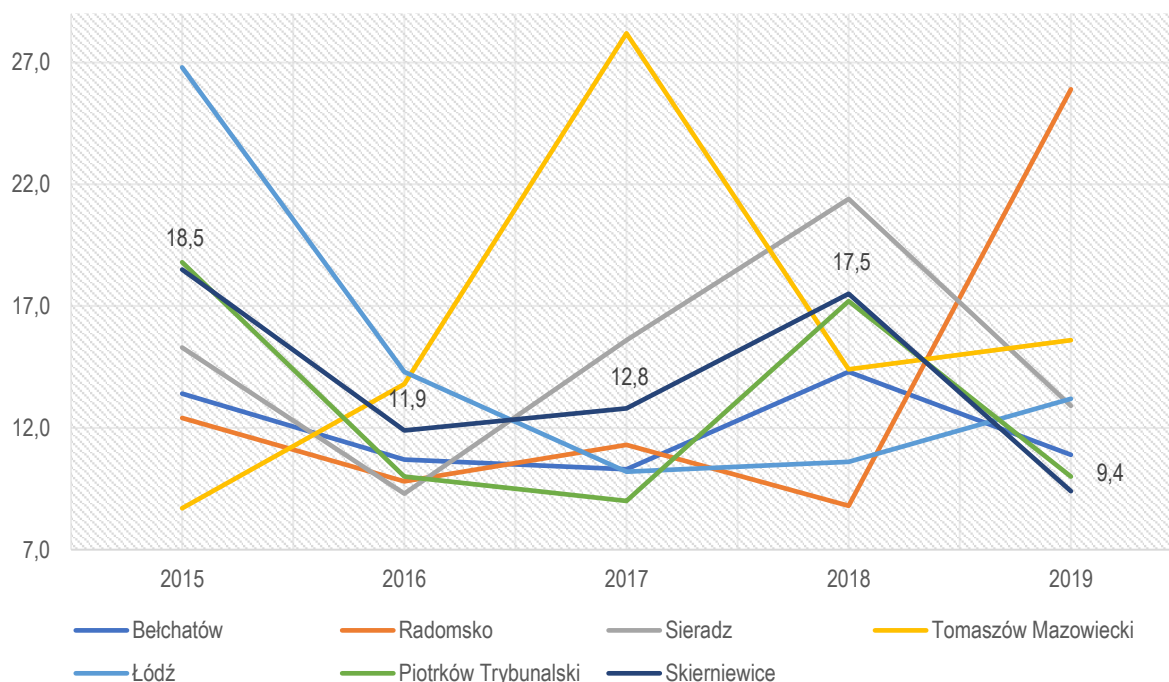
Tab. 11. Dochody podatkowe Miasta Piotrkowa Trybunalskiego w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
PIT	82 391 641,00	87 770 042,00	98 937 904,00	108 243 309,00	104 929 426,00
CIT	2 980 620,03	2 904 427,89	3 542 839,31	3 784 661,24	5 205 494,29
podatek rolny	309 466,17	295 932,56	291 328,52	301 571,00	280 820,29
podatek od nieruchomości	44 739 187,71	48 996 381,23	49 906 531,48	51 597 565,57	52 733 140,48
podatek leśny	54 289,17	54 030,31	56 047,15	54 423,66	54 747,57
podatek od środków transportowych	2 187 781,40	2 530 372,57	2 191 858,39	2 252 760,26	2 155 321,59
karta podatkowa	152 916,10	161 393,65	165 522,05	148 936,47	116 728,07
podatek od czynności cywilnoprawnych	3 328 037,25	3 531 352,14	3 004 407,14	4 034 268,73	3 761 154,85
wpływy z opłaty skarbowej	991 684,59	968 327,66	996 067,78	1 087 077,43	949 437,12

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

W strukturze wydatków największy udział stanowią koszty poniesione w dziale oświata i wychowanie (prawie 34%), następnie w działach: rodzina (16%), pomoc społeczna (11%), transport i łączność (8%), gospodarka komunalna i ochrona środowiska (prawie 7%), administracja publiczna (5,6%), kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (5%), kultura fizyczna i sport, bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa oraz gospodarka mieszkaniowa (po około 3%).

Udział wydatków inwestycyjnych w Piotrkowie Trybunalskim ulegał znacznym wahaniom w analizowanych latach 2015-2019. Najwyższa kwota wydatkowana na inwestycje była w 2015 roku natomiast najniższa w 2019 roku. Średni udział wydatków inwestycyjnych w Piotrkowie Trybunalskim wyniósł 13%, co sytuowało go na podobnym poziomie do miast Skierniewice (14%) i Radomsko (13,6%).

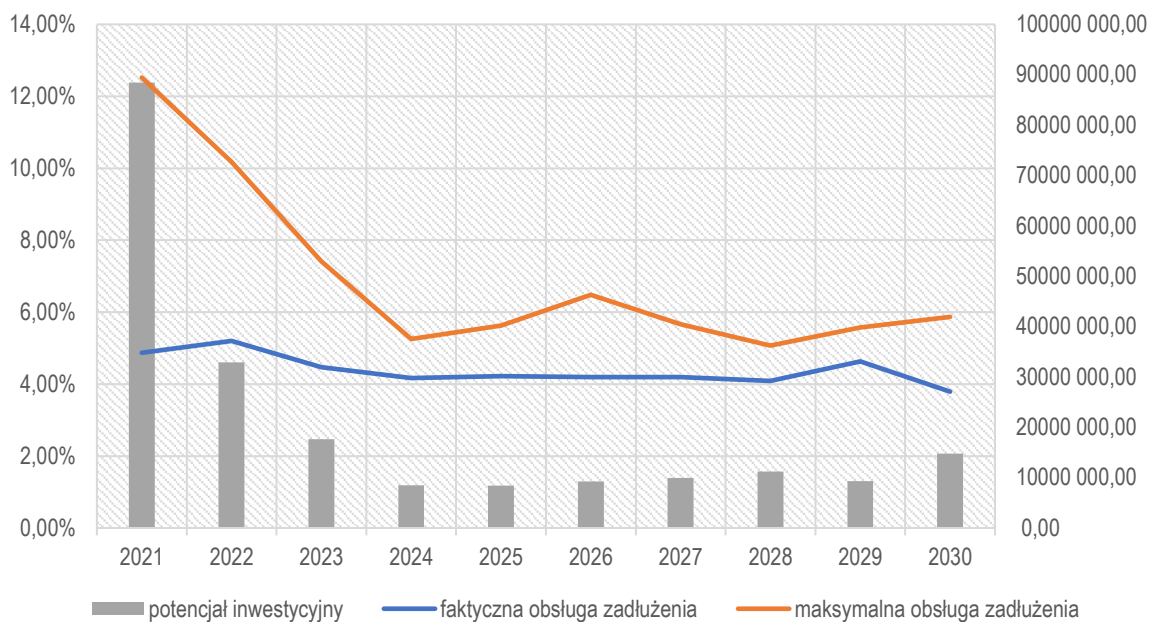
Ryc. 23. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem dla Miasta Piotrkowa Trybunalskiego na tle innych miast

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Potencjał inwestycyjny

Wykres poniżej przedstawia kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Miasta Piotrkowa Trybunalskiego na lata 2021-2030 zgodnie z uchwałą nr XXXIII/445/21 Rady Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 24 lutego 2021 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta Piotrkowa Trybunalskiego. Pozwala on na ocenę możliwości inwestycyjno-kredytowych Miasta w przyszłości.

Zgodnie z art. 243 ustawy o finansach publicznych, dopuszczalna wysokość spłaty zobowiązań JST w danym roku (faktyczna obsługa zadłużenia) nie może przekroczyć indywidualnie liczonego, maksymalnego wskaźnika obsługi zadłużenia. Jak wynika z wykresu, obecny kształt wskaźnika obsługi zadłużenia Miasta Piotrkowa Trybunalskiego pozwala na obsługę dodatkowych zobowiązań.

Ryc. 24. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Miasta Piotrkowa Trybunalskiego na lata 2021-2030

Źródło: opracowanie własne na podstawie uchwały nr XXXIII/445/21 Rady Miasta Piotrkowa Trybunalskiego z dnia 24 lutego 2021 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta Piotrkowa Trybunalskiego.

Dodatkowo na wykresie przedstawiono potencjał inwestycyjny Miasta rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) w latach realizacji strategii. Wynika z niego, że potencjał inwestycyjny w okresie prognozy wyniesie około 210,4 mln zł.

CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ MIASTA

3.1. Demografia

W Piotrkowie Trybunalskim, na koniec 2020 r., zarejestrowanych było 72 250 mieszkańców, co stanowiło 3,0% wszystkich mieszkańców województwa łódzkiego. Tabela poniżej przedstawia zmiany liczby ludności w Mieście oraz innych ważniejszych miastach województwa łódzkiego. Analiza zawartych w niej danych pozwala zauważyć, że liczba ludności w Mieście ulega stopniowemu, ale stałemu zmniejszeniu. Na przestrzeni zaprezentowanych lat spadła ona o 2 444 osoby, co stanowi 3,3% ludności miasta z roku 2016. Jednocześnie problem spadku ogólnej liczby mieszkańców dotyka w podobnym stopniu wszystkie większe miasta zlokalizowane na obszarze województwa łódzkiego, łącznie z jego stolicą Łodzią.

Tab. 12. Ludność Miasta Piotrkowa Trybunalskiego w latach 2016-2020 na tle innych miast województwa łódzkiego.

	2016	2017	2018	2019	2020	zmiana liczby ludności (2016→2020)
Piotrków Trybunalski	74 694	74 312	73 670	73 090	72 250	-3,3%
Bełchatów	58 326	57 964	57 432	56 973	56 419	-3,3%
Radomsko	46 583	46 409	46 087	45 843	45 353	-2,6%
Sieradz	42 762	42 570	42 267	41 953	41 390	-3,2%
Tomaszów Mazowiecki	63 601	63 238	62 649	61 960	61 338	-3,6%
Łódź	696 503	690 422	685 285	679 941	672 185	-3,5%
Skierniewice	48 327	48 312	48 178	48 089	47 655	-1,4%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

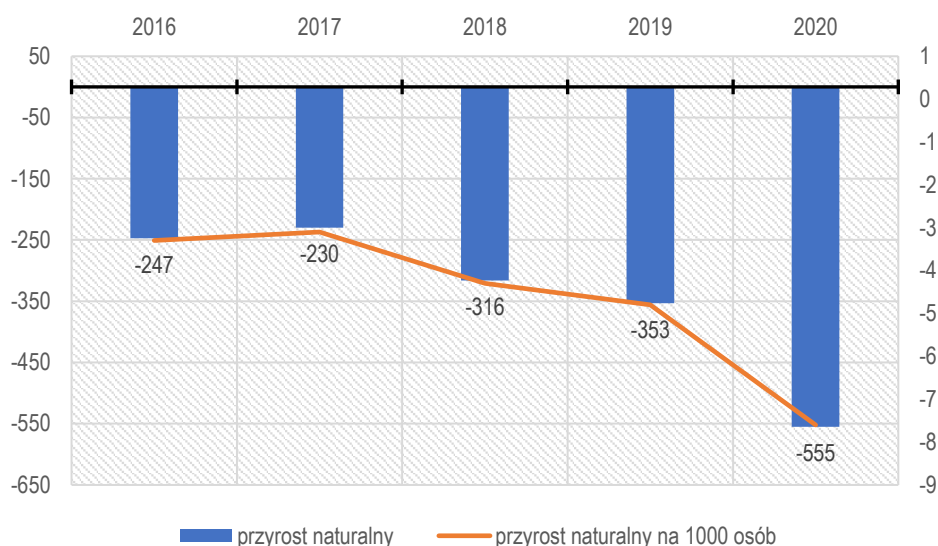
W strukturze płci mieszkańców Miasta przeważają kobiety. W 2020 r. stanowiły one 53,3% ogólnej liczby mieszkańców jednostki. Jednocześnie można zauważyć, że ich liczba w analizowanym okresie ulegała stałemu zmniejszaniu się (o 1 157 osoby w stosunku do roku 2016). Mężczyźni stanowili w 2020 r. 46,7% mieszkańców Miasta, a ich ogólna liczba spadła o 1 287 osób w stosunku do roku 2016. W efekcie następujących zmian demograficznych w Mieście stale rośnie współczynnik feminizacji jego społeczeństwa.

Tab. 13. Współczynnik feminizacji w Mieście Piotrkowie Trybunalskim w latach 2016-2020.

	2016	2017	2018	2019	2020	udział w ogólnej liczbie mieszkańców w 2020 r.
ogółem	74 694	74 312	73 670	73 090	72 250	
mężczyźni	35 051	34 835	34 492	34 203	33 764	46,7%
kobiety	39 643	39 477	39 178	38 887	38 486	53,3%
współczynnik feminizacji	113	113	114	114	114	---

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

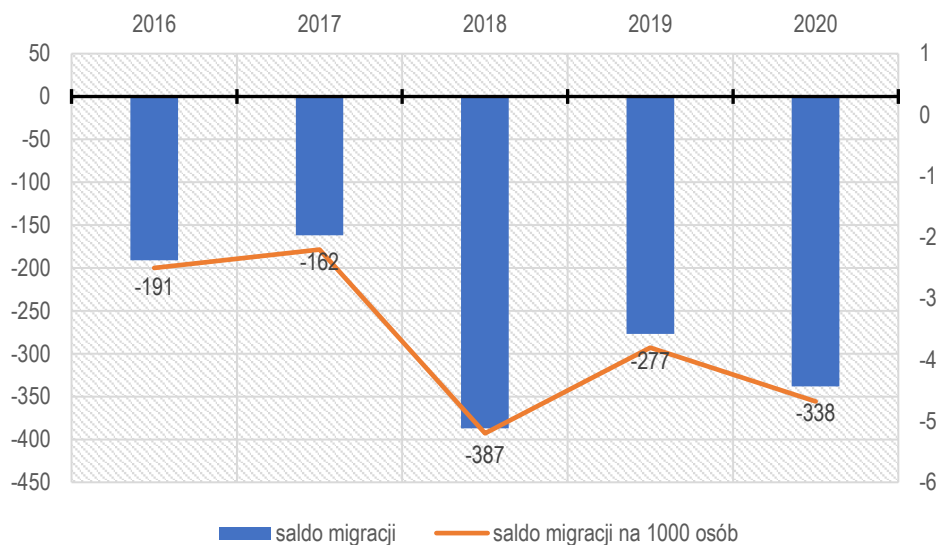
Główną przyczyną ogólnego spadku liczby ludności Piotrkowa Trybunalskiego był ujemny przyrost naturalny. W latach 2016-2020 populacja Miasta zmniejszała się z tego powodu średnio o 340 osób (w rekordowym 2020 r. – aż o 555 osób).

Ryc. 25. Przyrost naturalny w Mieście Piotrków Trybunalski w latach 2016-2020.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Spadek liczby ludności Miasta wynikający z ujemnego przyrostu naturalnego był w latach 2016-2020 był dodatkowo wzmocniony przez występujące na jego terenie ujemne saldo migracji. Na podstawie danych publikowanych przez BDL GUS można zauważyć, że kształtowało się ono na ujemnym poziomie w każdym z analizowanych lat. W tym okresie populacja miasta na skutek ruchów migracyjnych ludności uszczuplała się średnio o 271 osób (w rekordowym pod tym względem 2018 roku ubytek ten wyniósł 387 osób).

Ryc. 26. Saldo migracji w Mieście Piotrków Trybunalski w latach 2016-2020.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Na podstawie informacji zawartych w tabeli poniżej można wnioskować, że na terenie Miasta chętniej osiedlają się osoby, które wcześniej zamieszkiwały tereny wiejskie innych gmin. Wśród głównych powodów takiego stanu rzeczy można wskazać przede wszystkim chęć kontynuowania edukacji oraz podjęcia pracy zawodowej na terenie Piotrkowa Trybunalskiego. Analizując strukturę wymeldowań można natomiast zauważyć tendencję odwrotną. Osoby opuszczające na stałe Miasto chętniej na swoje nowe miejsce zamieszkania wybierają tereny wiejskie (w szczególności obszary wiejskie gmin bezpośrednio sąsiadujących z Miastem).

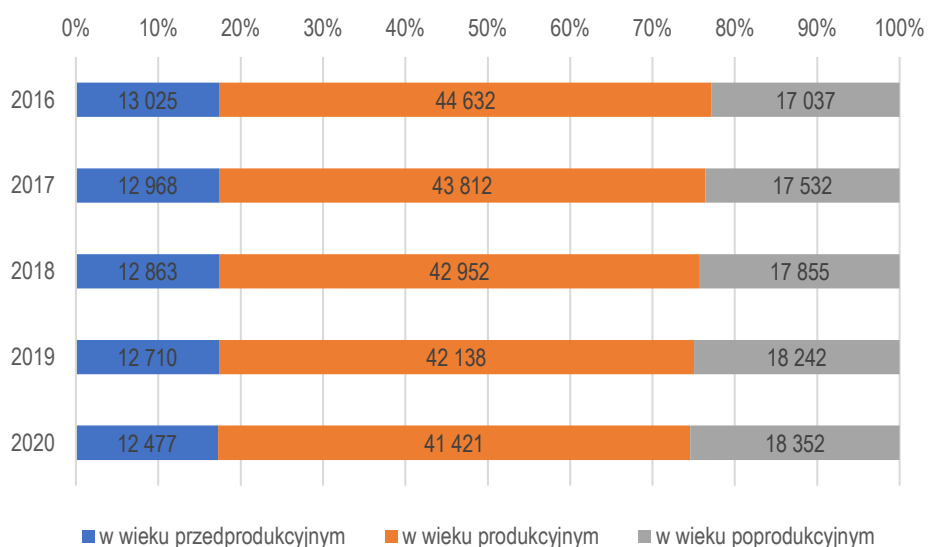
Tab. 14. Migracje wewnętrzne, zewnętrzne i zagraniczne na terenie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego w latach 2016-2019.

	2016	2017	2018	2019
Zameldowania ogółem	504	528	475	551
zameldowania z miast	200	214	173	200
<i>mężczyźni</i>	98	100	86	98
<i>kobiety</i>	102	114	87	102
zameldowania ze wsi	286	277	279	323
<i>mężczyźni</i>	127	126	128	152
<i>kobiety</i>	159	151	151	171
zameldowania z zagranicy	18	37	23	28
<i>mężczyźni</i>	7	18	9	10
<i>kobiety</i>	11	19	14	18
Wymeldowania ogółem	695	690	862	828
wymeldowania do miast	294	305	364	359
<i>mężczyźni</i>	143	139	161	178
<i>kobiety</i>	151	166	203	181
wymeldowania na wieś	398	381	496	467
<i>mężczyźni</i>	196	178	230	229
<i>kobiety</i>	202	203	266	238
wymeldowania za granicę	3	4	2	2
<i>mężczyźni</i>	1	2	0	1
<i>kobiety</i>	2	2	2	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Jednocześnie Miasto podejmuje działania, których celem jest zachęcanie osób do pozostawania lub osiedlania się na jego terenie. W ramach programu „Młode Stare Miasto” przygotowano atrakcyjną ofertę „Mieszkania dla Młodych”. Natomiast akcja „Działki za pół ceny” pozwalała nabyć nieruchomości pod budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne z 50% bonifikatą. Mieszkańcy miasta, za pośrednictwem systemów Piotrkowskiej Karty Mieszkańca oraz Karty Rodzina+, mają możliwość skorzystania z szeregu zniżek na usługi oferowane na jego terenie (np. zniżki na basen, korty tenisowe, abonament w strefie płatnego parkowania).

W latach 2016-2020 znaczące zmiany zaszły także w strukturze wiekowej osób zamieszkujących obszar Miasta. Znacząco spadła liczba osób w wieku przedprodukcyjnym (o 548 osób) oraz produkcyjnym (o 3 211 osób), wzrosła natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym (o 1 315 osób) – wykres poniżej. Co istotne, w całym analizowanym okresie liczba osób w wieku przedprodukcyjnym była znacząco niższa od liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Jednocześnie rozwarstwienie to stale się pogłębia, co może w przyszłości stanowić zagrożenie dla dalszego rozwoju Miasta.

Ryc. 27. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w Mieście Piotrkowie Trybunalskim w latach 2016-2020.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W ujęciu względnym, udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców Miasta utrzymywał się na podobnym poziomie (ok. 17,4%). Udział osób w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców Miasta spadł z poziomu 59,8% w roku 2016 do poziomu 57,3% w roku 2020. Równocześnie udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców Miasta wzrósł do poziomu 25,4% w 2020 r. (z poziomu 22,8% w 2016 r.).

Pogłębiona analiza struktury demograficznej Miasta pokazuje, że wyraźnie zmniejsza się w niej odsetek mieszkańców w tzw. wieku kreatywnym (25-35 lat). Wysoka wartość tego wskaźnika pozytywnie wpływa na jednostkę, ponieważ wskazuje na liczbę mieszkańców, którzy mogą stanowić główną siłę napędową jej rozwoju ekonomicznego. W Piotrkowie Trybunalskim wskaźnik ten w latach 2016-2020 spadł z poziomu 14,2% do poziomu 13,1% (o 1,1 pkt proc.). Jednocześnie pozostaje on wciąż na poziomie zbliżonym do średniej obliczonej dla całego województwa łódzkiego (13,0%). Choć spadek wartości opisywanego wskaźnika w analizowanym okresie jest zjawiskiem charakterystycznym dla wszystkich analizowanych jednostek, to należy zwrócić uwagę, że w wymiarze długofalowym zjawisko to może przynieść negatywne skutki dla funkcjonowania Miasta (np. zmniejszenie ilości osób aktywnych zawodowo, odpływ wysoko wykwalifikowanej kadry pracowniczej czy spadek atrakcyjności inwestycyjnej Miasta).

Jednocześnie w Piotrkowie Trybunalskim rośnie wskaźnik senioralnego obciążenia demograficznego, odzwierciedlający stosunek liczby ludności w wieku poprodukcyjnym do liczby ludności w wieku produkcyjnym – z poziomu 27,0% w roku 2016 do poziomu 33,0% w roku 2020. I choć dynamika jego wzrostu była niższa niż w większości pozostałych analizowanych jednostek, to opisywana sytuacja może przysiąc skutkować na terenie Miasta wzrostem zapotrzebowania na usługi społeczne dostosowane dla seniorów.

Tab. 15. Wskaźnik udziału mieszkańców w wieku kreatywnym oraz senioralnego obciążenia demograficznego dla Miasta Piotrkowa Trybunalskiego – porównanie lat 2016 i 2020.

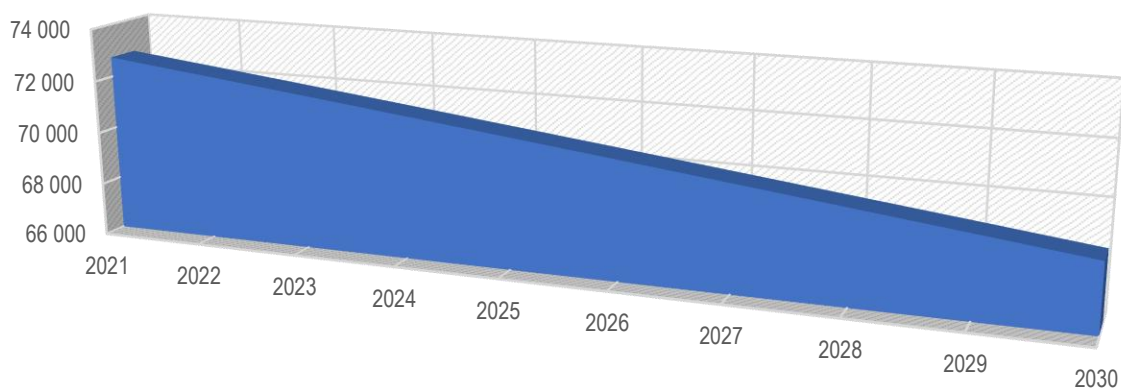
JST	mieszkańcy w wieku kreatywnym (%)			senioralne obciążenie demograficzne (%)		
	2016	2020	zmiana (2016→2020)	2016	2020	zmiana (2016→2020)
Piotrków Trybunalski	14,2	13,1	-1,1	27,0	33,0	6,0
Bełchatów	17,7	13,6	-4,1	15,8	24,3	8,5
Radomsko	13,8	12,9	-0,9	28,0	33,4	5,4
Sieradz	15,2	13,3	-1,9	24,6	30,7	6,1
Tomaszów Mazowiecki	13,6	12,1	-1,4	28,8	34,8	6,0
Łódź	14,4	11,9	-2,5	32,6	39,2	6,6
Skierzwice	14,9	14,3	-0,6	24,2	31,4	7,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Prognozy opracowane przez Główny Urząd Statystyczny⁷ wskazują, że w perspektywie do 2030 roku liczba ludności Piotrkowa Trybunalskiego będzie stale spadać, aż do poziomu 68 549 osób. Stale rosnać będzie liczba oraz odsetek osób w wieku poprodukcyjnym – do poziomu 19 675 osób (28,7%). Jeszcze mocniej zmniejszy się natomiast liczba osób w wieku przedprodukcyjnym (11 279 osób, 16,5%) oraz produkcyjnym (37 595 osób, 54,8%). Według prognozy na ujemnym poziomie kształtować się będzie zarówno wskaźnik przyrostu naturalnego, jak i salda migracji.

Powyższa prognoza w wymiarze ogólnopolskim wskazuje przede wszystkim na silny rozwój głównych aglomeracji miejskich wraz z przyległymi do nich obszarami, które będą przyciągać swym potencjałem ludność z obszarów bardziej peryferyjnych. Postępować będzie proces suburbanizacji, który prowadzić będzie do powiększania się obszarów poszczególnych aglomeracji i znaczącego wzrostu liczby ludności w gminach przyległych do wielkich miast. Niemniej proces suburbanizacji, w wymiarze lokalnym, dotyczyć będzie również miast o średniej wielkości (jak np. Piotrków Trybunalski). Z drugiej strony wiele gmin położonych na peryferiach znajdzie się w niezwykle trudnej sytuacji spowodowanej odpływem ludności w wieku produkcyjnym oraz ujemnym przyrostem naturalnym. Dlatego koniecznym wydaje się podjęcie działań zmierzających do ograniczenia spadku liczby ludności Miasta w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz zmiany jej struktury wiekowej w kierunku wzmocnienia udziału w niej osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym.

⁷ Prognoza ludności gmin na lata 2017 – 2030, GUS, Warszawa, sierpień 2017.

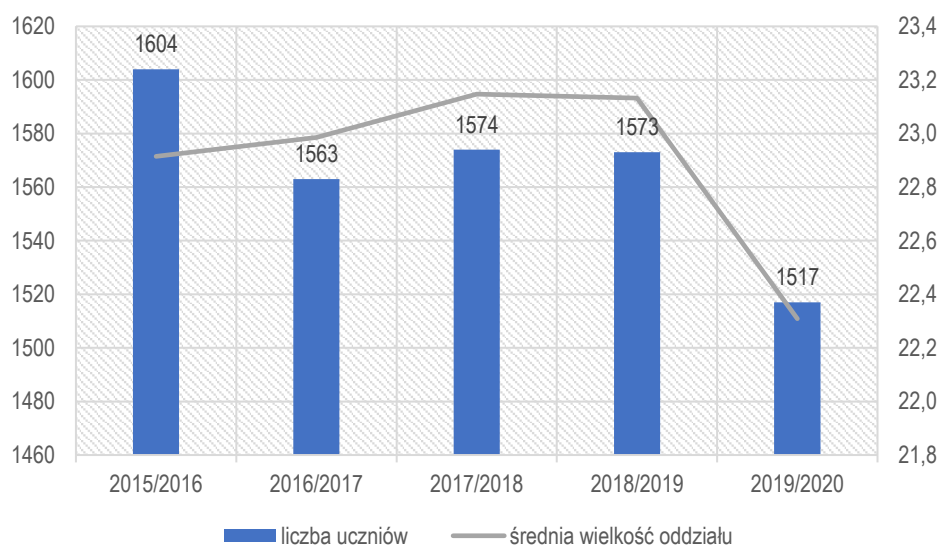
Ryc. 28. Prognoza liczby mieszkańców Miasta Piotrkowa Trybunalskiego w perspektywie do roku 2030.
 Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Prognozy ludności gmin na lata 2017 – 2030”, GUS, Warszawa, sierpień 2017.

3.2. Kapitał społeczny

Żłobki i przedszkola

W roku szkolnym 2019/2020 na obszarze Miasta Piotrków Trybunalski funkcjonował 1 żłobek publiczny, w którym opiekę zapewnionych może mieć 100 dzieci w wieku od 20 tygodni do 3 lat. Dzieci przebywają w nim w czterech grupach rozwojowych według ich zbliżonego wieku oraz rozwoju psychofizycznego, przez nie więcej niż 10 godzin dziennie. Żłobek swoje usługi oferuje przez 11 miesięcy w roku.

W tym samym roku szkolnym na obszarze miasta funkcjonowało 13 przedszkoli samorządowych (w tym jedno z oddziałami integracyjnymi, do którego uczęszczają dzieci niepełnosprawne ruchowo i upośledzone umysłowo w różnym stopniu). Do miejskich placówek uczęszczało 1 517 dzieci (749 dziewcząt i 768 chłopców). Średnia wielkość oddziału w przedszkolach publicznych wyniosła 22,3 osoby. Jednocześnie można zauważyć, że na przestrzeni ostatnich pięciu lat zarówno ogólna liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli samorządowych, jak i średnia wielkość oddziału przedszkolnego ulegały spadkowi związanemu z malejącą liczbą urodzeń.

Ryc. 29. Liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli samorządowych oraz średnia wielkość oddziału przedszkolnego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie „Informacji o stanie realizacji zadań oświatowych Miasta Piotrków Trybunalski.”

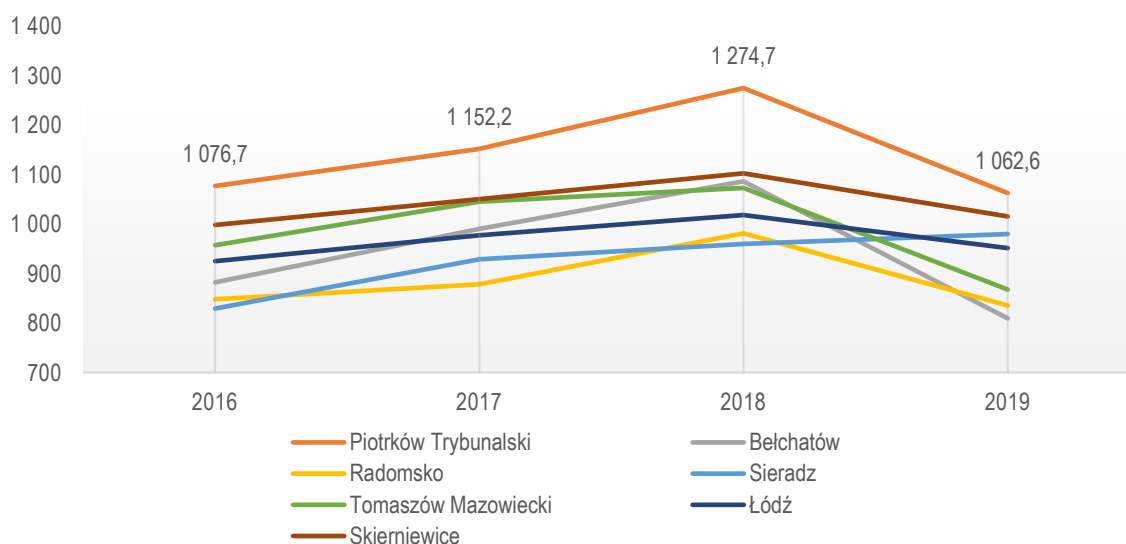
W roku szkolnym 2019/2020 do przedszkoli samorządowych zlokalizowanych na obszarze Miasta uczęszczały także dzieci z terenu gmin sąsiednich: Andrespola, Bełchatowa, Grabicy, Moszczenicy, Rozprzry, Woli Krzysztoporskiej i Wolbórze. W sumie było to 301 uczniów. Na przestrzeni analizowanych lat można zauważyć, że liczba ta ulegała stałemu zwiększeniu, co może świadczyć o rosnącej atrakcyjności oferty miejskich przedszkoli. Część dzieci uczęszcza także do przedszkoli na terenie Miasta ze względu na wykonywaną tam pracę zawodową przez ich rodziców.

Tab. 16. Liczba dzieci w przedszkolach.

	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020
liczba dzieci z terenu Miasta w przedszkolach na terenie innych gmin	64	71	46	54
liczba dzieci z terenu innych gmin w przedszkolach na terenie Miasta	265	265	292	301

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji Urzędu Miasta Piotrkowa Trybunalskiego.

W Piotrkowie Trybunalskim funkcjonuje także szereg przedszkoli prywatnych. Łącznie wszystkie te placówki w pełni zaspokajają potrzeby mieszkańców w zakresie liczby dostępnych miejsc wychowania przedszkolnego. Jednocześnie w 2019 r. wychowaniem przedszkolnym objętych było 95,8% dzieci w wieku 3-5 lat.

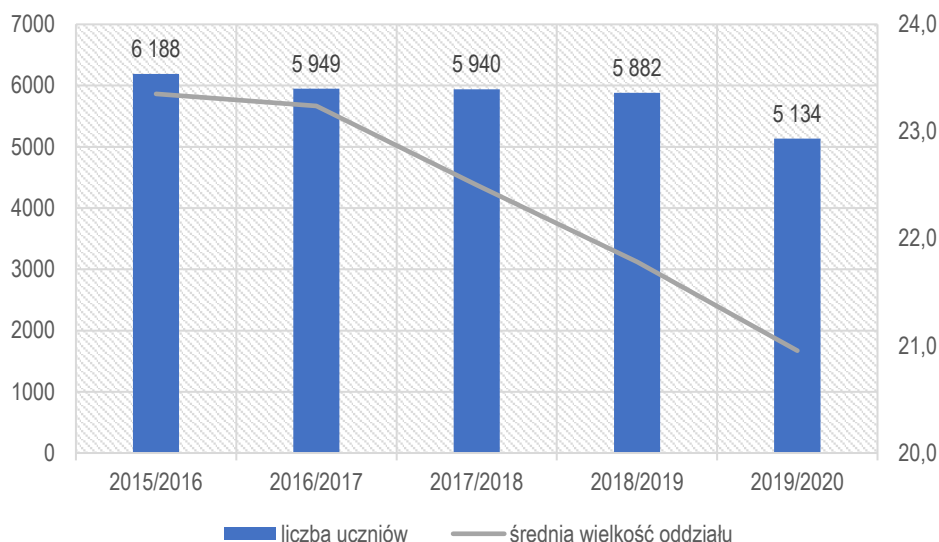
Ryc. 30. Miejsca w przedszkolach na 1 000 dzieci w wieku 3-6 lat.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Edukacja

Na terenie Miasta w roku szkolnym 2019/2020 funkcjonowało 9 szkół podstawowych (w tym dwie z oddziałami integracyjnymi), 4 licea ogólnokształcące (samodzielne) oraz 6 zespołów szkół ponadpodstawowych. Dodatkowo na obszarze Miasta funkcjonują Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna oraz Centrum Kształcenia Zawodowego, którego zadaniem jest realizacja zajęć praktycznych dla uczniów ZSP nr 1 oraz ZSP nr 2.

W roku szkolnym 2019/2020 w publicznych szkołach podstawowych naukę pobierało 5 134 uczniów podzielonych na 245 oddziałów. Średnia liczba uczniów w oddziale wyniosła więc niespełna 21,0 osób. W ciągu ostatnich pięciu lat, w zakresie liczby uczniów miejskich placówek kształcenia podstawowego (w tym gimnazjów przed ich całkowitym wygaszeniem), można było jednak zauważyć tendencję malejącą spowodowaną głównie przez spadającą liczbę dzieci w wieku szkolnym.

Ryc. 31. Liczba uczniów w placówkach kształcenia podstawowego na obszarze Miasta Piotrków Trybunalski⁸.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Piotrkowa Trybunalskiego.

Tabela poniżej przedstawia średnie wyniki, jakie uzyskali uczniowie uczęszczający do szkół podstawowych mieszczących się na terenie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego podczas dwóch ostatnich edycji egzaminu ósmoklasisty (2019 i 2020). Ich analiza wskazuje, że poziom kształcenia szkół podstawowych w mieście jest wyższy niż średnia wyznaczona dla województwa łódzkiego oraz całego kraju. Jednocześnie głębsza analiza wyników

Szkoła Podstawowa	j. polski		matematyka		j. niemiecki		j. angielski	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Piotrków Trybunalski	64%	62%	47%	50%	44%	54%	61%	58%
województwo łódzkie	63%	58%	45%	47%	47%	46%	58%	54%
Polska	63%	59%	45%	46%	42%	59%	59%	54%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Piotrkowa Trybunalskiego.

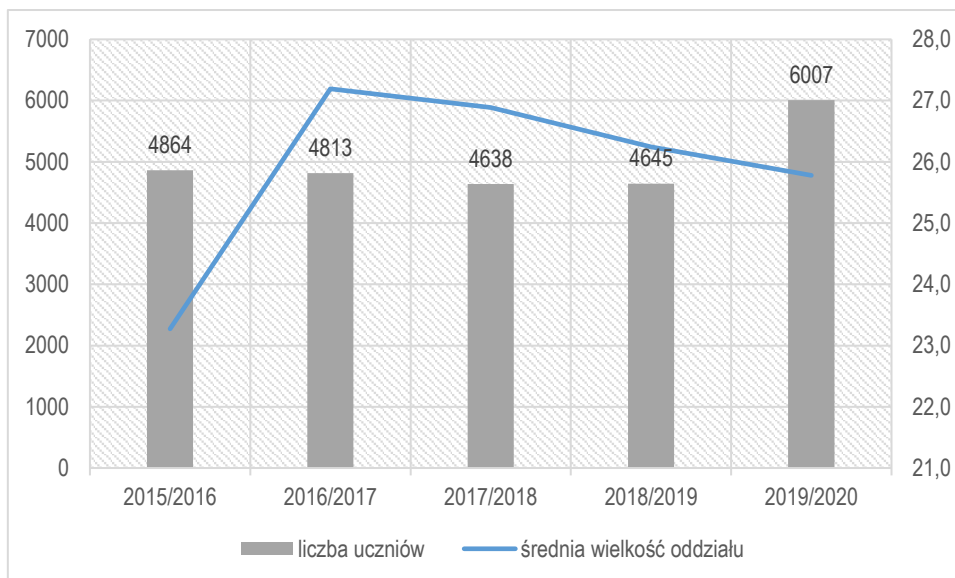
*bz – brak zdających

W roku szkolnym 2019/2020 na obszarze Miasta funkcjonowały także następujące publiczne szkoły ponadpodstawowe, realizujące zadania dydaktyczne na podbudowie szkół podstawowych:

- branżowe szkoły I-go stopnia,
- czteroletnie licea ogólnokształcące,
- pięcioletnie technika,
- trzyletnie szkoły specjalne przysposabiające do pracy.

Do wszystkich typów szkół ponadpodstawowych w roku szkolnym 2019/2020 uczęszczało 6 007 uczniów. Na terenie Miasta funkcjonowały 4 samodzielne licea ogólnokształcące, 2 licea ogólnokształcące wchodzące w skład zespołów szkół ponadpodstawowych, 6 techników i 3 branżowe szkoły I-go stopnia. Dodatkowo w Zespole Szkół Ponadpodstawowych nr 6 funkcjonowało Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych z liczbą słuchaczy – 48.

⁸ W latach szkolnych 2015/2016, 2016/2017, 2017/2018 oraz 2018/2019 wzięto pod uwagę liczbę uczniów szkół podstawowych (6 lub 8 klas) oraz gimnazjów (oddziałów gimnazjalnych, 3 klasy). W roku szkolnym 2019/2020, w związku z całkowitym wygaszeniem pracy gimnazjów, uwzględniono jedynie uczniów szkół podstawowych (8 klasy).

Ryc. 32. Liczba uczniów w placówkach kształcenia ponadpodstawowego na obszarze Miasta Piotrków Trybunalski.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Piotrkowa Trybunalskiego.

W Centrum Kształcenia Zawodowego odbywają się zajęcia praktycznej nauki zawodu dla uczniów Zespołu Szkół Ponadpodstawowych nr 1 oraz Zespołu Szkół Ponadpodstawowych nr 2 w Piotrkowie Trybunalskim. Centrum dysponuje szeregiem klasopracowni przystosowanych do świadczenia praktycznego nauczania zawodu (np. pracownię biuro konstrukcyjno-technologiczne, pracownię pomiarów warsztatowych, pracownię obróbki mechanicznej, pracownię obróbki ręcznej, pracownię samochodową, pracownię łączenia metali, pracownię obróbki cieplnej i plastycznej, pracownię elektroelektroniczną, pracownie informatyczne, pracownię mechatroniczną i CNC oraz pracownię prezentacji audiowizualnej).

Na terenie Piotrkowa Trybunalskiego funkcjonują także dwie placówki opiekuńczo-wychowawcze. Pierwszą z nich jest Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, którego oferta kierowana jest do dzieci specjalnej troski, upośledzonych umysłowo w stopniu lekkim, umiarkowanym i głębokim w wieku od 7 do 24 lat. W skład ośrodka wchodzi:

- Szkoła Podstawowa nr 17 Specjalna dla dzieci upośledzonych w stopniu lekkim (45 uczniów, 16 oddziałów w roku szkolnym 2019/2020),
- Szkoła Podstawowa Specjalna nr 1 (tzw. „Szkoła Życia”) dla dzieci upośledzonych w stopniu umiarkowanym, znacznym i głębokim (58 uczniów, 25 oddziałów),
- Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy o 3-letnim okresie kształcenia, przysposabiająca do pracy dzieci z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym (32 uczniów, 7 oddziałów).

Drugą placówką opiekuńczo-wychowawczą działającą na obszarze Miasta jest Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna. Placówka udziela bezpłatnej pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom, młodzieży oraz ich rodzicom, opiekunom prawnym i nauczycielom. Zatrudnia psychologów, pedagogów i logopedów, których zadaniem jest przeprowadzanie diagnoz, terapii, porad i konsultacji psychologicznych, pedagogicznych i logopedycznych oraz innych działań profilaktycznych i wspierających na rzecz środowiska lokalnego.

Stan techniczny oraz wyposażenie placówek edukacyjnych prowadzonych przez Miasto można uznać za bardzo dobry. Część szkół wymaga jednak przeprowadzenia procesu termomodernizacji oraz doposażenia pracowni specjalistycznych. Placówki świadczące edukację zawodową współpracują z lokalnymi przedsiębiorstwami umożliwiając uczniom wykonanie praktyk i staży zawodowych. Oferują one możliwość kształcenia w wielu różnych zawodach. Oferta ta jest stale analizowana i aktualizowana, tak aby w jak najlepszym stopniu odpowiadała ona na potrzeby pracodawców i miejscowego rynku pracy. Zauważalnym problemem jest jednak brak chęci ze strony uczniów kształcenia w niektórych zawodach. Dodatkowo niektóre szkoły współpracują z Uniwersytetem Jana Kochanowskiego w Kielcach (Filia Piotrków Trybunalski), Politechniką Częstochowską oraz innymi uczelniami wyższymi zlokalizowanymi w Łodzi.

Kultura

Placówką organizującą życie kulturalne na terenie Piotrkowa Trybunalskiego jest **Miejski Ośrodek Kultury (MOK)** funkcjonujący w 2 budynkach – przy Al. 3 Maja 12 i przy ul. J. Słowackiego 13. W ramach MOK działają: grupa wokalnolubna PRESTO, Miejska Orkiestra Dęta, grupa wokalna PRZYGODA, chór dziecięcy „Voces minima”, zespoły taneczne (Bik Kayk, Bubblegum, Color Popcorn, Candy Fusion), zespoły teatralne (Za chwilę, Pierwsze Słyszę, Ja przepraszam bardzo), Teatr „Forma”. Odbywają się również zajęcia emisji głosu oraz zajęcia i warsztaty plastyczne dla dzieci i młodzieży.

Dodatkowo w MOK działa Ośrodek Edukacji Artystycznej (OEA), będący centrum koordynującym działalność świetlic artystycznych, którego oferta skierowana jest do dzieci, młodzieży i dorosłych. OEA prowadzi również Klub Seniora, w tym: szeroką ofertę warsztatów (szycia artystycznego, komputerowe i obsługi smartfonu, plastyczne, filmowo-fotograficzne, rękodzieła artystycznego, wokalne, teatralne, dziennikarskie, taneczne), Chór Seniora „Radość Życia”, Kabaret „Trzeciaki”, „Senior Retro Band”, Zespół „Los Emerytos” i Koło Brydżowe.

Drugą placówką kulturalną jest **Miejska Biblioteka Publiczna im. Adama Próchnika**, będąca również biblioteką powiatową. Biblioteka mieści się przy ul. Marii Skłodowskiej-Curie 3. Głównym celem jej funkcjonowania jest rozwijanie i zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie czytelnictwa i pozyskiwania informacji, upowszechnianie wiedzy, nauki i kultury oraz dbałość o prawidłowe funkcjonowanie sieci bibliotek.

W 2019 roku udostępniony został nowy budynek Miejskiej Biblioteki Publicznej – **Mediateka 800-lecia**. Stanowi ona centrum wiedzy i kultury z wolnym dostępem do zbiorów, gdzie mieszkańcy sami obsługują swoje konto czytelnicze, mogą również oddawać książki o dowolnej porze dnia. W obiekcie odbywają się warsztaty i wystawy, uruchomione zostało również Kino Piksel.

Placówką działającą w zakresie ochrony dziedzictwa narodowego i upowszechniania kultury w Mieście jest **Muzeum w Piotrkowie Trybunalskim**. Obiekt zlokalizowany jest przy Placu Zamkowym 4. Muzeum wyposażone jest w ekspozycję stałą liczącą około 17 tys. eksponatów, podzielonych na 4 obszary: sztuka, etnografia, archeologia i historia. W Muzeum odbywają się również wydarzenia kulturalne i naukowe, m.in. wernisaże, koncerty (w tym wydarzenia cykliczne takie jak: Dni Muzyki Kameralnej, Jazz Scena Zamek), wykłady, konferencje naukowe itp.

W Piotrkowie Trybunalskim działa również **Muzeum Marcepanu**, przekształcone z punktu edukacyjno-popularyzatorskiego „Marcepany Króla Zygmunta”. W Muzeum odtwarzany jest warsztat pracy renesansowych aptekarzy, można również zapoznać się z historią piotrkowskiego regionu, zwłaszcza z okresu renesansowego. **Muzeum Lodów** specjalizuje się w przekazywaniu historii powstania i produkcji specyficznych dla Piotrkowa produktów regionalnych, tzw. kamieniaków. **Muzeum Browar do Góry Nogami** oraz **Centrum Edukacji Browarniczej** informują o i przekazują miejskie tradycje browarnicze (Miasto Piwowarów). Zakład produkcji bombek choinkowych **Szkló-Detektor** oferuje możliwość zwiedzania jego fabryki, obejrzenia kolejnych etapów produkcji oraz uczestnictwa w warsztatach dekorowania tych ozdób. Z kolei Warsztat MBL Classics to odwiedzany przez liczne grupy turystów zakład renowacji klasycznych samochodów.

W celu ożywienia gospodarczego i społecznego zdegradowanego obszaru Miasta Piotrkowa Trybunalskiego utworzony został projekt **Trakt Wielu Kultur**, który zakłada wykorzystanie jego turystycznego potencjału i wielokulturowości. Jest to jeden z projektów ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji. Trasa Traktu przebiega obok 30 ważnych i ciekawych kulturowo miejsc zlokalizowanych na terenie Miasta, takich jak: Wieża Ciśnień, Stare Miasto, zabytkowe kościoły itp.

Z kolei miejscem edukacji artystycznej oraz tworzenia sztuki jest **Ośrodek Działań Artystycznych**. Podobnie jak MOK, Ośrodek zlokalizowany jest w 2 budynkach – przy ul. Dąbrowskiego 5 i przy ul. Sieradzkiej 8. Odbywają się w nim przede wszystkim warsztaty plastyczne dla dzieci i młodzieży szkolnej.

Wśród innych organizacji zajmujących się upowszechnianiem kultury w Piotrkowie Trybunalskim wyróżnia się:

- **Salę Pamięci Żołnierzy Armii Krajowej Okręgu Łódź im. mjr Gaja** – mieści się w klasztorze oo. Bernardynów, ekspozycję stanowią pamiątki z okresu II Wojny Światowej,
- **Salę Tradycji Sądownictwa im. Stanisława Szrednickiego** – zlokalizowana w budynku Sądu Okręgowego przy ul. Słowackiego 5, mikromuzeum historii polskiego sądownictwa,

- **Centrum Idei „Ku Demokracji”** – umiejscowione przy ul. Rycerskiej 3, jego tematyka wiąże się z kształtowaniem i propagowaniem postaw i wartości związanych z demokracją. W centrum odbywają się różnego typu wydarzenia kulturalne, takie jak koncerty, wystawy, warsztaty, spotkania z ludźmi sztuki, spektakle teatralne itp.

Do największych i najważniejszych imprez odbywających się cyklicznie na terenie Miasta zalicza się:

- **Imieniny Piotrków** – dni Miasta Piotrkowa Trybunalskiego, to trzydniowa obfitująca w atrakcje impreza, podczas której odbywają się m.in. koncerty gwiazd polskiej estrady muzycznej, organizowane są gry, zabawy i konkursy dla dzieci, warsztaty artystyczne, konkursy dla dorosłych itp.
- **Festiwal Trybunały Kabaretowe** – coroczne spotkania kabaretowe, których celem jest upowszechnianie szeroko pojętej kultury; założycielem imprezy jest kabaret „Nie My” we współpracy z Stowarzyszeniem „Busola dla artystycznie uzdolnionych dzieci.
- **Międzynarodowy Festiwal Sztuki Akcji – Interakcje** – spotkania, w których biorą czołowi artyści, również z innych krajów, podczas których prezentują swoją aktualną twórczość, wymieniają się doświadczeniami oraz angażują odbiorców swojej sztuki do interakcji.
- **Dni Muzyki Kameralnej** – coroczna impreza odbywająca się w Muzeum w Piotrkowie Trybunalskim, w trakcie której wystąpić mogą zarówno młodzi i początkujący artyści, a także doświadczeni muzycy.
- **Konkurs Rubinowa Hortensja** – ogólnopolski konkurs literacki, cieszący się bardzo dużą popularnością, którego celem jest m.in. konfrontacja i promocja środowisk literackich.
- **Urodziny Ulicy Słowackiego** – plenerowa impreza odbywająca się w pasie głównej ulicy Miasta, skupiająca i angażująca liczne środowiska miejskie począwszy od sektora prywatnego przez instytucje po lokalne stowarzyszenia.
- **Biesiada Trybunalska** – festyn odbywający się w obrębie Rynku Trybunalskiego, święto piwowarów, kupców, rękodzielników i miłośników dobrej zabawy.
- **Trybunały Nalewkowe** – cykliczna, ogólnopolska impreza nawiązująca do polskich tradycji tworzenia zdrowych napitków. Głównym celem festiwalu jest poszukiwanie oraz propagowanie regionalnych trunków z całej Polski, charakteryzujących się znacznymi wartościami smakowymi i kulturowymi.
- **FLY FEST** – celem projektu jest organizacja przedsięwzięcia zwieszającego międzynarodową rangę gospodarczą regionu oraz prezentacja potencjału województwa łódzkiego w zakresie działającego na jego obszarze przemysłu lotniczego, okolołotniczego oraz nowoczesnego przemysłu włókienniczego.
- **Festiwal Kapel Podwórkowych** – coroczny ogólnopolski festiwal odbywający się w Amfiteatrze Miejskim, będący największą tego typu imprezą w kraju, którego celem jest propagowanie folkloru miejskiego.

Oferta kulturalna w Mieście jest bogata i różnorodna, choć w latach 2019 i 2020 została ona mocno ograniczona przez restrykcje związane z wystąpieniem epidemii SARS-Covid-2. Organizowane na terenie Miasta imprezy kulturalne adresowane są do szerokiej grupy odbiorców, jednak swoim zasięgiem ograniczają się głównie do jego mieszkańców oraz przebywających w jego granicach turystów. Nie przyciągają one odbiorców z zewnątrz, co może wskazywać na konieczność ich szerszego rozpropagowania i promocji.

Turystyka, sport i rekreacja

Jednostką zapewniającą informację turystyczną oraz zajmującą się organizowaniem wydarzeń o charakterze turystycznym jest **Centrum Informacji Turystycznej (CIT)**. Jego siedziba znajduje się przy ul. Zamurowej 11. CIT organizuje imprezy plenerowe, spacer, rajdy, gry miejskie, spotkania z historią regionu i zwiedzanie. W celu promocji Miasta oraz regionu CIT bierze także udział w organizacji wydarzeń promocyjnych w kraju i za granicą.

Poradnictwo turystyczne prowadzi również **Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, Oddział im. Michała Rawity-Witanowskiego w Piotrkowie Trybunalskim**, z siedzibą przy Placu Czarneckiego 10.

Niezwykła historia Piotrkowa Trybunalskiego stworzyła potencjał do rozwoju turystyki. W związku z tym powstał „Przewodnik turystyczny po Piotrkowie” oraz tematyczne ulotki informacyjne dotyczące poszczególnych szlaków i traktów. Do tych miniprzewodników zaliczają się: „Trakt Wielu Kultur”, „Trakt Luterański”, „Kapliczki”, „Szlak Piwowarski”, „Trakt Filmowy”, „Trakt

Żydowski”, „Trakt Filmowy, „Trakt Maryjny” „Trakt Rosyjski”. Tworzone są również całoroczne kalendarze imprez informujące o wszystkich wydarzeniach odbywających się na terenie Miasta, wraz z ich lokalizacją, godziną rozpoczęcia i krótkim opisem. Barierą dla dalszego rozwoju turystyki na obszar Piotrkowa Trybunalskiego pozostaje brak odpowiedniej bazy noclegowej, innej niż hotele, i oferującej możliwość wypoczynku oraz noclegu.

W zakresie upowszechniania dziedzin sportowych i rekreacji w Mieście funkcjonuje **Ośrodek Sportu i Rekreacji**. Zgodnie ze statutem do zadań Ośrodka należy popularyzowanie walorów rekreacji ruchowej oraz stwarzanie warunków do aktywnego uczestnictwa mieszkańców w wydarzeniach sportowych (takich jak turnieje, festyny czy ligi), których jest organizatorem.

OSiR dysponuje rozbudowaną bazą sportową do której należą:

- hala „RELAX” OSiR – zlokalizowana przy ul. Stefana Batorego 8, jest to hala sportowa z pełnym zapleczem socjalnym, dodatkowo wyposażona jest również w siłownię i saunę,
- 2 pływalnie: Kryta Pływalnia OSiR przy ul. Belzackiej 106 (z zapleczem rehabilitacyjnym) oraz Kryta Pływalnia OSiR przy ul. Próchnickiej 8/12,
- Centrum Rekreacyjne OSiR przy ul. Belzackiej 108/110, w skład którego wchodzi siłownia, sala sportowa, sala fitness, sauna, salka szkoleniowa,
- korty Tenisowe OSiR przy ul. Belzackiej 108/110, na które składa się 8 kortów o nawierzchni mineralnej, w tym 6 kortów deblowych oraz 2 korty pojedyncze oraz ścianka do ćwiczeń gry w tenisa,
- korty Tenisowe OSiR przy ul. Żeromskiego 22, na które składają się 3 korty o nawierzchni mineralnej,
- hala pneumatyczna – korty tenisowe OSiR przy ul. Belzackiej 108/110, na które składają się 4 korty o nawierzchni mineralnej, w tym 2 korty deblowe oraz 2 korty pojedyncze,
- lodowisko OSiR, przy ul. Żeromskiego 22 (funkcjonuje tylko w okresie jesienno-zimowym),
- Stadion Miejski OSiR, przy ul. Żwirki 6,
- kąpielisko „Słoneczko” OSiR – jest to miejsce sezonowo (w okresie letnim) wyznaczone do kąpieli, na małym zbiorniku przy akwenu wodnym Bugaj,
- boisko Sportowe OSiR, przy ul. Zawilej 37, wyposażone w sztuczną nawierzchnię,
- boisko Sportowe OSiR, przy ul. Ronalda Reagana 12,
- boisko do plażowej piłki siatkowej, przy ul. Belzackiej 108/110,
- skate Park OSiR, przy ul. Belzackiej 104/106;
- kompleks sportowo-rekreacyjny OSiR, przy ul. Belzackiej 108, w skład którego wchodzi: linarium, górka saneczkowa, siłownia terenowa, ścianka wspinaczkowa, plac wypoczynkowy, plac zabaw oraz trybuna przy boisku do plażowej piłki siatkowej,
- boisko funkcyjne OSiR, przy ul. Ceramicznej 18/20.

Dodatkowo poza OSiR bazę sportową Miasta stanowi infrastruktura sportowa przy szkołach (boiska wielofunkcyjne, bieżnie, skocznie do skoku w dal itp.), siłownie plenerowe i place zabaw, park sportowy „Wyzwolenie”. Jednocześnie zwraca się uwagę, że istniejąca baza sportowa i rekreacyjna nie zapewnia możliwości skorzystania z niej dla wszystkich chętnych mieszkańców. Obiekty sportowe, zwłaszcza w okresie wiosennym i letnim, bywają przepelnione i nie zapewniają wystarczającej liczby miejsc.

Atrakcją zarówno dla turystów, jak i mieszkańców Miasta jest zlokalizowane na jego terenie Lotnisko Piotrków Trybunalski – Bujny. Jest to lotnisko sportowe podlegające pod Aeroklub Ziemi Piotrkowskiej. W sezonie letnim na lotnisku odbywają się loty szybowcem, skoki ze spadochronem, koncerty i zloty. Aeroklub oferuje także szkolenia samolotowe i szybowcowe, a na jego terenie działa Strefa Spadochronowa SKY Force.

Wśród najciekawszych i najważniejszych wydarzeń sportowych odbywających się cyklicznie na terenie Miasta wyróżnia się:

- Amatorską Halową Ligę Piłki Nożnej,
- Siatkarską Ligę Szóstek,
- Nocny Piotrkowski Półmaraton Wielu Kultur.

Bezpieczeństwo publiczne

Za bezpieczeństwo i ład na terenie Miasta odpowiadają: Komenda Miejska Policji, Straż Miejska i Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej.

Komenda Miejska Policji w Piotrkowie Trybunalskim mieści się przy ulicy Szkolnej 30/38 i zatrudnia 291 funkcjonariuszy policji. Pod Komendę podlega 30 rejonów służbowych, przy czym Miasto Piotrków Trybunalski podzielone zostało na 12 rejonów, a pozostałe dotyczą komisariatów policji na terenie innych gmin. Pod KMP PT podlegają komisariaty:

- **Komisariat Policji w Sulejowie** (obejmuje gminy: Aleksandrów i Sulejów),
- **Komisariat Policji w Gorzkowicach** (obejmuje gminy: Gorzkowice, Ręczno, Rozprza, Łęki Szlacheckie) i **Posterunek Policji w Rozprzy**,
- **Komisariat Policji w Wolborzu** (obejmuje gminy: Moszczenica, Wolbórz, Czarnocin) i **Posterunek Policji w Moszczenicy**,
- **Komisariat Policji w Grabnicy** (obejmuje gminy: Grabica i Wola Krzysztoporska).

Poziom przestępczości na terenie Miasta utrzymuje się na poziomie wyższym niż średnia dla województwa łódzkiego i kraju. Odnotowane przestępstwa dotyczą w szczególności przestępstw przeciwko mieniu oraz przestępstw o charakterze kryminalnym. Rzadziej są to przestępstwa o charakterze gospodarczym, drogowym oraz przeciwko życiu i zdrowiu mieszkańców.

Tab. 17. Wskaźnik liczby przestępstw stwierdzonych przez Policję w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

	2016	2017	2018	2019	2020
	%				
Polska	20,80	19,48	19,62	19,99	20,75
województwo łódzkie	19,34	18,50	17,76	17,49	18,61
Piotrków Trybunalski	23,87	25,66	22,16	22,62	27,82

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Jednak korzystną sytuacją jest to, iż wskaźnik wykrywalności przestępstw wzrósł na przestrzeni analizowanych lat i kształtuje się na poziomie prawie 70%, czyli niewiele niższym od wskaźników dla województwa i kraju. W tabeli poniżej zestawiono uszczegółowione dane dotyczące wskaźnika wykrywalności przestępstw stwierdzonych przez Policję na terenie Piotrkowa Trybunalskiego, województwa łódzkiego i kraju.

Tab. 18. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję na terenie Piotrkowa Trybunalskiego na tle województwa i kraju w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
	%				
Polska	66,5	71,7	73,4	73,1	73,3
województwo łódzkie	61,8	65,9	67,9	69,3	69,5
Piotrków Trybunalski	57,9	62,6	65,0	72,9	67,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W poniższej tabeli zestawiono liczbę wypadków i kolizji (w tym parkingowych), odnotowanych przez KMP PT na obszarze Miasta. Zauważyć można, iż liczba wypadków drogowych corocznie spada. W porównaniu do pierwszego analizowanego roku wzrosła jednak liczba kolizji drogowych (o 722 kolizje więcej w roku 2020 niż w roku 2016).

Tab. 19. Liczba wydarzeń drogowych spowodowanych na obszarze podległym pod Komendę Miejską Policji Piotrków Trybunalski w latach 2016-2020

Zdarzenia drogowo	2016		2017		2018		2019		2020	
	wypadki	kolizje	wypadki	kolizje	wypadki	kolizje	wypadki	kolizje	wypadki	kolizje
	363	1 774	313	2 026	309	1 941	293	2 580	194	2 496

Źródło: opracowanie własne na podstawie Analizy o stanie porządku i bezpieczeństwa w ruchu drogowym na terenie podległym Komendę Miejską Policji Piotrków Trybunalski w latach 2018-2020 roku.

Główną przyczyną zdarzeń drogowych na terenie Miasta jest niezachowanie bezpiecznej odległości między pojazdami oraz nieprzestrzeganie pierwszeństwa przejazdu i nadmierna prędkość. W ostatnim analizowanym roku wzrosła liczba zdarzeń spowodowanych przez nietrzeźwych kierowców.

Straż Miejska w Piotrkowie Trybunalskim zlokalizowana jest przy ulicy Słowackiego 19 i pracuje w niej 24 funkcjonariuszy. Wykonuje zadania w zakresie ochrony porządku publicznego wynikające z ustaw i aktów prawa miejscowego. Interwencje

zgłaszane Straży Miejskiej dotyczą: bezpieczeństwa i porządku publicznego, osób znajdujących się w okolicznościach zagrażających ich zdrowiu lub życiu, porządku i czystości na terenie Miasta, w tym gospodarki odpadami i ściekami, a także spalania odpadów, ruchu drogowego, zwierząt (w tym bezdomnych), awarii i uszkodzeń infrastruktury miejskiej. Oprócz tego Straż miejska znakuje rowery, zabezpiecza imprezy, zajmuje się badaniem trzeźwości itp.

Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Piotrkowie Trybunalskim mieści się pod adresem ul. Jagiellońska 11. W ramach Komendy Miejskiej działają także grupy specjalistyczne: Specjalistyczna Grupa Ratownictwa Wodno-Nurkowego „PIOTRKÓW” i Specjalistyczna Grupa Ratownictwa Chemiczno-Ekologicznego.

W poniższej tabeli przedstawione zostało kształtowanie się liczby akcji KM PSP w Piotrkowie Trybunalskim w latach 2016-2020. Łącznie najwięcej akcji przeprowadzonych zostało w 2018 roku i były to 932 akcje, w tym najwięcej spośród analizowanych lat dotyczyło pożarów. Od tego roku również maleje coroczna liczba wyjazdów jednostek.

Tab. 20. Liczba akcji Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Piotrkowie Trybunalskim w latach 2016-2020

Akcje	2016		2017		2018		2019		2020	
	pożar	inne	pożar	inne	pożar	inne	pożar	inne	pożar	inne
	206	620	154	747	235	697	196	650	143	698

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta.

Najwięcej pożarów pojawia się w grupie „uprawy, rolnictwo”. Pożary te mają miejsce na obszarach rolniczych gmin ościennych, które podlegają pod KMPSP w Piotrkowie Trybunalskim. Pożary budynków dotyczą w większości zabudowy wielorodzinnej. Wśród innych zdarzeń najczęściej pojawiających się na terenie Miasta, podczas których konieczna jest interwencja jednostek straży pożarnej, wyróżnia się wypadki komunikacyjne, generujące bezpośrednie zagrożenie zdrowia i życia ich uczestników, a także straty materialne.

Na obszarze Miasta znajduje się 38 punktów monitoringu. Kamery są wykorzystywane do monitoringu zewnętrznego w zakresie bezpieczeństwa publicznego, monitoringu ruchu drogowego, placów zabaw i parków.

Integracja społeczna

Stopień aktywności mieszkańców w życiu społecznym, a także ich integrację z innymi mieszkańcami można określić między innymi na podstawie działalności organizacji pozarządowych, tj. fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych. Organizacje te działające na terenie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego prowadzą w szczególności działalność społeczną oraz kulturalno-turystyczną. Skupiają się na upowszechnianiu wiedzy o Mieście, zajmują się również organizacją imprez i wydarzeń kulturalnych na terenie Miasta, ale także zapewniają pomoc dla mieszkańców jej potrzebujących.

W Krajowym Rejestrze Sadowym zarejestrowanych zostało 106 organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie Miasta. Wśród nich warto wyróżnić kilka najprężniej działających:

- Aeroklub Ziemi Piotrkowskiej,
- Towarzystwo Przyjaciół Piotrkowa Trybunalskiego,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci i Młodzieży „HARC”,
- Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku,
- Stowarzyszenie Przyjaciół „Mam sąsiada”,
- Piotrkowskie Bractwo Akademickie im. Zygmunta Starego,
- Stowarzyszenie „Busola dla Artystycznie Uzdolnionych Dzieci”,
- Piotrkowskie Stowarzyszenie Rozwoju, Promocji i Integracji Europejskiej „EURO-CENTRUM”,
- Stowarzyszenie Działań Artystycznych „Galeria OFF”,
- Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Oddział im. Michała Rawity-Witanowskiego,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej „SZANSA”,
- Stowarzyszenie Folkloru Miejskiego „AGRAFA”

Do najważniejszych stowarzyszeń zwykłych, prowadzących obecnie swoją działalność na terenie Miasta, można zaliczyć:

- **Stowarzyszenie Piotrkowska Grupa Rowerowa** – celem funkcjonowania Stowarzyszenia jest prowadzenie działalności rekreacyjno-sportowej oraz informacyjno-edukacyjnej,
- **Stowarzyszenie Human Machine** – prowadzi działalność w zakresie upowszechniania kultury fizycznej i rozwijania różnych form aktywności społecznych,
- **Stowarzyszenie PiotrkOFF** – jest organizatorem cyklicznej imprezy kulturalnej „PiotrkOFF”, dodatkowo pracuje nad ofertą kulturalną interesującą dla mieszkańców Miasta oraz turystów,

Rozwój społeczeństwa obywatelskiego wspiera samorząd, który podejmuje współpracę z organizacjami pozarządowymi. W wyniku rozstrzygnięcia otwartych konkursów Prezydent Miasta Piotrkowa Trybunalskiego zleca zadania publiczne w zakresie pomocy społecznej, ochrony i promocji zdrowia, przeciwdziałania patologiom społecznym oraz integracji europejskiej i udziela dofinansowania organizacjom pozarządowym na realizację tych zadań. Podejmowana współpraca ma na celu głównie rozszerzenie dotychczasowej oferty kulturalnej, wspieranie środowisk twórczych, wspieranie działań w zakresie edukacji kulturalnej, wspieranie amatorskiego ruchu artystycznego, zwiększenie aktywności fizycznej dzieci i młodzieży, wspieranie ruchu harcerskiego, promocję i organizację wolontariatu i inne.

W Mieście funkcjonują jednostki pomocnicze, będące radami osiedli. Ich działalność opiera się na organizacji przedsięwzięć i wspieraniu lokalnych inicjatyw mieszkańców dążących do poprawy ich warunków życia, ale także zachowania porządku i bezpieczeństwa, wspieraniu edukacji, kultury, rekreacji, ochrony środowiska, pomocy społecznej i ochrony zdrowia oraz rozwoju infrastruktury i niewielkich inwestycji. W związku z tym rady organizują m.in. osiedlowe festyny, pikniki, warsztaty i konkursy tematyczne, akcje profilaktyki zdrowotnej oraz wiele innych wydarzeń. Wyróżnia się 14 rad osiedli: „Centrum”, „Osiedle Piastowskie”, „Armii Krajowej”, „Południe”, „Wronia”, „Leśna”, „Słowackiego Północ”, „Wierzeje”, „Wyzwolenia”, „Krakowskie Przedmieście-Sulejowska”, „Przyszłość”, „Belzacka”, „Łódzka-Wysoka-Sadowa”, „Szczekanica”.

Na terenie Miasta działa również Młodzieżowa Rada Miasta Piotrkowa Trybunalskiego. Rada ma charakter konsultacyjny. Liczy sobie 21 radnych będących reprezentantami szkół ponadpodstawowych z terenu Miasta. Głównym zadaniem Rady jest reprezentowanie interesów i aktywności młodzieży, upowszechnianie idei samorządowej, a także podejmowanie każdej innej działalności, ważnej z punktu widzenia młodzieży.

Partnerzy Miasta

Od wielu lat Miasto Piotrków Trybunalski nawiązuje współpracę z Miastami Partnerskimi. Współpraca ta podejmowana jest na podstawie umowy lub porozumienia o współpracy. W ramach współpracy Miasta partnerskie zobowiązują się między innymi do:

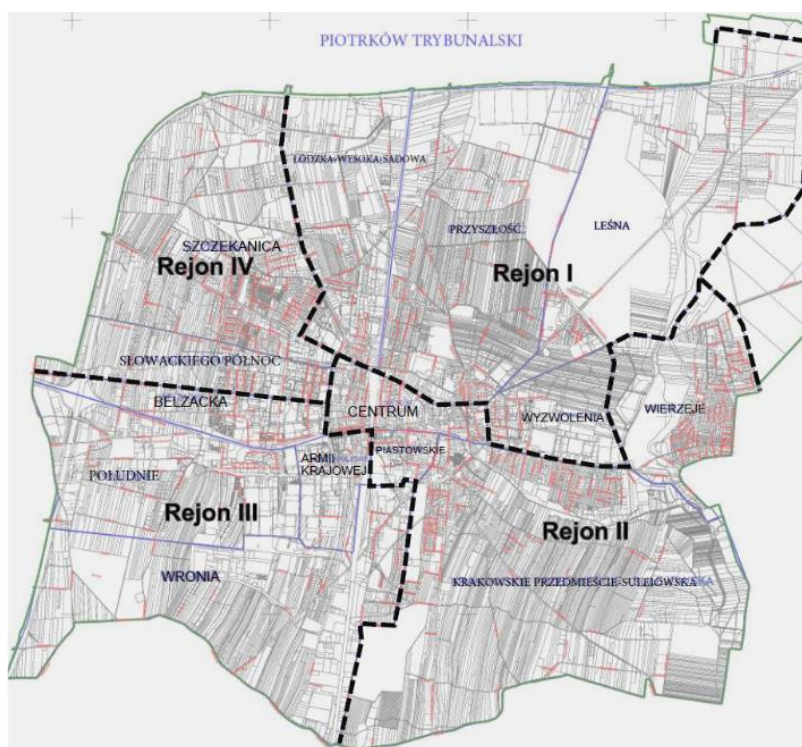
- podejmowania różnych form współpracy ekonomicznej i wymiany informacji o rozwoju ekonomicznym;
- podejmowania wspólnych działań w celu wzajemnego poznania kultur obu narodów;
- eliminowania uprzedzeń rasowych i religijnych oraz wszystkich innych czynników wywołujących konflikty społeczne;
- wymiany doświadczeń w dziedzinie doskonalenia działalności samorządowej;
- organizowania spotkań mieszkańców obu stron porozumienia i nawiązywania kontaktów wszystkich grup społecznych i zawodowych.

Do 2020 roku Piotrków Trybunalski nawiązał porozumienie z 10 miastami partnerskimi. Należą do nich: Esslingen nad Neckarem (Niemcy), Maładeczno (Białoruś), Równe (Ukraina), Mosonmagyaróvár (Węgry), Marijampole (Litwa), Vienne (Francja), Kostroma (Federacja Rosyjska), Žagubica (Republika Serbii), Ness Ziona (Izrael), Petrinja (Chorwacja). Oprócz tego Miasto podpisało porozumienie intencyjne z Miastem Velenje (Słowenia) oraz współpracuje z zaprzyjaźnionym Miastem Udine (Włochy).

Budżet obywatelski

Od 2015 roku na terenie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego realizowany jest Budżet Obywatelski. Przed każdą edycją Rada Miasta Piotrkowa Trybunalskiego podejmuje uchwałę w sprawie wymagań, jakie powinien spełniać projekt „Budżet Obywatelski w Piotrkowie Trybunalskim”. Uchwała określa, iż przez pojęcie budżetu obywatelskiego rozumie się część wydatków budżetu Miasta przeznaczonych na projekty wybrane przez mieszkańców, których wysokość nie może być mniejsza niż 0,5% wydatków Miasta zawartych w ostatnim przedłożonym sprawozdaniu z budżetu. Same projekty dzieli się na rejonowe, oświatowe, ogólnomiejskie oraz inwestycyjne rodzinnych ogródków działkowych. W ramach projektów rejonowych wyznaczone zostały 4 obszary z zaklasyfikowanymi do nich poszczególnymi osiedlami:

- Rejon I – osiedla: Łódzka-Wysoka-Sadowa, Przyszłość, Leśna, Wyzwolenia,
- Rejon II – osiedla: Wierzeje, Krajowskie Przedmieście-Sulejowska, Piastowskie, Centrum,
- Rejon III – osiedla: Armii Krajowej, Wronia, Południe, Belzacka,
- Rejon IV – osiedla: Słowackiego Północ, Szczekanica.

Ryc. 33. Mapa podziału na rejonny według zakresu Rad Osiedli

Źródło: <https://piotrkowtrybunalski.konsultacjejst.pl/budzet-obywatelski/do-pobrania>

Projekty zgłaszane w ramach Budżetu Obywatelskiego mogą dotyczyć spraw z zakresu:

- sportu, rekreacji, kultury, oświaty,
- bezpieczeństwa i ochrony środowiska,
- dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego,
- wodociągów, kanalizacji, utrzymania czystości i porządku, zaopatrzenia w energię ciepłą,
- remontu obiektów użyteczności publicznej.

W każdym roku Budżet obywatelski w Mieście realizowany jest w następujących etapach:

1. Kampania informacyjno-edukacyjna,
2. Zgłaszanie projektów,
3. Weryfikacja zgłoszonych projektów,
4. Prezentacja projektów,
5. Głosowanie,
6. Ogłoszenie wyników.

Wśród dominujących przedsięwzięć realizowanych ze środków przekazanych na Budżet obywatelski wyróżnia się głównie projekty związane z sportem i rekreacją, np. budowa ścieżek rowerowych, budowa/modernizacja boisk, budowa siłowni plenerowych i placów zabaw, itp. W poniższej tabeli zestawiono najważniejsze informacje dotyczące Budżetu obywatelskiego w poszczególnych latach. W latach 2016-2019 kwota przeznaczana na realizację projektów obywatelskich była równa i wynosiła 1,2 mln zł, jednak w roku 2020 została ona podwojona. Liczba zgłaszanych projektów corocznie się zmieniła. Zauważyć można zwiększające się zainteresowanie mieszkańców Budżetem obywatelskim, co objawia się w zwiększającej się liczbie głosujących oraz liczbie oddanych głosów. Rozbieżność między tymi liczbami wynika z faktu, iż każdy głosujący ma

prawo oddać w sumie 4 głosy – po 1 głosie na projekt rejonowy, oświatowy, ogólnomiejskie oraz rodzinnych ogródków działkowych.

Tab. 21. Budżet obywatelski w Piotrkowie Trybunalskim

Rok	Kwota przeznaczona na realizację projektów	Liczba zgłoszonych projektów	Liczba głosujących osób	Liczba oddanych głosów	Liczba realizowanych projektów
2016	1.200.000,00	37	brak danych	2 113	5
2017	1.200.000,00	36	brak danych	9 241	5
2018	1.200.000,00	27	brak danych	6 838	5
2019	1.200.000,00	15	brak danych	6 010	5
2020	2.400.000,00	42	6 774	13 545	9
2021	2.434.000,00	34	9 641	20 203	brak danych

Źródło: <https://piotrkowtrybunalski.konsultacjejst.pl/budzet-obywatelski>

3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Opieka zdrowotna

Na obszarze Miasta funkcjonują następujące szpitale i placówki świadczące całodobową opiekę medyczną w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia:

- **Samodzielny Szpital Wojewódzki im. Mikołaja Kopernika w Piotrkowie Trybunalskim** z oddziałami kardiologicznym, chirurgicznym, reumatologicznym, urazowo-ortopedycznym, neurologicznym, otolaryngologicznym, gastroenterologicznym, okulistycznym, onkologicznym, wewnętrznym, anestezjologii i intensywnej terapii, rehabilitacji kardiologicznej i neurologicznej, urologicznym. Szpital zlokalizowany jest pod adresem ul. Rakowska 15, a jego organem założycielskim i sprawującym nadzór jest Samorząd Województwa Łódzkiego. Przy Szpitalu utworzone zostało ładowisko sanitarne dla śmigłowców.
- **Powiatowe Centrum Matki i Dziecka w Piotrkowie Trybunalskim** z oddziałami: ginekologiczno-położniczym, neonatologicznym i dziecięcym, zlokalizowane pod adresem Roosevelta, dla którego podmiotem tworzącym jest powiat piotrkowski.
- **Instytut Zdrowia Medicall** Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowa z zakładem opiekuńczo-leczniczym, poradnią chemioterapii, poradnią medycyny paliatywnej, hospicjum domowym i oddziałem leczenia jednego dnia, mieszczącym się pod adresem ul. Wojska Polskiego 77.
- **Fiort Clinic** Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z Oddziałem Rehabilitacji Stacjonarnej, zlokalizowana pod adresem ul. Folwarczna 38.

Dodatkowo w zakresie NFZ na terenie Miasta funkcjonuje 17 gabinetów świadczących podstawową opiekę medyczną, 15 gabinetów specjalistycznych oraz 7 poradni stomatologicznych. W Mieście zlokalizowanych jest również 31 aptek. Liczba aptek jest wystarczająca, aby zaspokoić potrzeby mieszkańców.

W tabeli poniżej przedstawiona została wysokość środków finansowanych na świadczenia zdrowotne na terenie Miasta w latach 2016-2020. Corocznie zwiększała się kwota wydatkowana na Podstawową Opiekę Medyczną i była to zdecydowanie najwyższa wydatkowana kwota spośród zestawionych świadczeń. Wysokość środków przeznaczanych na leczenie stomatologiczne również zwiększyła się, lecz nie tak znacząco, natomiast kwota wydatkowana na Rehabilitację Leczniczą zmniejszyła się. Na przestrzeni analizowanych lat największy spadek kwoty przeznaczanych środków obserwuje się dla Ambulatoryjnej Opieki Specjalistycznej (kwota niższa o około 5 mln zł).

Tab. 22. Wysokość środków finansowanych na świadczenia zdrowotne w Mieście wydatkowane przez Delegaturę Narodowego Funduszu Zdrowia w Piotrkowie Trybunalskim w latach 2016-2020

Rodzaj świadczeń	2016	2017	2018	2019	2020
Podstawowa Opieka Zdrowotna	28.024.819,34	29.072.053,47	30.184.675,88	33.080.389,92	35.638.929,41
Ambulatoryjna Opieka Specjalistyczna	12.653.513,97	11.579.486,45	7.163.665,95	7.163.665,95	7.168.139,29
Rehabilitacja Lecznicza	6.603.312,84	6.254.247,27	5.155.144,67	5.155.144,67	5.288.806,60
Leczenie stomatologiczne	5.135.963,20	5.324.890,69	5.239.068,06	5.239.068,06	5.530.067,71

Źródło: dane Urzędu Miasta Piotrków Trybunalski.

Wśród głównych problemów związanych z funkcjonowaniem systemu opieki zdrowotnej można wymienić przede wszystkim ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów (pogłębiony dodatkowo przez stan epidemii SARS-Covid-2) oraz brak programów profilaktycznych przeznaczonych dla mieszkańców. Jednocześnie funkcjonujące na terenie Miasta Szpitale zarządzane są przez inne jednostki (województwo łódzkie i powiat piotrkowski) pozostając poza sferą jego realnych wpływów. Poprawie należy poddać także procesy związane z pomocą psychologiczno-psychiatryczną oraz promocją powyższych działań.

Miasto realizuje także następujące własne programy profilaktyczne:

- Miejski program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
- Program przeciwdziałania narkomanii

Pomoc społeczna

Zadania z zakresu pomocy społecznej w Mieście Piotrkowie Trybunalskim realizuje **Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie (MOPR)**, który jest samodzielną jednostką organizacyjną pomocy społecznej nieposiadającą osobowości prawnej, działającą jako wyodrębniona jednostka budżetowa Gminy Piotrków Trybunalski. MOPR realizuje zadania gminy (własne i zlecone) oraz zadania powiatu (własne i zlecone).

W strukturze MOPR w Piotrkowie Trybunalskim funkcjonują:

- Centrum Rehabilitacji Społecznej Osób Niepełnosprawnych – realizuje zadania z zakresu rehabilitacji społecznej na rzecz osób niepełnosprawnych,
- Zespół ds. Dodatków Mieszkaniowych – przyjmuje wnioski i wydaje decyzje w sprawie dodatków mieszkaniowych,
- Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności – orzeka o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności oraz wydaje legitymacje dokumentujące niepełnosprawność lub stopień niepełnosprawności,
- Zespół ds. Świadczeń Rodzinnych – realizuje 3 formy pomocy w postaci: zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami, świadczeń pielęgnacyjnych i zasiłków pielęgnacyjnych oraz zaliczek alimentacyjnych,
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej – udziela wsparcia osobom znajdującym się w trudnych sytuacjach kryzysowych.

Poza MOPR na terenie Miasta funkcjonują także inne placówki świadczące pomoc dla mieszkańców, będące jednostkami gminnymi i powiatowymi. Należą do nich:

- **Dom Dziecka** zlokalizowany jest przy ulicy Wysokiej 24/26 jest placówką opiekuńczo-wychowawczą typu socjalizacyjnego, która zapewnia całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja niezbędne potrzeby dzieciom od 6-tej doby urodzeniowej do 10 roku życia,
- **Pogotowie Opiekuńcze**, znajduje się pod adresem ul. Wojska Polskiego 75, jest wielofunkcyjną placówką opiekuńczo-wychowawczą dla dzieci w wieku od 3 do 18 lat, pełni funkcje: interwencyjną, socjalizacyjną i konsultacyjno-wspierającą.
- **Środowiskowy Dom Samopomocy**, mieści się pod adresem ul. Dmowskiego 20, jego głównym celem jest udzielanie wsparcia uczestnikom i ich rodzinom w adaptacji do życia z chorobą, świadczy usługi w postaci

indywidualnych i zespołowych treningów samoobsługi i umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w środowisku rodzinnym i społecznym.

- **Środowiskowa Świetlica Socjoterapeutyczna „Bartek”**, zlokalizowana pod adresem ul. Norwida 4 jest specjalistyczną placówką wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży w wieku od 5 do 16 roku życia. Zapewnia opiekę wychowawczą, pomoc socjoterapeutyczną oraz terapię pedagogiczną. Udziela pomocy dydaktycznej, proponuje zajęcia tematyczne (plastyczne, komputerowe, kulinarne, sportowe i rekreacyjne) oraz dożywianie. Współpracuje z rodzinami podopiecznych. Świetlica prowadzi trzy oddziały: „Słoneczko”, „Tęcza”, „Wierzeje”.
- **Dzienny Dom Pomocy Społecznej**, funkcjonuje pod adresem ul. Wojska Polskiego 127, jest ośrodkiem wsparcia dziennego działającym jako jednostka budżetowa utrzymująca się ze środków finansowych pochodzących z Urzędu Miasta. DDPS realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej na rzecz osób starszych, samotnych oraz niepełnosprawnych. W ośrodku spotykają się 2 kluby seniora – „Klub Starszych Panów” i „Bursztynek”. Kluby liczbą siebie w sumie około 200 członków i spotykają się 2 razy w tygodniu.
- **Dom Pomocy Społecznej**, zlokalizowany pod adresem ul. Żwirki 5/7 jest placówką stacjonarną o zasięgu ponadlokalnym, umożliwiającą zarówno pobyt stały, jak i okresowy z całodobową opieką. Dysponuje 106 miejscami dla osób w podeszłym wieku oraz przewlekłe somatycznie chorych, niezdolnych do samodzielnego funkcjonowania w środowisku.
- **Miejski Żłobek Dzienny**, mieści się pod adresem ul. Belzacka 97E, świadczy usługi opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci zdrowych od 4 miesiąca życia do 3 roku życia. Żłobek jest otwarty 11 miesięcy w roku (w miesiącach lipiec, sierpień żłobek ma miesięczną przerwę urlopową). Przez 5 dni w tygodniu - od poniedziałku do piątku w godzinach od 6:00 do 16:30, tj. przez 10,5 godziny dziennie - zapewnia pełny zakres żywienia (trzy posiłki).
- **Noclegownia**, zlokalizowana pod adresem: ul. Wronia 55.

Placówki wsparcia dziennego:

- Środowiskowa Świetlica Socjoterapeutyczna „Bartek”, ul. Norwida 4,
- Środowiskowa Świetlica Socjoterapeutyczna „Bartek” oddział „Słoneczko”, ul. Sienkiewicza 8,
- Środowiskowa Świetlica Socjoterapeutyczna „Bartek” oddział „Tęcza”, ul. Broniewskiego 5,
- Środowiskowa Świetlica Socjoterapeutyczna „Bartek” oddział „Wierzeje”, ul. Wrzosowa 8,
- Oratorium Św. Antoniego przy Klasztorze oo. Bernardynów, ul. Słowackiego 2,
- Zgromadzenie Córek Maryi Wspomożycielki (Siostry Salezjanki), ul. Armii Krajowej 19,
- Świetlica środowiskowa „Biedronka”, ul. Poprzeczna 5a m. 11,
- Świetlica środowiskowa „Starówka”, ul. Zamurowa 10,
- Świetlica środowiskowa „Stokrotka”, ul. Wronia 55/59.

Na obszarze Miasta brakuje ośrodka świadczącego usługi w zakresie opieki wytchnieniowej. Brak oferty w zakresie tej formy pomocy prowadzi do obniżenia poziomu życia osób i rodzin opiekujących się osobami niepełnosprawnymi, lub posiadającymi inne szczególne potrzeby, oraz uzależnienia standardu ich życia od finansowej pomocy ze strony państwa. Konieczność świadczenia całodobowej opieki nad innym członkiem rodziny uniemożliwia przynajmniej jednej osobie w rodzinie podjęcie pracy zawodowej (nawet w ograniczonym, niepełnym wymiarze czasu). Co więcej, brak opieki wytchnieniowej może przekładać się na pojawienie się nadmiernej presji psychicznej i fizycznej na takich osobach i prowadzić do szeregu innych konsekwencji, takich jak: problemy psychiczne, wyobcowanie społeczne czy problemy zdrowotne.

Sytuacją typową dla całego kraju jest corocznie zmniejszająca się liczba osób korzystających z pomocy społecznej. Tendencję tą obserwuje się również w Piotrkowie Trybunalskim. W poniższej tabeli zestawiono zmianę liczby rodzin oraz osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w latach 2016-2020. Zauważyć można znaczący spadek liczb – na przestrzeni analizowanych 5 lat liczba rodzin zmniejszyła się o 791, a osób w rodzinach o 2 436.

Tab. 23. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną na terenie Miasta Piotrkowa Trybunalskiego w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin	3 198	2 898	2 537	2 336	2 407

Liczba osób w rodzinach	7 244	6 385	5 225	4 800	4 808
--------------------------------	-------	-------	-------	-------	-------

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta Piotrków Trybunalski.

Zmniejszyła się również liczba podopiecznych Domu Pomocy Społecznej, jednak tutaj liczby nie są tak znaczące – spadek o 6 osób na przestrzeni analizowanych lat 2016-2020. Uległ jednak zwiększeniu miesięczny koszt utrzymania w DPS – kwota wzrosła o 1 094 zł.

Tab. 24. Liczba podopiecznych Domu Pomocy Społecznej w Mieście Piotrkowie Trybunalskim w latach 2016-2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba podopiecznych	106	105	105	105	100
Miesięczny koszt utrzymania 1 osoby w DPS	3 368	3 579	3 771	4 231	4 462

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta Piotrków Trybunalski.

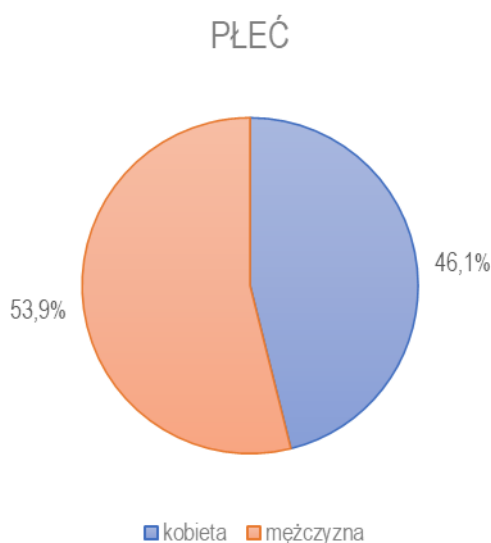
W zakresie pomocy społecznej zwraca się znaczną uwagę na proces starzenia się społeczeństwa, który w przyszłości skutkować będzie koniecznością rozwoju działań z zakresu tzw. srebrnej gospodarki, dostosowanych do potrzeb i możliwości seniorów. Na obszarze Miasta brak jest także funkcjonującego ośrodka opieki wytchnieniowej, co skutkuje problemem wykluczenia zawodowego mieszkańców opiekujących się osobami ze szczególnymi potrzebami.

CZĘŚĆ 4: JAKOŚĆ ŻYCIA W MIEŚCIE – WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH

4.1. Ocena sytuacji Miasta

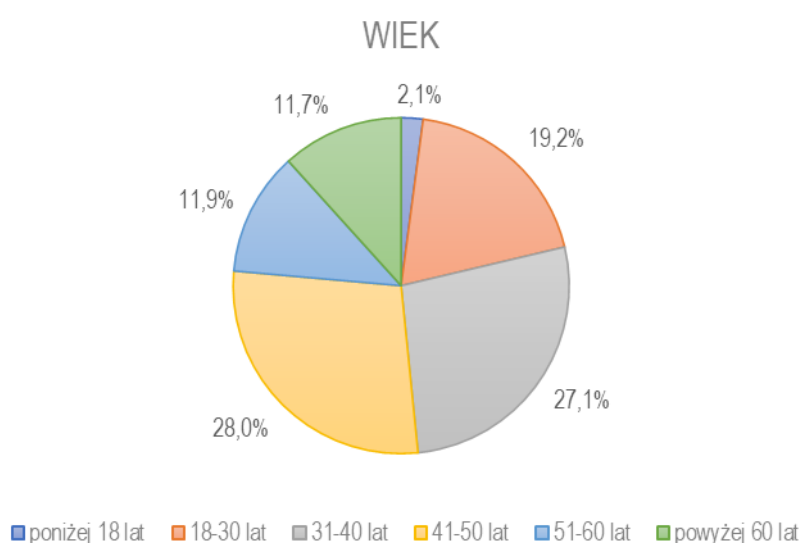
Na potrzeby diagnozy stanu społeczno-gospodarczego Piotrkowa Trybunalskiego przeprowadzone zostały badania ankietowe wśród mieszkańców i interesariuszy w formie kwestionariusza on-line. Ich celem było poznanie opinii dotyczącej jakości życia w Mieście, potrzeb mieszkańców oraz określenia priorytetów rozwojowych na najbliższe lata. Badania były prowadzone w dniach od 01.03 do 31.03.2021 r.

Respondenci odpowiadali na 8 pytań z zakresu społeczeństwa, gospodarki, przestrzeni i środowiska, infrastruktury technicznej, turystyki i rekreacji oraz edukacji i kultury. Łącznie zebrano 421 ankiet. Największą część respondentów stanowili mężczyźni (53,9%). Pod względem wieku ankietowanych, najczęściej odpowiedzi udzieliły osoby w wieku 41-50 lat (28,0%) oraz 31-40 lat (27,1%). Jednocześnie zdecydowanie największą część ankietowanych stanowiły osoby pracujące (66,0%). Wśród respondentów 94,1% było mieszkańcami Piotrkowa Trybunalskiego.

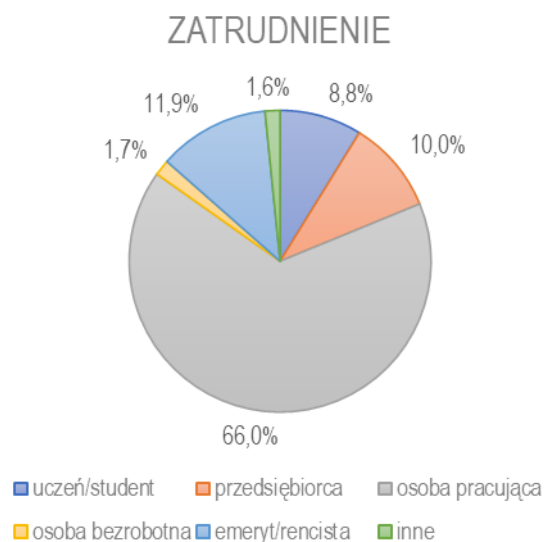
Ryc. 34. Respondenci w podziale ze względu na płeć.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

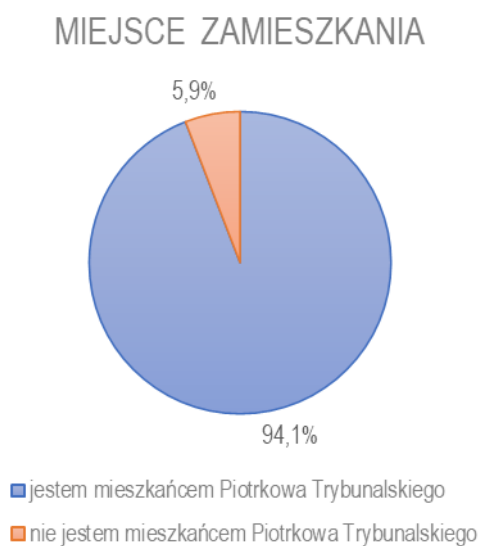

Ryc. 35. Respondenci w podziale ze względu na wiek.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

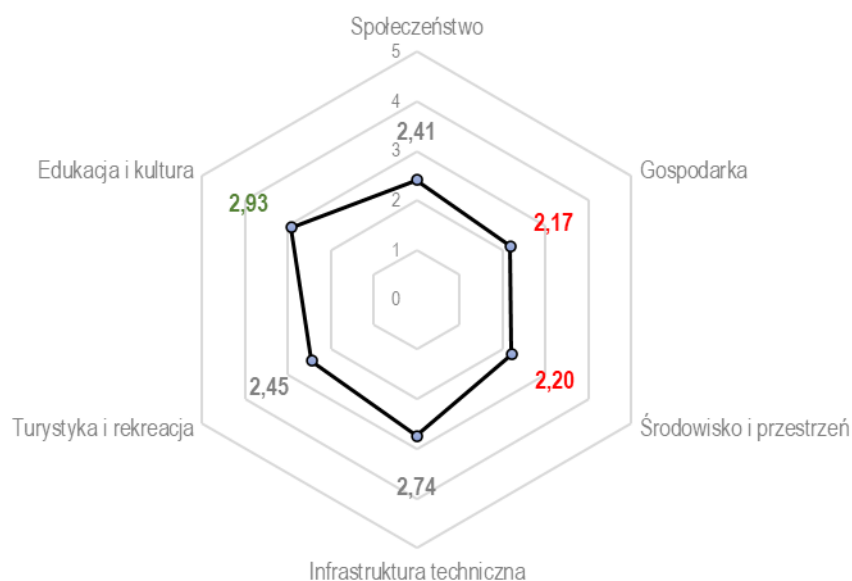

Ryc. 36. Respondenci w podziale ze względu na miejsce zatrudnienia.
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Ryc. 37. Respondenci w podziale ze względu na miejsce zamieszkania.
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

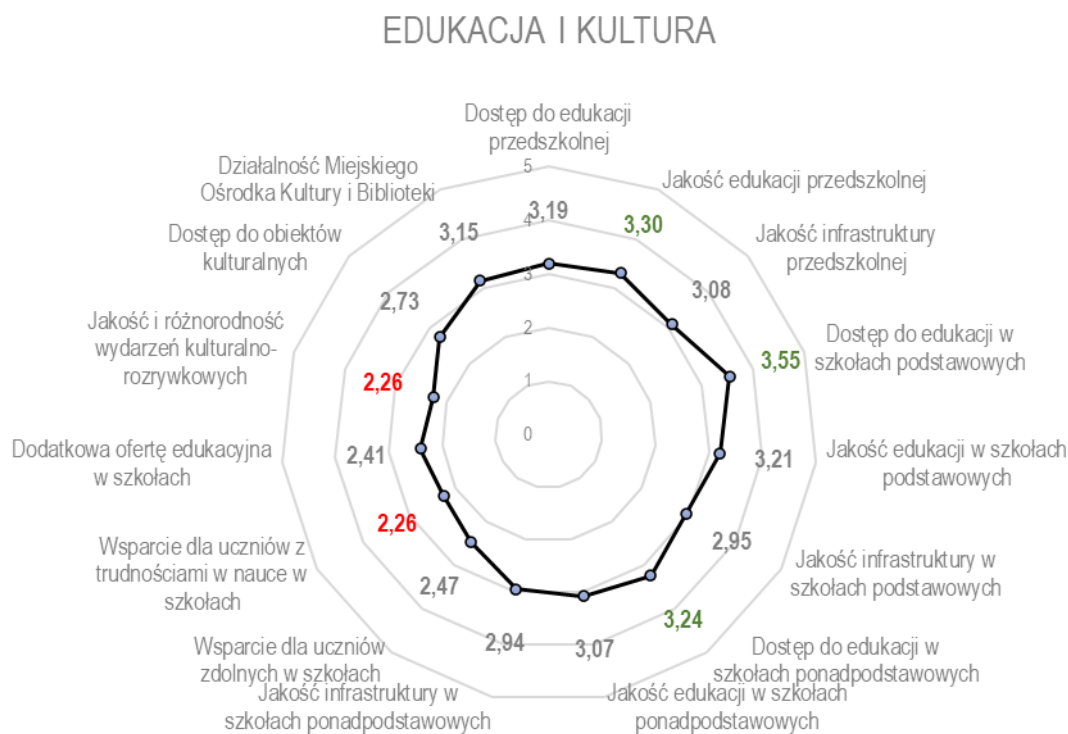
W Mieście Piotrków Trybunalski, w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza ocenę bardzo złą a 5 oznacza ocenę bardzo dobrą mieszkańcy najwyżej oceniają działania z zakresu edukacji i kultury (średnia ocen wyniosła 2,93). Najniżej oceniono działania w obszarach gospodarki (2,17) oraz środowiska i przestrzeni (2,20).

Ryc. 38. Poziom rozwoju poszczególnych obszarów funkcjonowania Miasta Piotrków Trybunalski według ankietowanych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

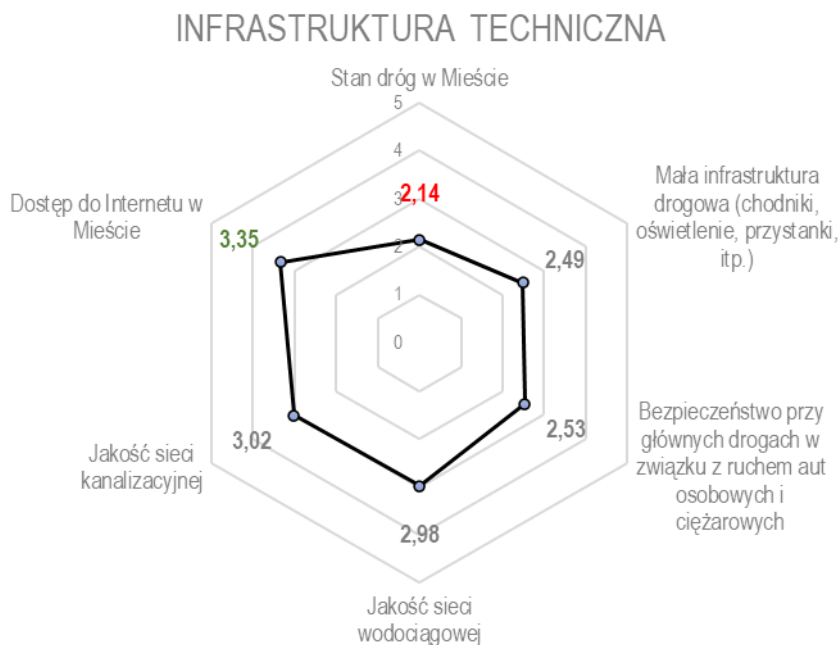
W obszarze edukacji i kultury najwyżej oceniono dostęp do edukacji w szkołach podstawowych (3,55), dostęp do edukacji w szkołach ponadpodstawowych (3,24) oraz jakość edukacji przedszkolnej (3,30). Najniżej oceniono natomiast jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych (2,26) oraz wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach (2,26).

Ryc. 39. Poziom rozwoju poszczególnych obszarów funkcjonowania Miasta Piotrków Trybunalski według ankietowanych – edukacja i kultura.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Drugim najwyżej ocenianym przez ankietowanych obszarem funkcjonowania miasta była infrastruktura techniczna. W tym obszarze najlepiej oceniono dostępność oraz funkcjonowanie sieci internetowej (3,35), najgorzej zaś stan dróg w mieście (2,14).

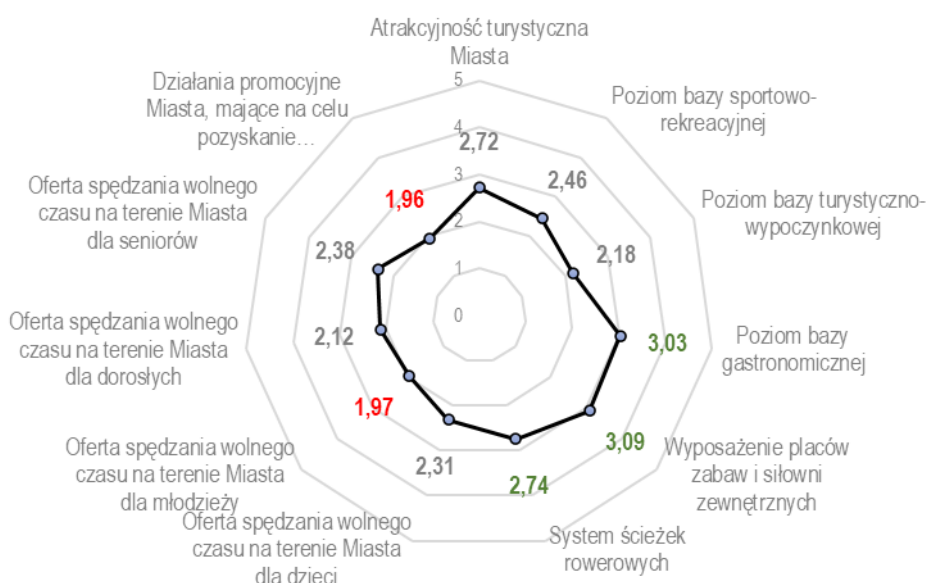

Ryc. 40. Poziom rozwoju poszczególnych obszarów funkcjonowania Miasta Piotrków Trybunalski według ankietowanych – infrastruktura techniczna.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

W obszarze turystyki i rekreacji najlepiej oceniono wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych (3,09), poziom bazy gastronomicznej (3,03) oraz funkcjonujący system ścieżek rowerowych (2,74). Najniżej oceniono zaś działania promocyjne mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów (1,96) oraz ofertę spędzania wolnego czasu na terenie Miasta dla młodzieży (1,97).

TURYSTYKA I REKREACJA

Ryc. 41. Poziom rozwoju poszczególnych obszarów funkcjonowania Miasta Piotrków Trybunalski według ankietowanych – turystyka i rekreacja.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

W obszarze społeczeństwa najlepiej oceniono poziom bezpieczeństwa publicznego na terenie Miasta (2,85) oraz poziom zadowolenia mieszkańców z usług świadczonych przez Urząd Miasta (2,78). Najniżej oceniano natomiast system wsparcia osób niesamodzielnych i osób z niepełnosprawnościami (2,06), aktywność mieszkańców na rzecz Miasta (2,13) oraz dostępność usług podstawowej opieki medycznej (2,16).

SPOŁECZEŃSTWO

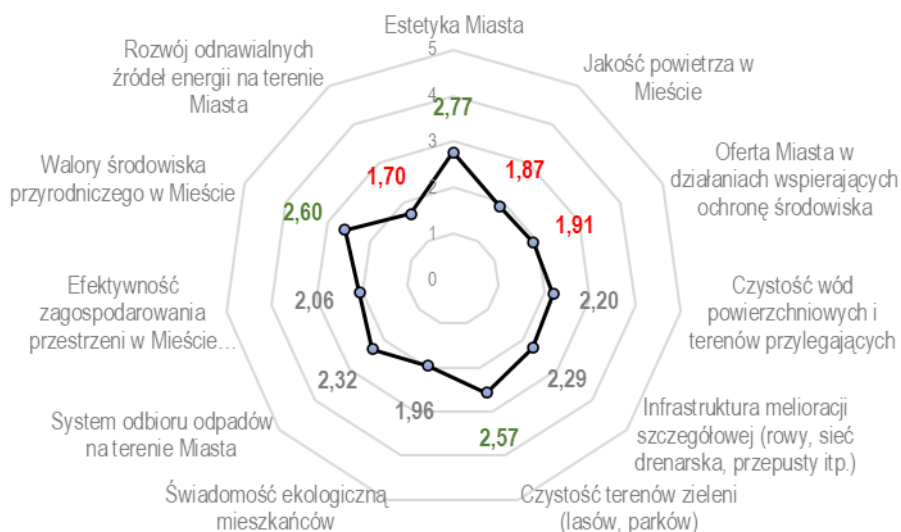
Ryc. 42. Poziom rozwoju poszczególnych obszarów funkcjonowania Miasta Piotrków Trybunalski według ankietowanych - społeczeństwo.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

W obszarze środowiska i przestrzeni ankietowani najwyżej ocenili estetykę miasta (2,77) walory środowiska przyrodniczego w Mieście (2,60) oraz czystość terenów zieleni (2,57). Najwięcej pracy należy według nich wykonać w zakresie rozwoju OZE na

terenie Miasta (1,70), polepszenia jakości powietrza (1,87) oraz rozwoju oferty Miasta w działaniach wspierających ochronę środowiska (1,91).

ŚRODOWISKO I PRZESTRZEŃ

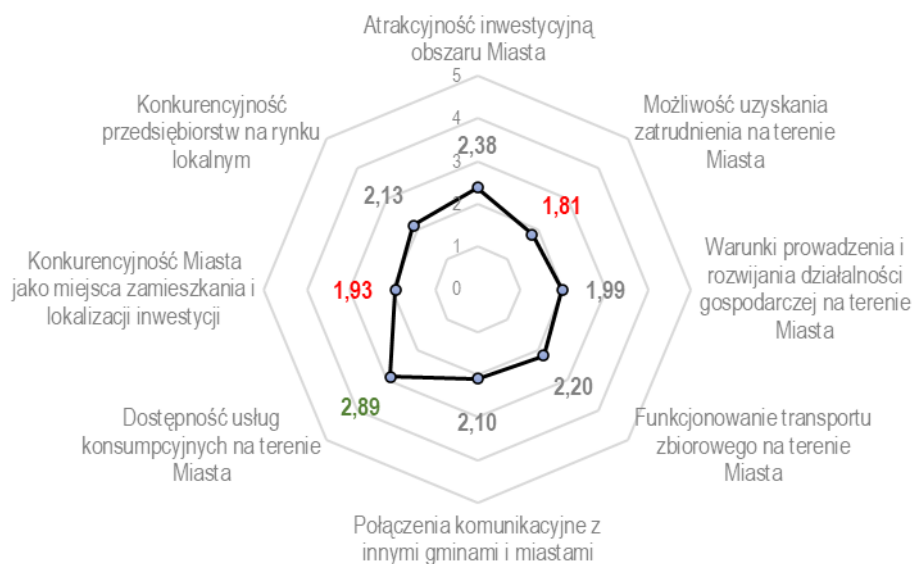

Ryc. 43. Poziom rozwoju poszczególnych obszarów funkcjonowania Miasta Piotrków Trybunalski według ankietowanych – środowisko i przestrzeń.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Ostatnim obszarem podanym analizie w ankiecie była gospodarka. W jego zakresie mieszkańcy najwyżej ocenili dostępność usług konsumpcyjnych na terenie Miasta (2,89). Najniżej oceniono możliwość uzyskania zatrudnienia na terenie Miasta (1,81) oraz konkurencyjność Miasta jako miejsca zamieszkania i lokalizacji inwestycji (1,93).

GOSPODARKA

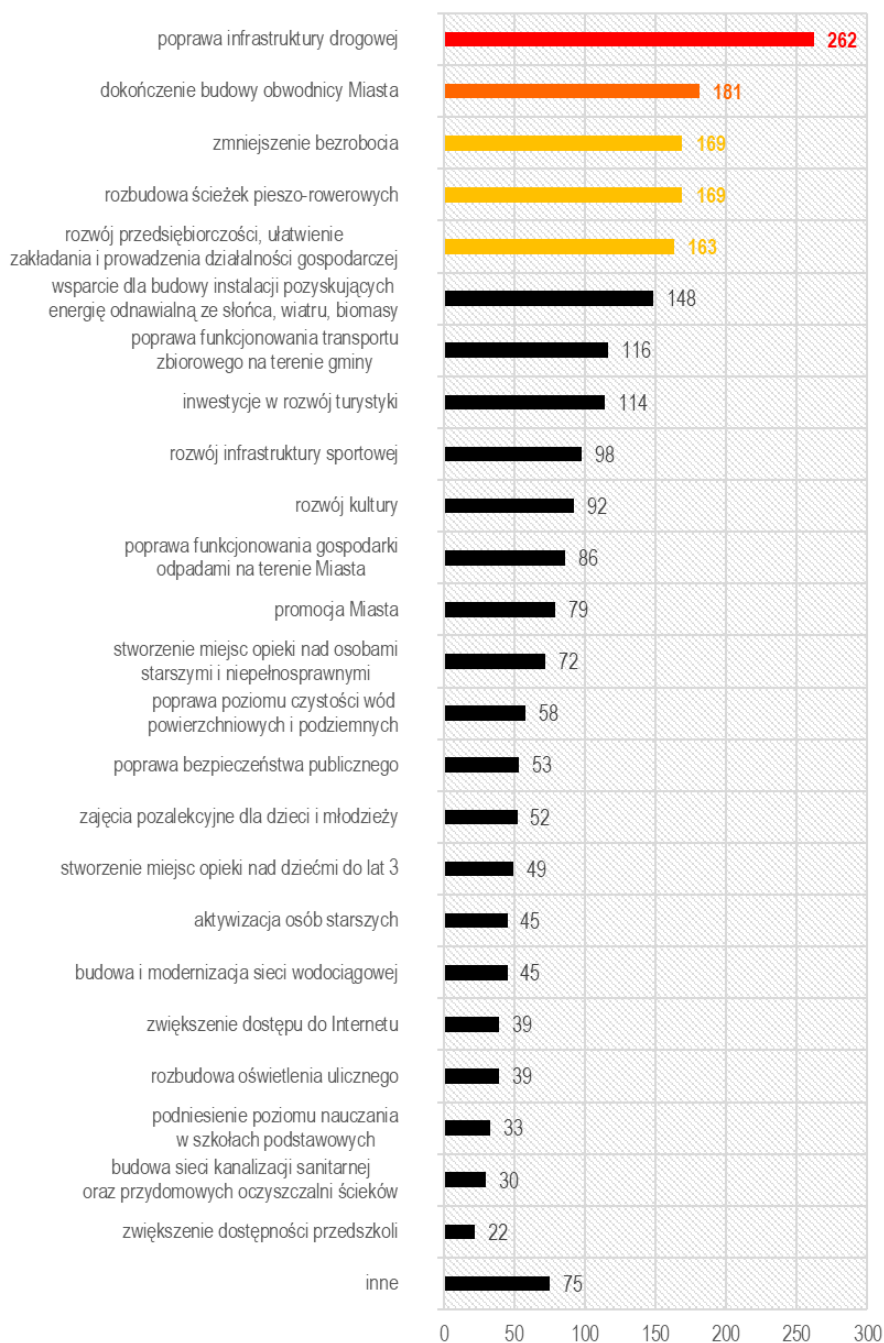
Ryc. 44. Poziom rozwoju poszczególnych obszarów funkcjonowania Miasta Piotrków Trybunalski według ankietowanych - gospodarka.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

4.2. Pożądane priorytety rozwojowe

W ankiecie należało również wskazać główne priorytety rozwojowe Miasta. Wśród najczęściej wskazywanych znalazła się poprawa stanu infrastruktury drogowej (262 wskazania), dokończenie budowy obwodnicy Piotrkowa Trybunalskiego (181), zmniejszenie poziomu bezrobocia (169), rozbudowa systemu ścieżek pieszo-rowerowych (169) oraz rozwój przedsiębiorczości, ułatwienie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej (163).

Jednocześnie wśród najmniej pilnych do realizacji zadań najczęściej wskazywano zwiększenie dostępności przedszkoli (22), budowę sieci kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków (30), a także podniesienie poziomu nauczania w szkołach podstawowych (33).

Ryc. 45. Główne priorytety rozwoju Miasta Piotrków Trybunalski według ankietowanych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

Ostatnim zadaniem w ankiecie było wskazanie elementu, który mógłby stanowić w przyszłości wizytówkę Miasta. Najczęściej mieszkańcy wskazywali na elementy związane ze środowiskiem przyrodniczym (w tym na rejony wokół zbiornika Bugaj), przestrzenią miejską (czystość, ład i porządek, estetyka), bogatą historią Miasta oraz atrakcyjnością inwestycyjną i prężnie rozwijającą się gospodarką Miasta.

CZĘŚĆ 5: ANALIZA SWOT Z UWZGLĘDNIENIEM PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ

Analiza SWOT jest powszechnie wykorzystywana w jednostkach administracji publicznej jako narzędzie diagnozy strategicznej. Pozwala ona porównać silne i słabe strony jednostki wynikające z otoczenia wewnętrznego, z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie. Analizę dokonano w oparciu o:

1. Wnioski z opisu charakterystyki Miasta,
2. Dane liczbowe, opisowe i przestrzenne z Miasta oraz ze źródeł zewnętrznych,
3. Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w dniach 01.03-31.03.2021 r.,
4. Wnioski z warsztatu diagnostycznego z Zespołem ds. opracowania Strategii Rozwoju Miasta Piotrków Trybunalski 2030, dotyczącego określenia mocnych i słabych stron Miasta Piotrków Trybunalski oraz szans i zagrożeń, który odbył się w dniu 31.05.2021 r.

Analizę SWOT dla Miasta Piotrków Trybunalski przedstawia poniższe zestawienie:

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">• położenie Miasta w centralnej części kraju, przy głównych szlakach komunikacyjnych,• swobodny dostęp komunikacyjny do aglomeracji takich jak Warszawa, Łódź i Katowice,• stan sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie Miasta oraz jej dostępność dla mieszkańców,• układ linii miejskiej komunikacji autobusowej obejmujący wszystkie obszary Miasta,• funkcjonujący system roweru miejskiego oraz hulajnóg elektrycznych,• niski poziom bezrobocia wśród mieszkańców Miasta,• dostępność terenów inwestycyjnych na obszarze Miasta,• bliskość lotniska, możliwość jego wykorzystania w celach szkoleniowych i przez osoby prowadzące działalność gospodarczą,• rozwinięty sektor logistyczny, magazynowy, maszynowo-motoryzacyjny, usługowy i gastronomiczny,• funkcjonowanie na obszarze Miasta zarówno dużych zakładów produkcyjnych, jak i lokalnych firm z wieloletnimi tradycjami,• dobrze funkcjonujący system edukacji technicznej i zawodowej we współpracy z przedsiębiorstwami działającymi na terenie Miasta,• zmodernizowana i nowoczesna oczyszczalnia ścieków,• dostęp do rezerw wód podziemnych w sąsiedztwie Miasta,• prowadzone działania z zakresu edukacji ekologicznej mieszkańców Miasta,• położenie w pobliżu parków krajobrazowych oraz nad zbiornikiem Bugaj,• bardzo dobry stan techniczny oraz wyposażenie miejskich przedszkoli oraz szkół,	<ul style="list-style-type: none">• duże obciążenie dróg ruchem samochodowym na terenie Miasta, powodujące znaczną degradację tych odcinków,• przestarzały tabor miejskiej komunikacji autobusowej,• niespójna sieć ścieżek rowerowych na terenie Miasta,• brak powiązania planów inwestycji miejskich z systemem planowania przestrzennego w Mieście,• istnienie na terenie Miasta obszarów okresowo zalewanych (podtapianych), np. na skutek intensywnych opadów deszczu,• brak wyspecjalizowanej i doświadczonej kadry pracowniczej w niektórych obszarach,• niewystarczający zasób terenów inwestycyjnych o powierzchni powyżej 2 ha na obszarze Miasta,• napór zabudowy mieszkaniowej na tereny inwestycyjne skutkujący pojawianiem się konfliktów funkcjonalnych,• ciepłownia miejska funkcjonująca w oparciu o przestarzałą i wysokoemisyjną technologię wytwarzania energii cieplnej,• wysoki stopień zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego w Mieście, w szczególności w okresie grzewczym,• niska (niewystraszająco wysoka) świadomość ekologiczna mieszkańców,• odpływ absolwentów szkół ponadpodstawowych do większych aglomeracji w celu kontynuacji nauki,• mała liczba i nieatrakcyjna oferta uczelni wyższych funkcjonujących na obszarze Miasta (niedostoswana do potrzeb rynku pracy)• ujemny przyrost naturalny i starzejące się społeczeństwo,

- wysoka jakość kształcenia w szkołach podstawowych,
- atrakcyjne kierunki nauczania w szkołach ponadpodstawowych,
- informatyzacja placówek edukacyjnych na obszarze Miasta,
- atrakcyjna oferta zajęć dla seniorów,
- system wsparcia dla osób ze szczególnymi potrzebami, dostępność placówek pomocy społecznej i placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz wolontariat,
- rewitalizacja obszaru Starego Miasta i Podzamcza,
- polepszający się standard mieszkań komunalnych,
- sprawność i wysoka jakość komunikacji UM z mieszkańcami,
- duża liczba klubów sportowych na terenie Miasta,
- funkcjonujące na terenie Miasta Karty Mieszkańca oraz Karty Rodzina+,
- prężnie działająca Młodzieżowa Rada Miasta,
- wysoka jakość i różnorodność wydarzeń kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych,
- duża liczba miejsc do rekreacji i wypoczynku na terenie Miasta.

SZANSE

- budowa południowej obwodnicy Miasta,
- zewnętrzne fundusze na realizację inwestycji,
- rozwój siatki połączeń PKP, w tym modernizacja linii kolejowej Piotrków-Belchatów,
- rozwój komercyjnej infrastruktury szybkiego Internetu,
- rozwój technologii OZE oraz pojawienie się systemowego wsparcia dla realizacji takich inwestycji z wykorzystaniem środków ponadlokalnych (budżet państwa, budżet UE),
- zewnętrzne fundusze na wymianę źródeł ciepła, OZE, funkcjonowanie pracowni ekologicznych,
- rozwój społeczeństwa informacyjnego,
- rosnąca liczba turystów odwiedzających Miasto,
- rozwój oferty kulturalnej i edukacyjnej realizowanej w połączeniu z miastami partnerskimi.

- dostępność do obiektów sportowych, ich znaczne obłożenie zajęciami i uczestnikami,
- ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów,
- zbyt mała liczba funkcjonujących programów profilaktycznych dla mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia,
- brak wpływu Miasta na funkcjonowanie szpitali zlokalizowanych na jego obszarze,
- tylko jeden funkcjonujący publiczny żłobek,
- brak ośrodka opieki wytchnieniowej, skutkujący obniżeniem poziomu życia rodzin wymagających tej formy pomocy,
- niewystarczający monitoring bezpieczeństwa na obrzeżach Miasta,
- brak terenów zieleni miejskiej w zachodniej części Piotrkowa Trybunalskiego,
- niewielka i źle ukierunkowana promocja Miasta, brak zdiagnozowanej grupy odbiorców.

ZAGROŻENIA

- wprowadzenie opłat za użytkowanie autostrady A1 skutkujące przeniesieniem ruchu samochodowego na tereny Miasta,
- liberalizacja przepisów w zakresie korzystania z indywidualnych rozwiązań w zakresie zaopatrzenia w wodę i odprowadzanie ścieków,
- rozrost tzw. „szarej strefy” zatrudnienia,
- konkurencja gospodarcza ze strony ościennych samorządów posiadających duże zasoby powierzchni przeznaczonych pod inwestycje,
- konkurencja ze strony dużych aglomeracji takich jak Warszawa, Łódź,
- pojawiające się okresy suszy oraz pustynnienie obszaru województwa łódzkiego,
- niekorzystne procesy demograficzne, odpływ młodych mieszkańców,
- niekorzystne (z punktu widzenia samorządów lokalnych) zmiany w polityce finansowania oświaty,
- wzrost zapadalności na tzw. choroby cywilizacyjne,
- przedłużenie się stanu pandemii oraz jej społeczno-ekonomiczne skutki.